

חכמי חק

מציר פי שפיגנבוס

מצאת
מחיספז
ורשה

III-1525

חֲכָמֵי הָלֶם

בְּדִיחוֹת וְהֶלְצוֹת עַמּוּמִיּוֹת

מַעֲבָד לְבְנֵי הַזֵּמָנִים

עֲרִי

פ. הֵילְפֶּרְן

מִצוּר עֲרִי ש. פִּינְבּוֹם

הוֹצֵאת „אֲחֵי סִפּוּר”, וֹרְשֶׁה

Printed in Poland

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

Drukarnia I. Hendlera Warszawa, Długa 26 Tel. 260-19

ת כ ן ה ע נ י נ י ם

דף	
3	כיצד באו חכמי חלם לצולם
5	כיצד הורידו עצים לבנין הפתים
7	בנין בית המדרש הגדול
8	תקנת שדה הקברות
10	בנין המרחץ
11	מאור הרחובות
13	הרחבת גבולות העיר חלם
15	השמש החלמאי
17	הרב החלמאי
19	סופר הקהל החלמאי
20	המיש החלמאי
30	גיצי החלמאי שהלך לנרש
35	המגיד שהמליט עגל
45	מעשה בלביבות של שבועות
54	מעשה נורא מהחתול החלמאי
64	המלך החלמאי ונעלי הזחב
67	החלמאים שהלכו לבקש אוצרות
77	הסוס שבבית הכנסת
83	ר' יוסף לוקש
85	האזנים והפלבים
88	הרחיצה בנהר
90	מעשה ביריה
92	כלם צדיקים
93	השעון
94	פרפרת של ביצים
96	דין-תורה
97	קבית היין
99	רבי יוסף מבקש פרנסה
101	רבי יעקב ורבי שמואל
111	רבי שמחה פלאכטי
	יתומה

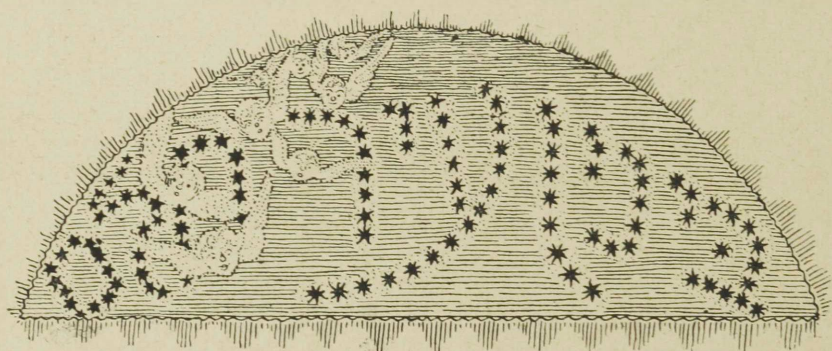
דף	
החֲתָן	112
החֲתָנָה	114
פִּלְאֲכָטִי נַעֲשֶׂה צָדִיק	117
פִּלְאֲכָטִי בּוֹרַח הַיַּעֲרָה	119
מַגֵּלָה נִסְתָּרוֹת	120
שְׁמִיחָה מַצִּיחַ	122
גִּבְתַּת הַקֶּפֶסָא	124
הַמוֹפֶת הַשְּׁנִי	126
בַּחֲצֵר הַמֶּלֶךְ	128
הַמוֹפֶת הַשְּׁלִישִׁי	129

בְּדִיחוֹת

בְּנֵי טַפֵּשׁ; בְּנֵי וְהַתְרַגְּלוּת	131
בְּנֵי וְהַגְּפוּרִים	132
בְּנֵי מַדִּיק בְּמִשְׁלַחַתוֹ	133
בְּנֵי וְהַסִּנְדְּלִים	134
מַאֲחָרֵי הַדָּלָת	136
יְשׁוּבִים מִן הַכֶּסֶר	138
הַיְשׁוּבִי וְהַתְנִיּוֹ	140
בִּשְׁעַת „כּוֹרְעִים“	141
הַזֹּלֶל	141
חֲלִיפִין שֶׁ אֲבָנִים בְּצֻמֹּת	143

הַרְשָׁלִי מֵאֶסְטֶרְפוֹלִי

אָבֵן שׁוֹהֵם כְּבִיצַת תְּרַגְּלוּת	148
מֶה עָשָׂה אָבָא	153
חֲבִית הַיֵּין	155
הַגִּנְבִּים	157
רֹאשׁ-חֹדֶשׁ יוֹם-טוֹב	162
שִׁיקָה פִּיפֶר	164
הַיּוֹרֵשׁ הַחֲכָם	164
אֶלְעָזָר עֶבֶד אֲבִיהֶם.	167

בִּי צִדְקָה בָּאוּ חֲכָמֵי חֵלֶם לְעוֹלָם

פעם אחת נתן הקדוש-ברוך-הוא
למלאך הממנה על הלדות שני שקים
מלאים נשמות בני-אדם לזרעם על
פני הארץ. היו בשק אחד נשמות
של חכמים ובשק השני נשמות של
טפשים. עף המלאך על פני הארץ
וזרע את הנשמות במדה שוה-זרק חפן
אחד של נשמות חכמות, ואחריה זרק
חפן אחד של נשמות טפשות. נולדו
בארץ חכמים ושוטים במספר שווה.
בין שהגיע המלאך אל המקום
ששם נבנתה אחר-כך העיר המהללה
חלם, נתקעו כנפיו בהר גבוה מכסה
עצים ושיחים. נפל המלאך, נתקע
בשק של הנשמות החכמות קוץ ועשה
בו קרע רחב. נכלו מתוך הצ'ק כל
הנשמות החכמות במקום ההוא. היו

שם כל הולדות שבאו לעולם כלם חכמים כלם ובנים פקדם בעלי
מח חריף.

במשך הימים גדלו החכמים האלה והיו לאנשים. אמרו הבה
נבנה לנו עיר ונקרא את שמה חלם. וזו היא חלם עיר של חכמים
עד היום הזה, ובונה הם הם אבותיהם של החלמאים המהללים
בחכמתם בכל רחבי תבל.

בַּצֵּד הוֹרִידוּ בְנֵי צִיִּים קְבָנִין הַבָּתִּים

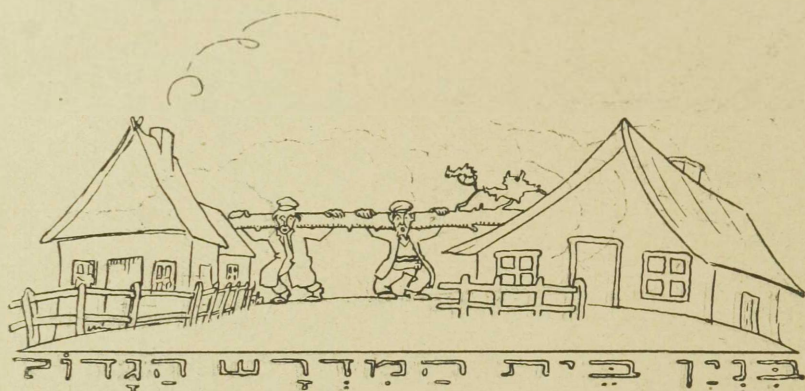
נָגְשׁוּ הַחֲלָמָאִים לְבָנוֹת אֶת עֵינָם. הִלְכוּ אֶל הַיַּעַר לְכָרוֹת עֵצִים. וְהַיַּעַר צָמַח עַל אוֹתוֹ הָרַעְצָמוֹ, שֶׁעָלָיו נַעֲשֶׂה קָרַע בְּשֶׁק הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הַמֶּלֶאךָ. לְקַחוּ הַחֲלָמָאִים גִּרְזָנִים וּמִשּׁוּרִים עָלוּ עַל הָהָר וּכְרָתוּ עֵצִים בְּמִסְפַּר הַדְּרוֹשׁ וַעֲשׂוּ מֵהֶם קוֹרוֹת. צָרִיךְ הָיָה לְהוֹרִיד אֶת הָעֵצִים מֵעַל הָהָר אֶל הַמִּישׁוֹר אֲשֶׁר לְרִגְלָיו. הָיוּ הַקּוֹרוֹת עָבוֹת וְאֶרְכוֹת וּמִשְׁקָלָן כְּבֵד מְאֹד. נִשְׂאוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים קוֹרָה אַחַת עַל גְּבֵיהֶם מֵעַל הָהָר אֶל הַשְּׂפֵלָה. הָיְתָה הָעֲבוּדָה קָשָׁה וְנִמְשָׁכָה כַּמָּה יָרֵחִים.

פַּעַם אַחַת עָבַר יְהוּדִי לִיטָאִי בַּמָּקוֹם הַהוּא. רָאָה שֶׁהַחֲלָמָאִים נוֹשְׂאִים קוֹרוֹת עַל גִּבָּם מֵעַל הָהָר. אָמַר לָהֶם:
— לָמָּה זֶה תַּעֲמְלֻוּ לְשֹׂאת אֶת הַקּוֹרוֹת עַל גְּבִיכֶם מֵעַל הָהָר אֶל הַשְּׂפֵלָה? מוֹטֵב שֶׁתִּגְלָגְלוּ אֶת הַקּוֹרוֹת מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּבְאוּ מֵאֲלֵיהֶן אֶל הַשְּׂפֵלָה.

וְהִרְאָה לָהֶם בִּיצַד עוֹשִׂים אֶת הַדְּבָר הַזֶּה.

נִתְאַסְפוּ הַחֲלָמָאִים לְאַסְפָּה. כְּדִי לְדִין בְּדַבְרֵי הַלִּיטָאִי. נִשְׁאֹו
וְנִתְּנוּ שְׁבַעָה יָמִים וְשְׁבַעָה לַיְלֹוֹת וְהַחֲלִיטוּ שְׁתֵּי הַחֲלָטוֹת: הָרִאשׁוֹנָה.
שְׁגָם בֵּין הַלִּיטָאִים יִשְׁנָם בְּגִי אָדָם חֲכָמִים, וְהַשְּׁנִיָּה, שְׁצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת
כַּעֲצַת הַלִּיטָאִי. כִּי בְּאַמַּת לָמָּה יִטְרָחוּ כָל-כַּךְ: לִשְׂאֹת אֶת הַקּוּרוֹת
עַל גְּבִיָּהֶם. בַּשָּׁעָה שְׁאַפְּשֶׁר לְהוֹרִידוֹן לְמָטָה בְּדַחֲיפָה אַחַת שֶׁל הָרֶגֶל
הַלְכוּ הַחֲלָמָאִים, לְקַחוּ אֶת כָּל הַקּוּרוֹת שֶׁנִּשְׁאֹו קֶדֶם מַעַל
הָהָר לְמָטָה וְהַעֲלוּ אוֹתָן לְמַעְלָה, וְאַחֲר־כֵּךְ גִּלְגְּלוּ אוֹתָן לְמָטָה
בְּדַחֲיפָה אַחַת שֶׁל הָרֶגֶל.

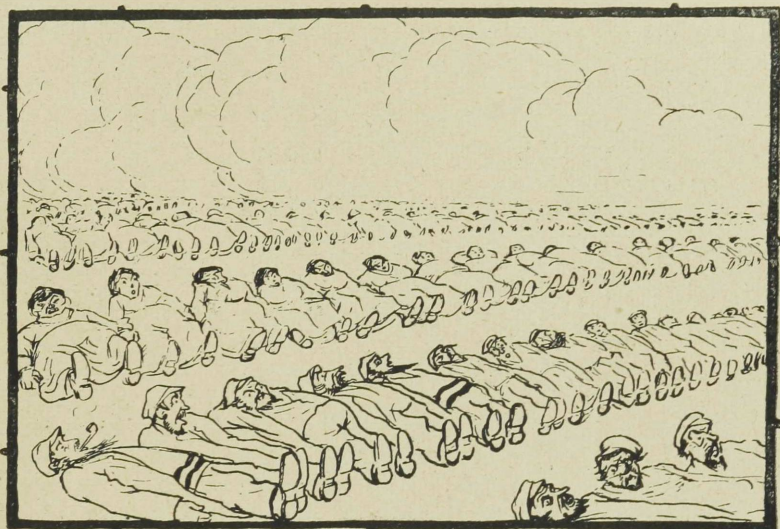
כְּשֶׁהֵיטָה הָעִיר חָלַם בְּנוֹיָה כָּבֵד עַל תַּלְמֵהּ, וְכָל הַחֲלָמָאִים הִתְיַשְׁבוּ
בְּבִתְיֵיהֶם אִישׁ עַל נַחֲלָתוֹ. הִתְחִילוּ מְכִינִים אֶת עַצְמָם לְבָנִין בֵּית-
מִדְרָשׁ גָּדוֹל שֶׁהָיָה לְתַפְאֶרֶת לְקַהֲלָה הַחֲדָשָׁה. כִּי עַד הָעַתָּה הָיָה
הָיו מְתַפְלְלִים בְּמִנְיָנִים.

הָלְכוּ וְכָרְתוּ עֲצִים בְּיַעַר, שֶׁהָיָה עַל אוֹתוֹ הָהָר הַיְדוּעַ, וְגִלְגְּלוּ
אוֹתָם אֶל הַשְּׂפֵלָה בְּדַחִיפַת הָרִגְלִים. אֲךָ הַבָּתִּים הַבְּנוּיִם חֲסֵמוּ אֶת
הַדֶּרֶךְ בִּפְנֵי הַקּוֹרוֹת וְלֹא גִתְנוּ לָהֶן לְהַתְגַּלְגֵּל עַד מְסוֹם הַבְּנִיָּה שֶׁל
בֵּית-הַמִּדְרָשׁ.

צָרִיךְ הָיָה לְשֵׂאת אֶת הַקּוֹרוֹת בְּיָדִים כְּמִקְדָּם. אָזָּא שָׁגַם זֶה
לֹא הָיָה אֲפָשָׁר. הַחֲלָמָאִים נִשְׂאוּ אֶת הַקּוֹרוֹת לְרַחְבּוֹ שֶׁל הָרְחוֹב
וְהַקּוֹרוֹת אֲרָפוֹת מְאֹד, לֹא נִכְנְסוּ לְרַחְבּוֹ.

הַתֹּאסָפוֹ הַחֲלָמָאִים לְאַסְפָּה. נִשְׂאוּ וְנָתְנוּ שְׂבָעָה יָמִים וּשְׂבָעָה
לַיָּלּוֹת וְהַחֲלִיטוּ לְהִרְסֵם אֶת בֵּיתֵי הָרְחוֹב, כְּדֵי שֶׁתְּהִיָּה רְחִיבוֹת לְהַעֲבִיר
בָּהּ אֶת הַקּוֹרוֹת לְמָקוֹם הַבְּנִיָּה.

וְכֵן עָשׂוּ. וְכֹאשֶׁר הָעֲבִירוּ אֶת כָּל הַקּוֹרוֹת שָׁבוּ וַיְקִימוּ אֶת
הַבָּתִּים הַהֲרוּסִים.

הַתְּקִנָּה שֶׁבְּהַקְבָּרוֹת

כְּשֶׁהִיְתָה הָעִיר חָלָם בְּנוֹיָה כָּבֵד וּבֵית-הַמִּדְרָשׁ הַגָּדוֹל עוֹמֵד עַל
תְּלוֹ נֶאֱסָפוּ הַחֲלָמָאִים לְדוֹן בְּדִבְרֵי שְׂדֵה-קְבָרוֹת שְׂאִי-אֶפְשָׁר לְקַהֲלָהּ
יְהוּדִית בְּלִעְדֵּי.

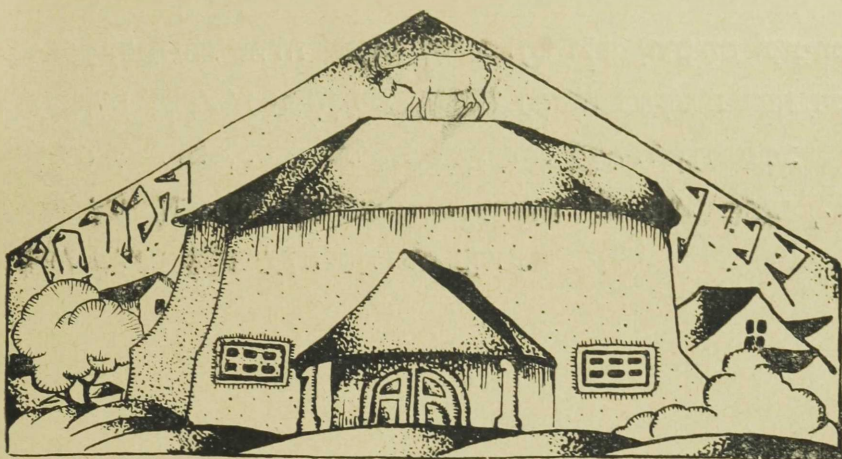
הַחֲלִיטוֹ לָתֵקֵן בֵּית-קְבָרוֹת מֵאַחֲרֵי הָעִיר, אֲלֹא שְׁלֹא יָדְעוּ כַּמָּה
יְהִיָּה אֲרָכּוֹ וְכַמָּה יְהִיָּה רַחְבּוֹ, שְׁלֹא יְהִיָּה גָדוֹל בְּיוֹמֵר וְלֹא יְהִיָּה קָטָן
בְּיוֹמֵר, וְרַק בַּמָּדָה הַדְּרוֹשָׁה בְּדִיּוֹק.

יֵשְׁבוּ הַחֲלָמָאִים שְׂבָעָה יָמִים וְשְׂבָעָה לַיְלוֹת וְנָשְׂאוּ וְנָתְנוּ,
שֶׁקָּלוּ וְטָרוּ עַד שֶׁהַחֲלִיטוֹ: שֶׁתֵּצֵא כָּל הַקְּהֵלָה, הַגְּבָרִים, הַנָּשִׁים
וְהַטָּף אֶל מַחוּץ לָעִיר, לַמָּקוֹם הַמֵּיָּעֵד לְשְׂדֵה-הַקְּבָרוֹת וְשָׁמָּה יִשְׁכְּבוּ

אִישׁ בְּצַד רָעָהוּ שׁוּרֹת שׁוּרֹת לְפִי כְבוֹדָם וּלְפִי יַחֲסִיקֵם וּמִיָּגִיהֵם.
הַמְכַבְּדִים בַּמְקוֹמוֹת הַמְשֻׁבָּחִים. וְהַהֲמוֹן הַפְּשוּט בַּמְקוֹמוֹת הַפְּחוּתִים.
הַנָּשִׁים בַּשׁוּרֹת לְבָד וְהַתִּינוּקוֹת בְּקֶרֶן זֹוִית וַיַּעֲמִידוּ גֹדֶר סָבִיב.
עָשׂוּ כֵן. וַיְהִי שְׂדֵה-הַקְּבָרוֹת הַחֲלָמָאִי לֹא גָדוֹל בְּיֹתֵר וְלֹא
פְּחוּת בְּיֹתֵר אֲלֹא בַמֶּדָּה הַדְּרוּשָׁה בְּדִיוֹק.

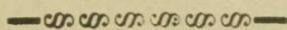

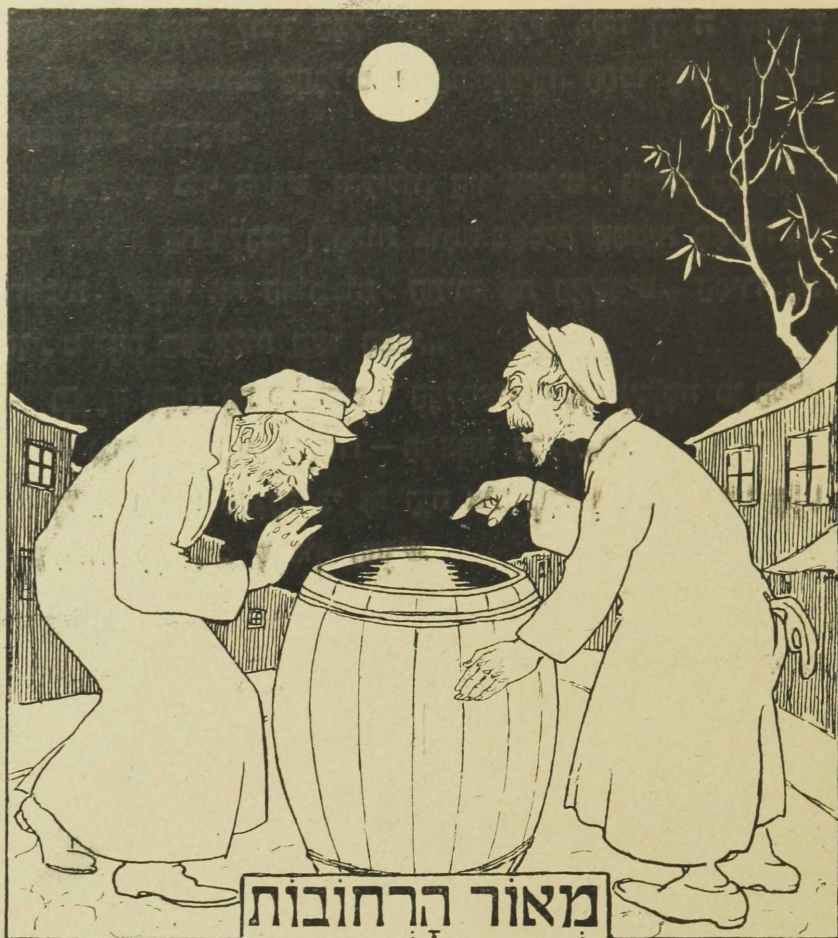
נמלכו החלמאים בדעתם שאין עיר מתקנה כהלכה אם אין בה מרחץ מתקן. החליטו לבנות להם מרחץ. בנו את היסוד, הקימו את הקירות, העלו את הגג, שמו מסגרות לחלונות ולפתחים – כל המלאכה הזאת נעשתה כשורה. אך בהגיעם אל תקון האצטבאות להוצעה נעצרה פתאם המלאכה, כי נתקשו בדבר חשוב אחד: להקציע את קרשי האצטבא שבמרחץ, או שלא להקציע?

—אם תמצי לומר להקציע—שמא יחליטו בעלי-הבתים מעליהם יהיו נזקים. ואם תמצי לומר שגא להקציע—שמא ישרטו בעלי-הבתים את בשרם?

נאספו החלמאים לאספה, נשאו ונתנו שבעה ימים ושבעה לילות ולסוף החליטו:

— להקציע את הקרשים מצד אחד ושלא להקציע אותם מן הצד השני, ולהניח את הצד החלק למטה.

נמלכו אנשי חלם בדעתם שאין עיר מתקנה כהלכה אם אין
 רחובותיה מוארים בלילות האפלים. שאלו:
 — מה נעשה, שיהיה אור ברחובותינו גם בלילות האפלים?
 ישבי באספה שבועה ימים ושבועה לילות, נשאו ונתנו ומצאו
 תחבולה:
 כשנראתה הלכנה במלואה, העמידו בשוק כלי מלא מים,

קָלְטוּ אֶת הַלְבָנָה לְתוֹךְ הַכְּלִי וּפָרְשׁוּ עָלָיו כַּמָּה וְכַנָּה סְדִינִים
וּמַחְצָלוֹת. קָשְׂרוּ אוֹתָם בְּתַבְּלִים, וּלְיִתֵּר שְׁמִירָה, חָתְמוּ אֶת הַקָּשָׁרִים
בְּחוּתָם הָרַב וְהַדִּינִים.

וּכְשֶׁהִגִּיעַ סוֹף הַחֹדֶשׁ וְהַקִּילוֹת הָיוּ אֲפִלִּים, נֶאֱסָפוּ כָּל אֲנָשֵׁי
הָעִיר לְהוֹצִיא אֶת הַלְבָנָה וּלְתַלוֹת אוֹתָהּ בַּשָּׁמַיִם שֶׁתִּהְיֶה מְאִירָה אֶת
הָרְחוֹבוֹת. שָׁבְרוּ אֶת הַחוֹתְמוֹת, הִתִּירוּ אֶת הַקָּשָׁרִים, הִסִּירוּ אֶת
הַסְּדִינִים וְאֶת הַמַּחְצָלוֹת מֵעַל הַכְּלִי...

וַחֲרָדָה אֶתְנֶה אֶת כָּל הַצְּבוּר הַחֲלָמָאִי: הַלְבָנָה נַעֲלָמָה מִן הַכְּלִי.

— נִגְנְבָה הַלְבָנָה, נִגְנְבָה ו — הִתְאַנְּחוּ הַחֲלָמָאִים.

וְלִילֵי נִגְנְבָה הַלְבָנָה, כִּי אַז הָיָה אוֹר בְּכָל רְחוֹבוֹת הָעִיר חֲלָם

גַּם בְּקִילוֹת הָאֲפִלִּים שֶׁבְּסוֹף הַחֹדֶשׁ.

והחלמאים רבו מאוד. מספרם נעשה עצום ולא מצא להם מספר הפתים שבנו בראשונה. צריך היה להרחיב את העיר ולבנות בתים חדשים, אך אי-אפשר היה לעשות את הדבר, מפני שאותו ההר עצמו, שעליו נקרע השק המלא נשמות חכמות, ושמעליו נשאו הבונים את הקורות על גביהם אל השפלה למטה, תפס את כל הכפר ולא נשאר עוד מקום פנוי לבנין.

נאספו החלמאים לאספה. נשאו ונתנו שבעה ימים ושבעה לילות, נשאו ונתנו, שקלו וטרו והחליטו, שיצאו כל בני העיר הקטנים והגדולים, הנשים והטף וידחו בידיהם את ההר, כדי לפנות מקום בשביל בנין בתים חדשים.

יצאו כל החלמאים וסמכו את ידיהם על צדי ההר והתחילו דוחפים אותו כנגדם. דחפו ודחפו, עד שזעה כסתה את פניהם. נגבו את הזעה והתחילו דוחפים שוב. דחפו ודחפו עד שחם להם מאוד, פשטו את הקפוטות מעליהם והניחו אותן על הארץ. כשהתקררו קצת חדשו את הדחיפה. באותה שעה עברו גגבים

במקום נהיא גל של קפוטות. לקחו אותן והלכו לדרכם.
והקלמאים דוחפים בשקידה. דחפו ודחפו עד שנלאו ועמדו לנוח.
אז הביטו לאחור, לראות ההרתיקו כבר לדחות את ההר, ויקראו
בשמחה:

— ראו, כמה הרבינו להתרחק מן המקום שעמדנו עליו אפילו
את הקפוטות אי-אפשר עוד לראות מרחוק.
ויוסיפו לדחוף את ההר בשקידה כמילה ומכפלת.

הַשְׂמָרָה הַחֲקִימָה

בְּשֶׁהִיְתָה כְּבֵר הָעִיר חָלָם מְשֻׁכָּלָה בְּכָל: שְׂדֵה-קִבְרוֹת לָהּ, שְׂאִינֹי לֹא גָדוֹל וְלֹא קָטָן אֲלֵא בַמֶּדֶה הַדְּרוּשָׁה בְּדִיּוֹק, וּבֵית-מִדְרָשׁ יָפֵה וּמִפְאָר לָהּ, וּמִרְחֹץ בִּלְאִי אֶצְטִבְאוֹת שֶׁהִיוּ מְהֻקְצָעוֹת וְלֹא מְהֻקְצָעוֹת גַּם כֵּן יֵשׁ לָהּ, וְכָל יִתְרֵי הַשְּׂכֻלִּים שֶׁנִּהְגוּ בָּהּ פְּרִנְסִיָּה הַמְּחַכְמִים, – שָׁמוּ הַחֲלָמָאִים אֶת לִבָּם לְמִנּוֹת לָהֶם שִׁמְשׁ, שִׁישְׁמֵשׁ אֶת הַהֶלֶל וְיִדְפֹּק עַל הַתְּרִיסִים בְּלִילוֹת שֶׁל הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים לְעוֹרֵר אֶת בְּעִלֵּי-הַבָּתִּים לְאַמִּירַת סְדִיחוֹת.

מִנּוּ אָדָם הַגּוֹן אֶחָד לְשֹׁמֶשׁ . רָאָה שֹׁמֶשׁ זֶה , שֶׁהַתְּנוּרָה אֲשֶׁר
בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ יָפָה מְאִין כְּמוֹהוּ , הָיָה חוֹשֵׁשׁ , שֶׁמָּא יָבֹאוּ וְנָכִים
וַיִּגְנְבוּ אוֹתוֹ . מָה עָשָׂה ? לָקַח סִיד וְרָשָׁם עָלָיו בְּאוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת :

זֶה הַתְּנוּרָה אֲשֶׁר הָיָה חוֹשֵׁשׁ
לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ

רָאוּ הַחֲלָמָאִים אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה הַשֹּׁמֶשׁ וַיִּהְלְלוּהוּ :

— אָכֵן זֶהוּ אִישׁ עוֹשֶׂה אֵת מְדַאכְתּוֹ בְּאֻמוּנָה .

זָכְרוּ לוֹ אֵת אֻמוּנָתוֹ וְאֵת חֲרִיצוֹתוֹ כֹּד הַיָּמִים , גַּם הַשִּׁיבּוֹ

לוֹ כְּגִמּוּדוֹ .

קָעַת זִקְנָתוֹ כְּשֶׁנַּעֲשׂוּ רַגְלָיו כּוֹשְׁדוֹת וְלֹא הָיָה בּוֹ כַח לְלַכֵּת
בְּלֵילוֹת שֶׁל הַיָּמִים הַנּוֹרָאִים לְדַפֵּק עַל הַתְּרִיסִים שֶׁל בַּעֲלֵי-הַבָּתִּים
לְהַעֲיִרם לְאַמִּירַת סְלִיחוֹת , הִסִּירוּ כָּל הַחֲלָמָאִים אֵת הַתְּרִיסִים מֵעַל
הַחֲלוֹנוֹת וַהֲבִיאוּם לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ , שִׁיּוּכַל הַשֹּׁמֶשׁ לְדַפּוֹק עֲלֵיהֶם
בְּמָקוֹם אֶחָד וְלֹא יִהְיֶה צָרִיךְ לְכַתֵּת אֵת רַגְלָיו הַפּוֹאֲבוֹת , בְּטִיט
וּבְרָפֶשׁ שֶׁל יָמוֹת-הַסֵּתוֹ .

גם רב מופלג בתורה ובחכמה היה בחלם כראוי לעיר ואם
בישראל, אלא עד היום הזה אין איש יודע, ההיה ראש לרב הזה
אם לא.

הספיק בדבר ראשו של הרב התעורר כבר לאחר שנעלם הרב
הזה פתאם- ואיננו. יצאו כל בני העיר לבקש אותו. בקשו ומצאו-
איש בלי ראש. ולא ידעו החלמאים אם היה לרבם ראש, או לא
היה לו ראש. אם היה לו ראש - שמע מניה זה שנמצא לא הרב
הוא. ואם לא היה לו ראש- ודאי שזהו רבם.

הלכו ושאלו את השמש, שהיה משמש את הרב כל יום ויום.
אמר השמש:

- איני יודע. הוא, עליו-השלוש, היה עטוף תמיד טלית
ומעולם לא ראיתיו אלא למטה מטתו.

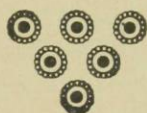
הלכו החלמאים ושאלו את הבלן, שהיה משמש את הרב כל
ערב שבת וערב יום-חוב במרחץ.
אמר הבלן:

— איני יודע. הוא, עליו השלום, היה תופס לו תמיד מקום
על האצבא העליונה, המכסה הקד, ומימי לא ראיתיו אלא למטה
מארכובותיו.

הלכו החלמאים ושאלו את הרבנית.

אמרה הרבנית:

— יודעת אני שהיה לו חטם, שכן כל ערב שבת וערב יום-
טוב היה מכין לו טבק להריח. אבל אם היה לו ראש איני יודעת.
וכך לא הוברר לחלמאים עד היום הזה, והיה לרובם ראש
אם לא היה לו ראש.

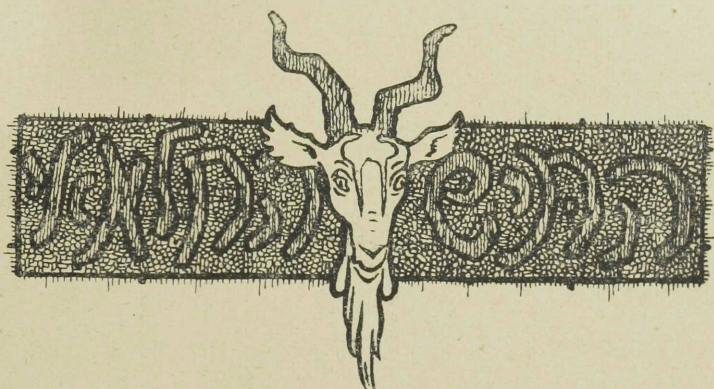

גם סופר הקהל היה בחלם וכמו הרב והשמש וכמו כל בעלי
 הבתים החלמאים, היה גם הוא חכם וחרוץ.
 פעם אחת מצאו אותו כשהוא יושב וכותב מכתב באותיות
 גדולות של רבע האמה. אמרו לו:
 — למה אתה כותב אותיות גדולות כאלה?
 ענה הסופר:
 — אני כותב את המכתב לדודי, ודודי חרש הוא לא עליכם.

א.

הִיָּה הִיָּה מִלְמֵד בְּעִיר חָלָם, וְלִמְלָמֵד אֵשֶׁה מִלְמֵדִית. חֲלָתָה
הַמִּלְמֵדִית. הִלְכוּ הַמִּלְמֵד וְהַמִּלְמֵדִית לְדָרוֹשׁ בְּמִשְׁפָּחִים וּבְקִדְרִים
וּבְיְהוּדִים טוֹבִים. אָמַר לָהּ קִדְרֵי אֶחָד:

— תִּשְׁתֶּה הַמִּלְמֵדִית חֲלָב עֲזִים וְתִרְפָּא מִמַּחֲלָתָה
לִקְחֵה הַמִּלְמֵד עֲשֶׂרָה זְהוּבִים בְּהִלּוּאָה וְהִלְךְ אֶל אַחַת הָעָרִים,
שְׁהִיָּתָה מְהֻלָּלָת בְּעֲנִיָּה הַיְּפוֹת וְהַטּוֹבוֹת, לִקְנוֹת שֵׁם עֹז חוֹלָבָת.
שְׁתוּבָל הַמִּלְמֵדִית הַחוּלָה לְשִׁתּוֹת אֶת חֲלָבָהּ, כְּדֵי שֶׁתִּרְפָּא מִמַּחֲלָתָה.

ב.

בָּא הַמִּלְמֵד אֶל הָעִיר הַמְּהֻלָּלָה בְּעֲנִיָּה הַיְּפוֹת וְהַטּוֹבוֹת וְקָנָה
לוֹ עֹז יְפָה חוֹלָבָת.

נָהַג אֶת הָעֹז בְּדֶרֶךְ, וְלָבֹו טוֹב עָלָיו, וְנִפְשׁוּ מִלֵּאָה גִּיל, שֶׁעֲזוֹ
יְפָה וְטוֹבָה יֵשׁ לוֹ, כִּלְאֶחָד בְּעַלֵּי הַבָּתִּים הַחֲשׁוּבִים שֶׁבְּחָלָם, וְשִׁתְתָּהּ

אֲשֶׁתּוֹ הַמְּלָמְדִית חָלַב עֵזִים, וְתִרְפָּא מִמַּחֲלָתָהּ, וְשׁוּב תִּהְיֶה בְּרִיאָה
וְחֻזְקָה, כְּמוֹ שֶׁהִיְתָה לְפָנִים.
רָאָה וְהִגִּה פִּנְדֹּק בְּצַד הַדֶּרֶךְ. אָמַר הַמְּלָמֵד אֶל לְבוֹ: אִם
כֹּה הִצְלִיחַ הַשֵּׁם אֶת דֶּרְכִּי, הִבָּה אֲכַנֵּס לִפְנֹדֶק וְשִׁמַּחְתִּי אֶת לְבִי
בְּסֻעָדָה יָפָה.

ג.

נִכְנַס הַמְּלָמֵד אֶל הַפְּנֹדֶק. הֵצִיג אֶת הָעוֹ בְּרֶפֶת, הִשִּׁיר אוֹתָהּ
בְּחֶבֶל אֶל עֲמוּד וּבִעֲצָמוֹ בָּא הַבֵּיתָה, יָשַׁב אֶל הַשֵּׁלֶחַן, פָּתַח אֶת
תְּרָמִילוֹ, הוֹצִיא אֶת לֶחֶמוֹ וְאֶת בִּצְלָיו וְהִתְחִיל סוּעַד.
עַד שֶׁהוּא סוּעֵד נִכְנַס בְּשִׂיחָה עִם הַפְּנֹדֶקָאִי. סִפֵּר לוֹ, שֶׁבְּעֻזְרַת
הַשֵּׁם קָנָה לוֹ עוֹ כְּאֶחָד בְּעַלֵּי-הַבָּתִּים הַחֲשׁוּבִים שְׁבַחֲלָם, וְשִׁתְתָהּ
אֲשֶׁתּוֹ הַמְּלָמְדִית הַחֹלָה, אִם-יִרְצֶה-הַשֵּׁם, חָלַב עֵזִים וְתִרְפָּא
מִמַּחֲלָתָהּ.

שָׁאל הַפְּנֹדֶקָאִי: הֵיכָּה הָעוֹ?

חָפֵץ הַמְּלָמֵד לְהִרְאוֹת, שֶׁהוּא מִבֵּין גְּדוֹל בְּעֵזִים. קִמַּט אֶת
מִצְחוֹ וְאָמַר:

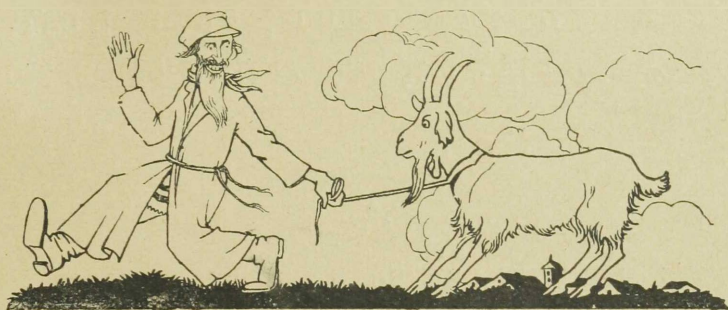
— הַכֵּל יָפָה. גַּם זָקוֹ אֶרֶךְ לָהּ, גַּם קָרְנִים אֶרְכוֹת לָהּ, גַּם
מָה" אֶרֶךְ תְּזוּמָר, אֲלֹא שֶׁזִּנְבָהּ קָצָר קָצָת. הוּא בִקֵּשׁ לוֹ עוֹ
בְּעֻזַּת זָנָב אֶרֶךְ וְלֹא מִצָּא. אָמְרוּ לוֹ, שֶׁבִּשְׁנָה זֹו נִזְדָּדוּ כָּל הָעֵזִים
קָצְרוֹת זָנָב.

ד.

שָׁמַע הַפְּנֹדֶקָאִי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהִבִּין, שֶׁבְּעַל-דְּבָרוֹ הִגִּהוּ
חִלְמָאִי מִן הַחִלְמָאִים הָאֲמֵתִים. הִלֵּךְ אֶל הַרְפֶּת, לָקַח אֶת הָעוֹ
וְהִעֲמִיד תִּישׁ בְּמִקְוָמָהּ.

וְהַמְלַמֵּד גָּמַר אֶת סֵעֲדָתוֹ, וַפָּרַד בְּשָׁלוֹם מֵאֵת הַפְּנִדְקָאִי, וְכֹנֶס
 אֶל הַרְפֶּת, הַתִּיר אֶת הַתִּישׁ וְנָהַג אוֹתוֹ אֶל בֵּיתוֹ.

— הוּא, אִשָּׁה! — קָרָא אֶל הַמְלַמֵּדִית בְּשׁוּבוֹ הַבֵּיתָה. — הָרִי הָעֵז
 עוֹמֶדֶת כְּכֹר בַּחֲצָר. לְכִי חֲלָבִי אוֹתָהּ.
 לָקַחָהּ הַמְלַמֵּדִית סִיר חֲדָשׁ, יִצְאָהָ אֶל הַחֲצָר לְחִלּוֹב אֶת הָעֵז.
 שֶׁהָבִיא בַּעֲלָהּ, וְהִנֵּה לֹא עֵז, אֲלָא תִישׁ לְפָנֶיהָ.

ה.

קִצְף הַמְלַמֵּד עַל הַמוֹכֵר, שֶׁרָמָה אוֹתוֹ, וְאָמַר:
 — לֹא הַמְלַמֵּד הַחֲלָמָאִי אֶהְיֶה, אִם לֹא יִחְלִיף לִי הַרְמָאִי הַרְשָׁע
 אֶת הַתִּישׁ בַּעֲזוֹ.
 לָקַח אֶת הַתִּישׁ עִמּוֹ וְהִלָּךְ לְשׁוֹב אֶל הָעִיר הַמְהֵלֵלָה בַּעֲזִיָּה.
 לָכֹף אֶת הַמוֹכֵר שֶׁיִּחְלִיף לוֹ אֶת הַתִּישׁ בַּעֲזוֹ.
 הִלָּךְ, וְלָבֹו מָלֵא צִעַר עַד הַרְמָאִים הַרְשָׁעִים, שָׂאִין יִשָּׁר בְּלִבָּם.
 רָאָה אֶת הַפְּנִדְקָ בָּצֵד הַדֶּרֶךְ, אָמַר אֶל לְבוֹ:
 אִם כֹּה רַבָּה רִשְׁעַת בְּנֵי הָאָדָם, הָרִי לֹא יִחְשַׁב לִי אֱלֹהִים לְחֻטָּא.
 אִם אֶכְנֹס לַפְּנִדְקָ וְאֶסְעֵד אֶת לְבִי, כְּדִי שְׂאוּכַל לְשֹׂאת אֶת צַעְרִי.

ו.

נכנס אל הפנדק. הציג את המיש ברפת, קשר אותו בחבל
אג עמוד, ובעצמו בא הביתה, ישב אל השלחן, פתח את תרמילו,
הוציא את לחמו ואת בצליו והתחיל סועד.

עד שהוא סועד, נכנס בשיחה עם הפנדקאי. ספר לו שבעזרת
השם קנה לו עז כ אחד בעלי הבתים החשובים שבחלם. כדי שתשתה
המלמדית חלב עזים ותרפא ממחלתה, אלא שבהביאו את העז
הביתה, והנה לא עז היא, אלא תיש.

— דאן אתה הולך עכשו? — שאלהו הפנדקאי.

ענה המלמד: דכף את הרמאי, שיחליף לי את המיש בעז.

ז.

הלך הפנדקאי אל הרפת, לקח את המיש, והעמיד את העז
במקומה

והמלמד גמר את סעדו, נפרד מאת הפנדקאי בשלום, נכנס
אל הרפת, התיר את העז ונהג אותה אל המוכר, אשר בעיר
המהללה בעזיה.

— הוי! למה רמית אותי! — קרא כבואו אל בית המוכר. — אני
עז קניתי ממך, ואתה הגה נתת לי תיש.

יצא המוכר אל החצר, ראה את העז ואמר:

— עז קניתי, והרי עז לפניך.

אמר המלמד: תן לי סמן, שאינך מרמה אותי גם הפעם.
לקח המוכר סיר, וקרא לאשתו, חלבה האשה מלא הסיר
חלב מן העז.

ח.

לָקַח הַמֶּלֶכַּד אֶת הָעוֹז וְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֶל בֵּיתוֹ. לְבוֹ הָיָה טוֹב עָלָיו וּנְפָשׁוֹ מְלֵאָה גִיל, שֶׁעָכָשׁוּ יֵשׁ לֹעֶז, שְׁאִינָה מוֹטְלֶת בְּסִפָּק, וַיִּפָּה הָיָה. בַּעֲלֵת זָקֵן וּבַעֲלֵת קֶרְנִים, גַּם מְלֵא הַסִּיר חֶלֶב תַּתָּן. וְאִם זִנְבָה קָצָר קָצָת — מִיֵּלֵא... הָרִי כָּל הָעוֹזִים שֶׁנִּזְלָדוּ בַשָּׁנָה זֶה קָצְרוֹת זָנָב הִי.

בָּא עַד הַפְּנִדֶּק שֶׁבְּעַד הַדֶּרֶךְ. אָמַר אֶל לְבוֹ:
— אִם כֹּה הַצְּלִיחַ הַשֵּׁם אֶת דֶּרֶכִּי, הִכָּה אֶכְנֵס אֶל הַפְּנִדֶּס וְשִׁמַּחְתִּי אֶת לְבִי בִסְעֵדָה יָפָה.

נָכַנס אֶל הַפְּנִדֶּק, קָשָׁר אֶת הָעוֹז בְּחָבֵל אֶל עַמּוּד בְּתוֹךְ הַרְפָּת, וּבַעֲצָמוֹ בָּא הַבִּיחָה. יָשָׁב אֶל הַשְּׁלֶחָן, הוֹצִיא מִתַּרְמִילוֹ אֶת לֶחֶמוֹ וְאֶת בָּצָלָיו וְהִתְחִיל סוּעַד.

עַד שֶׁהוּא סוּעֵד, נָכַנס בְּשִׁיחָה עִם הַפְּנִדֶּקָּאִי. סִפֵּר לוֹ, שֶׁבַּעֲזֹרֶת הַשֵּׁם, קָנָה לוֹ עוֹז כְּאֶחָד בַּעֲלֵי-הַבָּתִּים הַחֲשׁוּבִים שֶׁבְּחָלָם, כְּדֵי שֶׁתִּשְׁתָּה הַמֶּלֶכְמְדִית הַחוּלָה חֶלֶב עוֹזִים וְתִרְפָּא מִמַּחֲלָתָה. אֲלֵא שֶׁבִּהְיָאוּ אֶת הָעוֹז הַבִּיחָה, וְהִנֵּה לֹא עוֹז הָיָה אֲזָא תִישׁ. הַלֵּךְ וְהִחֲלִיף אֶת הַתִּישׁ בָּעוֹז. עָכָשׁוּ הִגְהוּ בְּטוּחַ שֶׁעוֹז הוּא נוֹהֵג הַבִּיחָה, וְהִרְאָיָה—לְעֵינָיו חֲלָבוֹ אוֹתָהּ, וְהָיָה נִתְּנָה מְלֵא הַסִּיר חֶלֶב.

י.

הֵלֵךְ הַפְּנִדֶּקָּאִי, לָקַח אֶת הָעוֹז וְהַעֲמִיד אֶת הַתִּישׁ בְּמִקְוֵמָה. וְהַמֶּלֶכְמְד גָּמַר אֶת סְעֻדָּתוֹ, נִפְרַד בְּשָׁלוֹם מֵאֵת הַפְּנִדֶּקָּאִי, בָּא אֶל הַרְפָּת, הִתִּיר אֶת הַתִּישׁ וְהֵלֵךְ אֶל בֵּיתוֹ.

— הוּי, אִשָּׁה! — קָרָא בְּבוֹאוֹ אֶל בֵּיתוֹ, — הִנֵּה הָעוֹז עוֹמֶדֶת בְּחִצָּר עָכָשׁוּ עוֹז הָיָה, שְׁאִינָה מוֹטְלֶת בְּסִפָּק, וְהִרְאָיָה: לְעֵינָיו חֲלָבוֹ אוֹתָהּ. וְהָיָה וְנִתְּנָה מְלֵא הַסִּיר חֶלֶב.

לְקַחַהּ הַמִּלְמָדִית אֶת הַסִּיר הַחֹדֶשׁ, יֵצֵאָה אֶל הַחֲצָר לְחַלּוֹב
אֶחָ הָעוֹז, שֶׁהֵבִיא בַעֲלָהּ, וְהִנֵּה לֹא עוֹז, אָקָא שׁוֹב תִּישׁ לְפָנֶיהָ.

י.

שָׁמַע הַמִּלְמָד אֶת הַדָּבָר וְנָעָשָׂה מְזֵא חֲמָה. אָמַר:
— לֹא הַמִּלְמָד הַחֲלֻמָּאִי אֵהְיָה, אִם לֹא יִחְלִיפוּ לִי אֶת הַתִּישׁ
בְּעוֹז אֲמַתִּית. גַּם קִנְס יִשְׁקְמוּ לִי, דְּמִי צַעַר וּבִשְׁתׁ יִתְּנוּ לִי.
לָקַח אֶת הַתִּישׁ וְהִלֵּךְ אֶל הַמוֹכֵר, אֲשֶׁר בְּעִיר הַמְּהַלְלָה בְּעִזִּיהָ.
וּבִדְרֹךְ הִיתָה נִפְשׁוֹ עֲגוּמָה מְאֹד, שִׁישׁ בְּעוֹלָם רַמָּאִים וְנוֹכְלִים כְּאֵדָה.
שְׁמוֹכְרִים עוֹזִים וְהֵן — תִּישִׁים.

בָּא עַד הַפְּנֹדֶק שְׁבַצַּד הַדֶּרֶךְ. אָמַר אֶל לְבוֹ:
— אִם כֹּה רַבָּה רִשְׁעַת הָרָשָׁעִים, שְׁמַצְעָרִים לְבִנֵּי אָדָם, אֶל
יִחְשַׁב לִי אֱלֹהִים לְחֻטָּא, אִם אֶכְנֵס לְפְנֹדֶק וְאֶסְעֵד אֶת לְבִי, שְׁאוּכַל
לְשַׁאת אֶת צַעְרִי.

נִכְנַס אֶל הַפְּנֹדֶק. בָּא אֶל הָרֶפֶח וְקָשַׁר אֶת הַתִּישׁ בְּחֻבֵּל אֶל
עַמּוּד וּבָעֲצָמוֹ בָּא הַבֵּיתָה, יָשָׁב אֶל הַשְּׁלֶחֶן, הוֹצִיא מִתְרַמִּילוֹ אֶת
לְחָמוֹ וְאֶת בָּצְלָיו וְהִתְחִיל סוּעַד.

עַד שֶׁהוּא סוּעַד, נִכְנַס בְּשִׁיחָה עִם הַפְּנֹדֶקִי, סִפֵּר לוֹ, שְׁבַעֲזֹרֶת
הַשֵּׁם קָנָה לוֹ עוֹז כְּאַחַד בַּעֲלֵי הַבָּתִּים הַחֲשׁוּבִים שְׁבַחֲלָם, כְּדִי שְׁתִּשְׁתָּה
אֲשָׁמוֹ הַמִּלְמָדִית הַחוּלָה חֲלָב עוֹזִים וְתִרְפָּא מִמַּחֲלָתָהּ. הֵבִיא אֶת
הָעוֹז הַבֵּיתָה, וְהִנֵּה לֹא עוֹז הִיא, אֶלָּא תִישׁ. הִלָּךְ וְהִחֲלִיף אֶת הַתִּישׁ
בְּעוֹז, שְׁלֹא הִיתָה מוּטְלָת בְּסַפֵּק, אֶלָּא שְׁבַהֲבִיאוֹ אוֹתָהּ הַבֵּיתָה, וְהִנֵּה
גַּם הַפֶּעַם לֹא עוֹז הִיא, אֶלָּא תִישׁ.

— לָאֵן אֵיפֹא אַתָּה הוֹלֵךְ עֲכָשׁוּ — שָׁאַל הַפְּנֹדֶקִי.

— לא המלמד החזמאי אהיה, אם לא יחליפו לי את התיש
בעז אמתית, וגם קנס ישלמו לי, דמי צער ובשת יתנו לי.

יא.

הלך הפנדקי אל הרפת, לקח את התיש והעמיד את העז
במקומו.

והמלמד גמר את סעדתו נפרד בשלום מאת הפנדקי, בא
אל הרפת, התיר את העז ונהג אותה אל העיר המהקלה בעזיה.
— הוי, רמאי נוכל! — קרא כבואו אל המוכר, — אני קניתי ממך
עז, ואתה נתת לי תיש פעמים.

יצא המוכר אל החצר, ראה את העז ואמר:

— זו עז, ולא תיש.

אמר לו המלמד:

— תן לי סמן, שעז אמתית היא.

לקח המוכר סיר, קרא לאשתו, חלקה האשה מלא הסיר
חלב מן העז.

אמר המלמד: זה לא סמן, גם בפעם ההיא היה הסיר מלא
חלב.

אמר המוכר: איזה סמן אחר אתן לך?

אמר המלמד: יתן לי הרב דמתא כתב חתום בעצם ידו, שעז
היא ולא תיש.

הלכו כלם אל הרב דמתא, קים הרב על פי שנים עדים
שזו היא עז, ולא תיש, ונמן למלמד על הדבר הזה כתב חתום
בעצם ידו.

יב.

לִיחַ הַמֶּלֶךְ אֶת הָעוֹ וְהָלַךְ בַּדֶּרֶךְ לְשׁוּב אֶל בֵּיתוֹ. וְלִבּוֹ טוֹב
עָלָיו וְנִפְשׁוֹ מְלֵאָה גִיל, שְׁסוּף-סוּף עוֹ אֲמִתִּית לוֹ—בַּעֲלַת זָקֵן וּבַעֲלַת
קָרְגִים וּבַעֲלַת כְּתָב מֵאֵת הָרֶב. וְאִם זִנְיָה קָצָר קָצַת — מֵאִי אֵיכָפֶת
לִיָּה

בָּא עַד הַפְּנֹדֶק שֶׁבְּצֵד הַדֶּרֶךְ. אָמַר אָז לִבּוֹ:
— עֲכָשׁוּ, כְּשֶׁהֲצִלִּיחַ הַשֵּׁם אֶת דֶּרֶכִּי כִלְ-כֶּף, נִדְאִי שְׁכֻדָּאִי
לְהַכְנִס אֶל הַפְּנֹדֶק וּלְשִׁמּוֹחַ אֶת הַלֵּב בְּסַעֲדָה יָפָה.
נִכְנַס אֶל הַפְּנֹדֶק. הִצִּיג אֶת הָעוֹ בְּרֶפֶת וְקָשָׁר אוֹתָהּ בְּחֶבֶל
אֶל עֲמוּד, וּבַעֲצָמוֹ בָּא הַבֵּיתָה. יָשָׁב אֶל הַשֻּׁלְחָן, פָּתַח אֶת תְּרֻמָּתוֹ
הוֹצִיא אֶת לֶחֶמוֹ וְאֶת בָּצָלָיו וְהִתְחִיל סוּעַד.

עַד שֶׁהוּא סוּעַד נִכְנַס בְּשִׁיחָה עִם הַפְּנֹדֶקִי. סִפֵּר לוֹ שֶׁבַעֲזֹרֶת
הַשֵּׁם קָנָה לוֹ עוֹ כְּאֶחָד בַּעֲלֵי הַבָּתִּים הַחֲשׁוּבִים שֶׁבְּחֻלָּם, כְּדִי שֶׁתִּשְׁתָּה
אֲשֶׁתוֹ הַמְּלֻמְדִית הַחוּזָה חֲלֵב-עֲזִים וְתִרְפָּא מִמַּחֲלָתָהּ. הִבִּיא אֶת הָעוֹ
הַבֵּיתָה, וְהִגָּה לֹא עוֹ הִיא אֲלָא תִישׁ. הִלָּךְ וְהִתְלַיֵּף אֶת הַתִּישׁ בָּעוֹ,
וּכְשֶׁהִבִּיא אוֹתָהּ אֶל בֵּיתוֹ, וְהִגָּה שׁוּב לֹא עוֹ הִיא, אֲלָא תִישׁ. הִלָּךְ
עוֹד לְהִתְלַיֵּף אֶת הַתִּישׁ בָּעוֹ. וְעֲכָשׁוּ הוּא נוֹהֵג הַבֵּיתָה עוֹ אֲמִתִּית
בַּעֲזַת כְּתָב חֲתוּם מֵאֵת הָרֶב דְּמָתָא, שְׁלֹא תִישׁ הִיא.

יג.

שָׁמַע הַפְּנֹדֶקִי אֶת הַדְּבָר, הִלָּךְ וְזָקַח אֶת הָעוֹ וְהִעֲמִיד אֶת
הַתִּישׁ בְּמִקּוּמָהּ.
וְהַמֶּלֶךְ גָּמַר אֶת סַעֲדָתוֹ, נִפְרַד בְּשִׁלּוּם מֵאֵת הַפְּנֹדֶקִי, בָּא

אֶל הָרֶפֶת, הַתִּיר אֶת הַמִּישׁ, לָקַח אוֹתוֹ וְהִלָּךְ אֶל בֵּיתוֹ.
 — הוּא, אֵשָׁה! — קָרָא כְּבוֹאוֹ אֶל חֲצַר בֵּיתוֹ. הִנֵּה הָעוֹ עוֹמֶדֶת
 בַּחֲצַר. עֲכָשׁוּ וּדְאִי עֹז הִיא, כִּי הָרֵב דְּמָתָא נָתַן לִי עַל זֶה כְּתָב
 חֲתוּם בְּעֶצֶם יָדוֹ. צָאִי חֲלָבִי אוֹתָהּ.
 לָקַחְהָ הַמֶּלֶכְמֶדִית אֶת הַסִּיר הַחֲדָשׁ, יִצְאָהָ אֶל הַחֲצַר לַחֲלוּב אֶת
 הָעוֹ. שֶׁהִבִּיא הַמֶּלֶכְמֶד בַּעֲלָהּ הַשְּׁקִיפָה וְהִנֵּה — שׁוּב מִישׁ לְפָנֶיהָ.

יֵד.

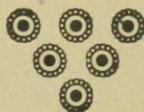
אָמְרָה הַמֶּלֶכְמֶדִית: מִישׁ הוּא.
 אָמַר הַמֶּלֶכְמֶד:
 — צָחוּק אֶצְחָק לוֹ, הַפֶּעַם הוּא מַחְיִיב לִהְיוֹת עֹז. כְּתָב יֵשׁ לִי.
 חֲלָבִי, אֵשָׁה!
 אָמְרָה הַמֶּלֶכְמֶדִית:
 — וְמָה אֶעֱשֶׂה, וְהוּא אֵינּוּ רוֹצֶה לִּהְיוֹת עֹז.
 אָמַר הַמֶּלֶכְמֶד:
 — אִם כֵּן, הִרִינִי נוֹהֵג אוֹתוֹ אֶל הָרֵב שְׁלָנוּ לְדִין-מִוְרָה.
 לָקַח אֶת הַמִּישׁ וְאֶת הַכְּתָב וְהִלָּךְ אֶל הָרֵב הַחֲלֵמָאִי. סֵפֶר לוֹ:
 כֵּן וְכֵן, כָּל הַמַּעֲשִׂים מֵרֵאשִׁיתָם וְעַד סוּפָם בְּפִירוּטָרוּט.
 — וְעֲכָשׁוּ, — גָּמַר הַמֶּלֶכְמֶד אֶת סִפּוּרוֹ, — הִרִי הַכְּתָב, שֶׁהוּא חֲתוּם
 בְּעֶצֶם יָדוֹ שֶׁל הָרֵב דְּמָתָא. יִשְׁפֹּט גַּא הָרֵב בִּינִי וּבֵין הַמִּישׁ.

טו.

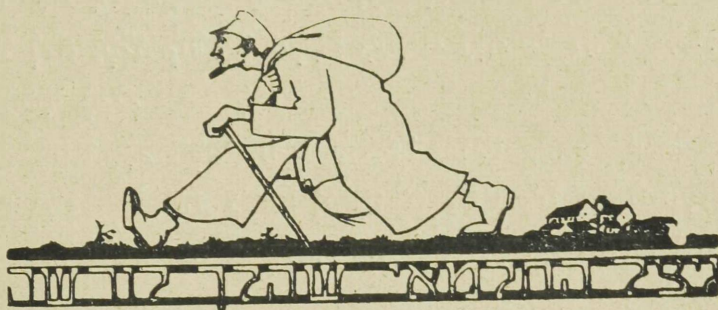
קָרָא הָרֵב הַחֲלֵמָאִי לְדִינָיִם, בְּדָקוֹ בַּכְּתָב וְהִנֵּה אֵין בּוֹ שׁוּם
 זִיּוּף. בְּדָקוֹ בַּבְּהֻמָּה, וְהִנֵּה בְּאֶמֶת מִישׁ הוּא. חֲשָׁבוּ וְחֲשָׁבוּ, גִּשְׁאוּ

וְנִתְּנוּ וְלֹא יָכִלּוּ לְהוֹצִיא מִשְׁפָּט מִחֶכְמָם. הִזְמִינוּ אֶת הַגִּבְּאִים, שִׁיעֲזְרוּ
לְדַבֵּר אֶת הָעֲנָן, יֵשְׁבוּ הָרֵב וְהַדִּינִים וְהַגִּבְּאִים, חֲשָׁבוּ וְחֲשָׁבוּ, נִשְׂאוּ
וְנִתְּנוּ וְלֹא יָכִלּוּ לְהוֹצִיא מִשְׁפָּט מִחֶכְמָם. הִחְלִיטוּ לְקַרֵּא לְאַסְפָּה אֶת
כָּל חֲכָמֵי חָלָם.

נֶאֱסָפוּ כָּל חֲכָמֵי חָלָם לְאַסְפָּה, דָּנָה הָאַסְפָּה בַּדָּבָר שֶׁבָּעָה
יָמִים וְשִׁבְעָה לַיְלֹת, נִשְׂאָה וְנִתְּנָה, שִׁקְלָה וְטָרָה וְלִסּוֹף הִחְלִיטָה:
— הַמְלַמֵּד זָכָה בַּמִּשְׁפָּט, שֶׁהָרִי קָנָה עֹז וְלֹא תִישׁ, אֲלֵא שֶׁגַּם
הַתִּישׁ צָדִק, מִפְּנֵי שֶׁכִּנְרָאָה, טָבַע הָעִיר חָלָם הוּא: עֹז שֶׁבָּאָה לָעִיר
חָלָם, מִיָּד הִיא בַּעֲשַׁת תִּישׁ.

א.

היה חלמאי סקרן אחד, גיצל שמו. שמע שבגני אדם מרבים לספר בשבחה של העיר ורשה: ורשה כרך גדול, ורשה כרך יפה. נכנס חשק גדול בלבו של גיצל ללכת ולראות בגינה, האמנם יפה וגדולה העיר ורשה, כמו שמספרים עליה. לא יכל להתגבר על חשקו. נטל צדה לדרך, נפרד בשלום מאת אשתו ובניו, מאת קרוביו וידידיו, לקח את מקלו בידו ואת תרמילו על שכמו והלך.

ב.

בבקר יצא גיצל החלמאי מביתו ועד הצהריים הלך בלי הנפש. עיף מאוד, גם הרעב החל להציק לו. מצא שדולית של מים בצד הדרך. נטל את ידיו, ישב על הארץ, הוציא לחם ונתח גבינה יבשה וסעד את לבו. כשסעד ברוך את ברכת המזון. אז התחיל מרגיש, שעניו נסגרות מתוך תנומה. אמר אל לבו: ורשה לא

עוף פורח היא, לא תעוף ממקומה. ומאי איכפת לי, אם אאסר
לראות אותה שעה אחת? הבה אתנמנם קצת ואחליף כח.

ג.

וגיצל החלמאי טרם ישכב, התחיל מפקפק: שמא יתערבבו
אצלו בשנתו רוחות העולם וישכח את הצד שבו הולכים לורשה
וישוב לחלם? עמד וחשב ומצא תחבולה מחכמה: חלץ את נעליו
והציג אותן באמצע הדרך כשעקביהן פנויים לצד חלם ואצבעותיהן
לצד ורשה. והיה בהקיצו משנתו, וידע כי הצד ששמה פנויות
אצבעות הנעלים היא הדרך המובילה לורשה.
שמח החלמאי על העצה המחכמה, עצם את עיניו ויישן.

ד:

בינתיים עברה עגלה טעונה ענפי עצים בדרך והענפים עודפים
וסרוחים על פגי האדמה. נאחז ענף אחד בנעליו של גיצל החלמאי,
משך אותו והפך אותו—עקביהן לצד ורשה ואצבעותיהן לצד חלם.
והעגלה עברה לדרך, וגיצל החלמאי לא שמע ולא הרגיש
בההפך נעליו, אלא הוסיף לנחור מתוך שנה מתוקה.

ה.

לסוף הקיץ החלמאי משנתו, שפסף את עיניו ונזכר שבדרך
לורשה הוא. זכר את הסמן המובהק שעשה לו. שמח על חכמת
עצמו, שהצילה אותו מספקות ומפקפוקים. עתה ברור הדרך
לפניו: יסום וילך אל הצד שאצבעות נעליו מפנות לשם. עמד

על רגליו, טען את תרמילו על שכמו, זקק את מקלו בידו, התנער,
 יצא לדרכו. תקע את כפות רגליו בנעליו והלך ולבו טוב עליו.
 כי במהרה ובקרוב יראה את העיר ורשה שהכל מרבים לספור
 בשבחה.

ו.

אחרי קומו משנתו היה כחו של גיצל החלמאי חדש אמו. גם
 שבע היה. על בן היתה עליו הליכתו מלה ונעימה. הלך שעה,
 שנים, עד שלעת תפלת המנחה הרים את עיניו והנה עיר לנגדו.
 שמח החלמאי: ורשה היא!

וּמִשְׁנֵה שְׂמִיחָה שְׂמַח. שְׂכַל-כֹּךְ קִפְצָה לוֹ הַדֶּרֶךְ אֶל הַכְּרוֹךְ
הַמְּשֻׁבָּח הַזֶּה. נִכְנַס אֶל הָעִיר. הִשְׁקִיף עַל חוּצוֹתֶיהָ וְעַל בְּתֻיָּהּ.
וַהֲגִה—פְּלֵאִי פְּלֵאִים! וַרְשָׁה זֶה דוֹמָה לְחֶלֶם עִירוֹ מִמָּשׁ כְּטַפַּת מַיִם
דוֹמָה—לְחִבְרָתָהּ. מֵצֵא הַדָּבָר חֵן בְּעֵינָיו מְאֹד. אָמַר:
— עֲכָשׁוּ הַנְּנִי מִבֵּין, לָמָּה מְשֻׁבָּחִים וּמְהַלְלִים כָּכָה אֶת נִרְשָׁה.

ז.

וְכֵל שֶׁהוֹסִיף גִּיצָל הַחֲלֻמָּאִי לְטִיֵּל בְּחוּצוֹת הָעִיר, בֶּן הַדָּר וְגֹדֵל
הַדְּמִיוֹן שֶׁבֵּין הָעִיר וַרְשָׁה וּבֵין הָעִיר חֲלָם. אָמַר הַחֲלֻמָּאִי: צָרִיךְ
לְהַשְׁגִּית, אִם גַּם בֵּית-הַכְּנָסֶת הַנִּרְשָׁאִי דוֹמָה לָזֶה שְׁבֻחָלָם. סָר אֶל
רְחוֹב בֵּית-הַכְּנָסֶת, וְתָהִי שְׂמִיחָתוֹ רַבָּה לְאֵין קֶץ, בְּרֵאוֹתוֹ שְׂגֻם בֵּית-
הַכְּנָסֶת דוֹמָה לָזֶה שְׁבֻחָלָם כָּאֵחַ מִלְּדָה. וְלֹא עוֹד אֵלָּא שֶׁהַחֲזוֹן הַנִּרְשָׁאִי,
שֶׁעֲבָר לִפְנֵי הַתְּבָה בְּתַפְלַת מְנוּחָה וְהַשְׁמַשׁ הַנִּרְשָׁאִי שֶׁעֲמַד עַל הַבִּימָה
גַּם הֵם דוֹמִים לְאוֹתָם שְׁבֻחָלָם.

ח.

אָמַר גִּיצָל הַחֲלֻמָּאִי בְּלִבּוֹ: אִם כֵּן הַדָּבָר, הֲרִי כְּדֹאִי לְשִׁים עֵין,
הֵיטֵב בִּירְשָׁה גַּם רְחוֹב כְּרְחוֹב אֲשֶׁר בֵּיתִי עוֹמֵד שָׁם, וְאִם יֵשׁ בְּאוֹתוֹ
רְחוֹב בֵּית כַּבִּית שְׂאֲנִי דָר בּוֹ.
יֵצֵא מִבֵּית-הַכְּנָסֶת וְהִלָּךְ וּמֵצֵא גַּם אֶת הָרְחוֹב הַדוֹמָה לְרְחוֹב
שְׁבִיתוֹ עוֹמֵד בּוֹ, וּבְאוֹתוֹ רְחוֹב מֵצֵא גַּם בֵּית, כַּבִּית שֶׁהוּא דָר בּוֹ.
וְלֹא עוֹד אֵלָּא שֶׁלִּפְנֵי פֶתַח הַבֵּית מֵצֵא יְלָדִים, שֶׁהֵיוּ מְשֻׁחָקִים בְּמִשְׁחָק
הַזָּאֵב וְהַכֶּבֶשׂ— מִמָּשׁ כִּי־דִּיּוֹ, וְאִשָּׁה יֹנְטָה עוֹמֶדֶת בְּפֶתַח הַבֵּית
וְקוֹרְאָה לַיְלָדִים, שִׁילְכוּ לְסַעַד פֶּתַע עֲרֻבִית, מִמָּשׁ כִּי־נֹטָה אֶשְׁתּוֹ
שִׁישׁ לוֹ בְּבֵיתוֹ בְּחֻלָּם.

ט.

רָאָה גִּיצָל הַחֲלָמָאִי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וַיַּעֲמֵד בְּנֹדָהֶם. פִּיּו פַּעֲוִיר.
וַיְהוּצִיא הֶגְה לֹא יָכַל מְרַב הַשְׁתוּמְמוֹת. אֵךְ אוֹתָהּ יִנְטָה שְׁעֻמְדָּה
עַל הַמִּפְתָּן רָאָתָה אוֹתוֹ בְּרָגַע זֶה, מִהֲרָה לִקְרֹאתוֹ וּמִשְׁכָּה אוֹתוֹ
בְּשִׁרְוֹלוֹ.

— הֵגָה סוּף-סוּף בָּאת, גִּיצָל! אֵיפֹה הֵייתָ? מִהֵר הַבֵּיתָה, הַבּוֹלֶ-
בּוֹסִין עוֹמְדִים כְּבָר עַל הַשְּׁלָחָן.

נָפַעַם גִּיצָל הַחֲלָמָאִי, אֵךְ מִפְּנֵי שְׁחָכָם הָיָה, הַתִּישָׁב תִּכָּךְ
בְּדַעְתּוֹ, שְׁמַדְבְּרֵי יִנְטָה זֶה נָפַר, כִּי לֹא רַק הִיא דוֹמָה לְיִנְטָה שְׁלוֹ,
אֲלָא שְׁגִיצָל שֶׁל יִנְטָה זֶה דוֹמָה אֵלָיו, אֵל גִּיצָל הַחֲלָמָאִי.
הַתְּאֻנָּה גִּיצָל הַחֲלָמָאִי תְּאֻנָּה עֲזָה לְהַשְׁקִיף עַל גִּיצָל הַנִּרְשָׁאִי
הַדוֹמָה אֵלָיו, הַחֲלִיט בְּלִבּוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת עֲצָמוֹ כְּאֵלוֹ הוּא הֵגְהוּ גִּיצָל
הַנִּרְשָׁאִי, עַד שְׁיָבֵא הֵלֹז וַיִּרְאֶה אוֹתוֹ.

י.

נִשְׁאַר גִּיצָל הַחֲלָמָאִי בְּבֵית זֶה שֶׁהָיָה דוֹמָה לְבֵיתוֹ שְׁבַחֲלָם
יָמִים רַבִּים. גִּיצָל הַנִּרְשָׁאִי לֹא שָׁב עוֹד אֶל בֵּיתוֹ, וּבִטְרָם שְׁיָשׁוּב
זֶה, לֹא תַתֵּן סִקְרָנוּתוֹ שֶׁל גִּיצָל הַחֲלָמָאִי לֹז לַעֲזוֹב אֶת הַבֵּית
וּלְשׁוּב אֶל הָעִיר חָלָם. הוּא יָרָא, שְׁמָא סוּף-סוּף יִכִּירוּ בּוֹ הַנִּרְשָׁ-
אִים וַיִּגְרְשׁוּהוּ בְּחֶרֶף. וְגַם הַתִּגְעָגַע יִתְגַּעְגַּע עַל חָלָם עִירוֹ, עַל
יִנְטָה שְׁלוֹ וְעַל הַיְלָדִים שְׁלוֹ אֲשֶׁר בְּחָלָם. אֵךְ תְּאֻנָּתוֹ לְרֹאוֹת
אֶת גִּיצָל הַנִּרְשָׁאִי הַדוֹמָה אֵלָיו גְּדוּלָּה כָּל-כָּךְ, שֶׁהִיא עוֹלָה
עַל גַּעְגּוּעֵיו. וְאִם לֹא מֵת בְּגַעְגּוּעָיו, הוּא מְחַכֶּה עוֹד לְשׁוּבוֹ שֶׁל
גִּיצָל הַנִּרְשָׁאִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

א.

מגיד היה בחלם העיר של חכמים.
 היה אותו מגיד דורש ימים רבים בבית-הכנסת החלמאי. היה
 דורש בשבת, היה דורש ביום-טוב, היה דורש גם בימות החול.
 והחלמאים בולעים תמיד את דרשותיו המחכמות כנפת צופים,
 משבחים ומהללים את שמו. ובמשך כל הימים הרבים האלה היה
 המגיד תמיד בריא וחסק, ושלוש לו וכלל העיר.
 לפתע פתאם חדל המגיד את דרשותיו, חדל לגמרי, ושכב
 חולה על ערש דני.

ב.

התעצבו בעלי הבתים החלמאים אל לבם, שהמגיד שלהם
 חולה, ונבוכו, כי לא ידעו מה היא מחלה זו. היש לה תרופה,
 תיקום המגיד מחליו, או כי לגצח לא יזכו לשמע עוד את אמרותיו
 המתוקות ולהנות מהן.

נֶאֱסָפוּ בַעֲלֵי-הַבָּתִּים הַחֲלָמָאִים לְאַסְפָּה. וְשָׂאוּ וְנָתְנוּ שְׂבָעָה
יָמִים וְשְׂבָעָה לַיָּלֹת. זֶה אָמַר: הַמַּחֲלָה—קִדְחָת. וְזֶה אָמַר: הַמַּחֲלָה—
סַפְחָת. זֶה אָמַר כֹּה וְזֶה אָמַר כֹּה. עַד שֶׁנִּמְנִי וְנִמְרוּ לְהָבִיא אֶת
הַחוּלָה לְכָרֶךְ וּלְדָרוֹשׁ שָׁם בְּרוּפָא מִלָּמָד.

ג.

אָמְרוּ וַעֲשׂוּ. שִׁכְרוּ טַגְלָה, הוֹשִׁיבוּ בָּהּ אֶת הַמַּגִּיד הַחוּלָה,
הוֹשִׁיבוּ לַיָּמִינוּ אֶת הַשֹּׁמֵשׁ הַחֲלָמָאִי, שְׂיֵהָא שׁוּמַר וּמִשְׁמַשׁ אוֹתוֹ
בְּדֶרֶךְ וְשְׂיֵהָא טוֹעֵן עִם הָרוּפָא שֶׁבְכָרֶךְ.
זֶאוּ לְכָרֶךְ וְנִכְנְסוּ אֶצֶל רוּפָא. סִפֵּר הַשֹּׁמֵשׁ לְרוּפָא: כֹּךְ וְכֹךְ.
יָמִים רַבִּים דָּרַשׁ הַמַּגִּיד שְׁלָנוּ בְּשִׁבְתּוֹ וּבִיּוֹם-טוֹב וְגַם בַּיָּמֹת הַחוּלָה
וְתַמִּיד הִיָּה בָּרִיא וְחֹזֵק, וּלְפַתַּע פִּתְאֹם חָלָה, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים מַה
הִיא מַחֲלָה זוֹ.

בְּדֹק הָרוּפָא אֶת הַמַּגִּיד וְאָמַר:
— צָרִיךְ לְהוֹבִיל אוֹתוֹ לְכָפֶר, שְׂיֵשֵׁב בְּמָקוֹם שְׂדוֹת וְאַחִים
רַעֲנָנִים.

ד.

שָׁבוּ הַחוּלָה וְהַשֹּׁמֵשׁ מִן הַכָּרֶךְ, הִתְאַסְּפוּ הַחֲלָמָאִים לְאַסְפָּה,
שְׂיִשְׁמְעוּ אֶת הַיְדִיעוֹת שֶׁהָבִיא הַשֹּׁמֵשׁ מֵאֵת הָרוּפָא.
סִפֵּר הַשֹּׁמֵשׁ לַפְּנִיָּהם:
— כֹּךְ וְכֹךְ אָמַר הָרוּפָא: צָרִיךְ לְהוֹבִיל אֶת הַמַּגִּיד הַחוּלָה
לְכָפֶר, שְׂיֵשֵׁב בְּמָקוֹם שְׂדוֹת וְאַחִים רַעֲנָנִים.
הִתְפַּלְּאוּ הַחֲלָמָאִים וְתַמְהוּ:

— מִיָּדָא, כְּשִׁמְשָׁקִים אֶת הַחוּלָה שְׁמֹן-קִיק, שְׁמַע-מְנִיָּה שְׁחָשׁ
הוא בְּמַעְיוֹ; כְּשִׁלּוּחֵשִׁים לוֹ עֵין-הָרַע—שְׁמַע-מְנִיָּה שְׁחָשׁ הוּא בְּרָאשׁוֹ.
אֵלָּא שְׂדוֹת וְאֶחִים רַעְנָנִים—כַּנְגִיד אֵיזָה מִן מַחְלָה סְגוּלָה הִיא:

ה.

יֵשְׁבוּ הַחֲלָמָאִים בְּאַסְפָּה שְׁבָעָה יָמִים וְשִׁבְעָה לַיְלֹת, נִשְׂאוּ
וְנָתְנוּ, שְׁקָלוֹ וְטָרוֹ, וְשׁוֹב זֶה אוֹמֵר: קִדְחַת, וְזֶה אוֹמֵר: סַפְחַת. זֶה
כֹּה וְזֶה כֹּה. וּמֵאוּם לֹא הִבִּינוּ וּמֵאוּם לֹא יָדְעוּ וּמֵאוּמָה לֹא הוֹבִרָר
לָהֶם, עַד שֶׁקָּם הַמֶּלֶמֶד הַחֲלָמָאִי וְדָפַק עַל הַשֻּׁלְחָן: שְׁתִּיקָה יִפְהוּ!
— רַבּוּתִי! — אָמַר הַמֶּלֶמֶד. — עַתָּה זָכַרְתִּי: שְׂדוֹת וְאֶחִים שְׁכַפְכַּר
סְגוּלָה הִיא לַעֲגֹל שְׁכַבְטָן. זְכוּרִנִּי, כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּה שֶׁל פְּרִתִּי הַשְּׁחוּרָה
לַיִלִיד עֲגֹל, אָמְרוּ, שְׂאֲבִיא אוֹתָהּ לְכַפֵּר, לְמָקוֹם שְׂדוֹת וְאֶחִים, שְׁשֵׁם
מְרַעָה דָשֵׁן. שְׁמַע-מְנִיָּה—הַמַּגִּיד שְׁלָנוּ מוֹכֵן לַיִלִיד עֲגֹל.

ו.

הַשְּׁתוּמָמוֹ הַחֲלָמָאִים עַל חֲכָמָתוֹ הָרַבָּה שֶׁל מֶלֶמֶדֶם זֶה אָף
נִהְיָ הַנָּאָה מִשְׁנָה, שְׁזָכוּ לַגְדֹל עֲגֹל מֵהַמַּגִּיד הַחֲבִיב שְׁלָהֶם.
יֵשְׁבוּ בְּאַסְפָּה עוֹד שְׁבָעָה יָמִים וְשִׁבְעָה לַיְלֹת, שְׁקָלוֹ וְטָרוֹ,
נִשְׂאוּ וְנָתְנוּ, וְלִסּוֹף הַחֲלִיטוֹ: שִׁישְׁלָחוּ מֵהַיּוֹם וְהַלָּאָה אֶת כָּל הַתִּינוּקוֹת
הַחֲלָמָאִים אֶל הַחֲדָר שֶׁל הַמֶּלֶמֶד הַזֶּה, וְיִלְמְדוּ אֲצֵלוֹ דֵּהִיּוֹת חֲכָמִים
כְּמוֹתוֹ; וְאֵת הַמַּגִּיד הַחוּלָה יִשְׁלָחוּ אֶל הַכֶּפֶר שְׁמֵאֲחָרֵי הָעִיר חָלָם.
שִׁישֵׁב שָׁם בְּבֵית הַיְּהוּדִי הָאֶכְסֵנָאִי, בְּמָקוֹם שְׂדוֹת וְאֶחִים רַעְנָנִים עַל
מְרַעָה דָשֵׁן, עַד שִׁילֵד אֶת הָעֲגֹל.
וְהָעִיר חָלָם צִהְלָה וְשִׁמְחָה.

ז.

שָׁכְרוּ עֲגָלָהּ. הוֹשִׁיבוּ בָּהּ אֶת הַמִּגִּיד הַחוּלָה. הוֹשִׁיבוּ אֶת הַשֹּׁמֵשׁ
הַחֲלָמָאִי לִימִינוֹ. שִׁישֵׁמֶשׁ אֶת הַחוּלָה עַד בּוֹא הַשְּׁעָה הַבְּרוּכָה שֶׁהַעֲגָל
יִדְלַד לְמִזֵּל טוֹב. וְלִכְשֶׁתֵּבֵא הַשְּׁעָה הַבְּרוּכָה יָבִיא הָעִירָה אֶל הַחֲלָמָאִים
אֶת הַבְּשׂוּרָה הַטּוֹבָה.

בָּאוּ אֶל הַכֹּפֶר. הוֹשְׁוֶה הַשֹּׁמֵשׁ עִם הָאֲכִסְנָאִי עַל אֲדוֹת הַמָּקֶת.
הַמִּגִּיד הַתְּחִיל רוּעָה בֵּין שְׂדוֹת וְאֲחִים רַעֲנָנִים עַל מְרָעָה דָשֵׁן.
וְהַשֹּׁמֵשׁ שׁוֹמֵר עֲלָיו וּמְחַכֶּה לַשְּׁעָה הַבְּרוּכָה שֶׁתֵּבֵא. הַמִּגִּיד נַעֲשֶׂה
עָגֵל וְשֶׁמֶן. פָּנָיו מִבְּהִיקִים וְכִרְטוֹ עוֹלָה. וְהַשֹּׁמֵשׁ מְקַבֵּל נֶחֱמַת וּמְחַכֶּה
בְּאַרְךְ-רוּחַ.

ח.

לְסוֹף בָּאָה הַשְּׁעָה הַבְּרוּכָה.

בְּבִקְרָא יָפָה אֶחָד הַקִּיץ הַשֹּׁמֵשׁ מִשְׁנָתוֹ עַל הָאֲצִטְכָּא שֶׁבְּחֻדְרֵי
הָאֲכִסְנָא. פָּטַח אֶת עֵינָיו. שִׁפְשָׁף אוֹתָן בְּאֶגְרוֹפוֹ וְהִשְׁקִיף עַל הַמִּגִּיד
שֶׁשָּׁכַב מִמּוּלּוֹ בְּתוֹךְ גֵּל שֶׁל כָּרִים וְכִסְתוֹת שְׁקוּעַ בְּשִׁנָּה מְתוּקָה
שֶׁל שְׁחִרִית. וְהִגָּה – שִׁשּׁוֹן וְשִׁמְחָה! לֵיד מִשְׁכָּבוֹ שֶׁל הַמִּגִּיד. עַל
רִצְפַת-הַחֲמֹר. רוֹבֶצֶת עֲגָלָה אֲדָמָה בַּעֲלַת כֶּתֶם לָבֵן עַל הַקֶּרְקֶפֶתָא
בְּסִמֵּן לְמִקּוֹם שֶׁהַמִּגִּיד מֵנִיחַ שֵׁם תְּפִלִּין. וְהָעֲגָלָה – זֶה עֵתָה יֵצֵאָה
לְעוֹלָם. עֵינֶיהָ מִמְצָמְצוֹת. שֶׁלֹּא הִתְרַגְּלוּ עֲדֵין לְאוֹר. וְצִדִּיק רוּעֵדוֹת.
שֶׁלֹּא הִתְרַגְּלוּ עֲדֵין לְאוֹר הָעוֹלָם הַקָּרִיר. וְהִיא מִבִּטָּה אֶל הַמִּגִּיד
כִּישוֹן בְּמִבְטָר רַךְ כֶּל-כֶּךָ. וּפְעָה מֶה – בְּנִפְשׁ עוֹרְגַת כֶּל-כֶּךָ...

ט.

הבין השמש תכף את כל המחנה הזה. קפץ בחפזו מעל משכבו. ברגע אחד לבש את "ארבע-הכנפות" על כתפיו, ואת המכנסים על רגליו, ואת הנעלים חטף בידיו, כי לא חפץ לאבד זמן כגדל לנעל אותן, וירץ דחוף ומבהל העירה לבשר את הפשורה הטובה.

- מזל טוב! - קרא בנופפו את נעליו בעין דגל לקראת החלמאים שבחוצות העיר חלם. - מזל טוב! המגיד המליט כבר בשעה מוצלחת את העגל! מזל טוב!

התפשטה השמיעה תכף בכל העיר. היה ששון ושמחה בכל הבתים והחניות. המלמדים שלחו חפשי את התלמידים מן התדרים. הנשים הכינו מטעמים של יום טוב, וכך בעלי-הבתים מהרו אל הרב ואל הגבאים לברכם במזל טוב.

י.

התאספו כל בעלי-הבתים והגבאים והרב עמם בבית-הקהל החלמאי. שלחו להביא בקבוק יי"ש לכבוד השמחה. שיתו וברכו את המגיד היולד ואת העגלה הרכה הנולדת, והתחילו דגים, מה לעשות עכשו?

לא הרבו בשמלה וטריה, כי לא הספיק הזמן והחליטו: מכיון שהמגיד המליט כבר את העגלה למזל-טוב, והכל בא על מקומו, בעזרת-השם, בשלום, על כן יעשו סעדה גדולה כסעדת ט"ו בסיו בשביל כל הקהל. והרב והגבאים ובעלי-הבתים ההגונים ילכו להביא

אֶת הַמַּגִּיד עִם הָעֶגְלָה הָעִירָה בְּתַפִּים וּבְמַחֲוֹלוֹת וּבְשִׁמְחָה רַבָּה, כִּדִּי
שִׁשְׁתִּתְּפוּ גַם הֵם בְּסֻעָדָה.

י.א.

לְכִשּׁוֹ הָרֶב וְהַנִּבְאִים וְכָל בְּעַלֵּי-הַבָּתִּים הַהִגּוּנִים בְּגִדֵי שַׁבָּת
וַיּוֹם-טוֹב. לָמַחוּ אֶת לְהַקֵּת הַכְּלִי-זָמֵר עִמָּהֶם וַיֵּצְאוּ אֶל הַכֶּפֶר.
בָּאוּ אֶל בֵּית הָאֲכֹסְנָאִי הַכֶּפֶרִי. וְהַמַּגִּיד פָּנָיו מִבְּהִיקִים מַחֲמַת
מִרְעָה דִּשָּׁן. וְהָעֶגְלָה הָאֲדָמָה — לָמֵן הַבָּקָר עַד בֹּא הַקָּהָל מִן הָעִיר
הַסְפִּיקָה כָּבֵד לְאַסּוֹף אוֹנִים וְהַסְתַּגְּלָה כָּבֵד אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה: עֲמִידָה
הֶכֶן עַל רִגְלֶיהָ, גַּם הִפְשִׁילָה אֶת זִנְבָּהּ וְהִפְצָה בְּכַפָּפָה אֶת מִצְחָהּ
וַדְּהָרָה כְּעֹלֵל מִמֶּשׁ.

רָאוּ הַחֲלָמָאִים אֶת הַמַּגִּיד וְאֶת הָעֶגְלָה וַיִּשְׁמְחוּ מְאֹד. וַיִּשְׁתּוּ
לְחַיִּים וַיִּקְרְאוּ "מִזֶּל-טוֹב" וַתְּהִי דִיצָה וַחֲדָוָה.

י.ב.

לְסוֹף הַגִּיעָה הַשָּׁעָה לְשׁוּב הָעִירָה. אָסְפוּ אֶת כָּלֵי הַמַּגִּיד וַשְּׁמוּ
אוֹתָם בְּעֶגְלָה. הוֹשִׁיבוּ אֶת הַמַּגִּיד עַל הַכְּלִים. אַחֲרֵי-כֵן כָּפְתוּ אֶת
רִגְלֵי הָעֶגְלָה הָאֲדָמָה בְּחִבְלִים וַשְּׁמוּ אוֹתָהּ לְרִגְלֵי הַמַּגִּיד.
וְהָרֶב מִפְקֵד עַל הַמְּלָאכָה בְּעִמְדוֹ עַל דָּף הָעֶגְלָה מֵאַחֲרֵי הַמַּגִּיד,
וְהַנִּבְאִים מִשְׁגִּיחִים עַל הַמָּסַע בְּעִמְדָם עַל מִפְסְעוֹת הָעֶגְלָה מִצְדָּדִין.
בְּלִי-הַזָּמֵר הַתְּפִקְדוֹ לִפְנֵי הָעֶגְלָה, וְהַפְּנוּרוֹת וְהַחֲלִילִים וְהַתַּפִּים
בִּידֵיהֶם הֶכֶן לָגוֹן בָּגוֹן וְכָל הַקָּהָל סָבִיב.
— סֵעוּ — פִּקֵּד הָרֶב.

יג.

הִיָּה הַמָּסַע כְּבֵר גִּבּוֹן לְוִזוּ מִמְּקוֹמוֹ. קִפֵּץ פִּתְאֹם הָאֲכַסְנָאִי מִן
הַבֵּית:

— שׁוֹדְדִים! אֶת עֲגֻלָּתִי אַתֶּם גּוֹזְלִים!

צָחֲקוּ הַחֲלָמָאִים, בְּחִשְׁבָם שְׁנִטְרָפָה דַּעְתּוֹ עָלָיו מַחֲמַת שְׂמִיחָה
נִטְפָּה יִתְרָה שְׁשֻׁתָּה עִם הַקָּהֶל.

אָבֵל הוּא בְּאַחַת וְלֹא יִחְדֹּל:

— אֶת עֲגֻלָּתִי הִשִּׁיבוּ.

שָׂאֵל אוֹתוֹ הָרֵב:

— כִּפְרִי בּוֹר, הֵיכָן אַתָּה רוֹאֶה עֲגֻלָּה שְׁלֶךְ?

אָמַר הָאֲכַסְנָאִי:

— וְזוֹ שְׂמוּטָלֶת בְּפוּתָהּ בַּעֲגֻלָּהּ:

הִשְׁתַּעַר עָלָיו כָּל הַקָּהֶל:

— זוֹ שֶׁהִמְלִיט הַמַּגִּיד שְׁלָנוּ יִחְיֶה?

וְהַגִּבָּאִים לֹא אָבוּ לְטַפֵּל בּוֹ עוֹד:

— הוֹ, בַּעַל-עֲגֻלָּה, דְּפוֹק אֶת הַסּוֹס! גָּאִי

יד.

הִתְחִיל כְּבֵר הַסּוֹס מְנַעֲנַע בְּאַזְנוֹיו וּמִכְשָׁשׁ בְּזָנְבוֹ. עוֹד מַעַצ
וּפִשֵּׁט אֶת צוּאָרוֹ, וְאֶפְשֵׁר שְׁגָם פָּרְסָה יָרִים וּמִשָּׁךְ אֶת הָעֲגֻלָּה.
רָאָה הָאֲכַסְנָאִי שֶׁבָּרַע הוּא. הִחְזִיק בְּאוֹפֶן הָעֲגֻלָּה שֶׁלֹּא תִזּוּ
מִמְּקוֹמָהּ, וְהִתְחִיל קוֹרֵא לְאֲכַסְנָאִית שֶׁתֵּבֵא לְעִזְרָתוֹ. בָּאָה הָאֲכַסְנָאִית
רָאָתָה אֶת הַמְּהוּמָה, הִחְזִיקָה בְּאוֹפֶן הַשָּׁנִי שֶׁל הָעֲגֻלָּה וְהִתְחִילָה

קורא לַבָּנוֹת. שְׁתַּבְּאֵנָה לְעֹזְרָתָהּ. בָּאוּ הַבָּנוֹת. רָאוּ אֶת כָּל הַנְּעֻשָׁה.
הִחְזִימוּ בְּאוֹפְנִים הַנְּשָׂאֲרִים שֶׁל הָעֲגֻלָּה וְהִתְחִילוּ צוֹעְקוֹת וְצוֹחֲחוֹת.
נִבְּעֵתוּ הַחֲלָמַאִים מִפְּנֵי צַעְקוֹת הַבָּנוֹת. הִפְשִׁילוּ אֶת עֲנָפוֹת
מְעִילֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ: נִשְׁאָרוּ רַק אֵלֶּה שֶׁהָיוּ בָּעֲגֻלָּה: הַמַּגִּיד בְּאִמְצָע.
הָרֵב מֵאַחֲרָיו, הַגִּבָּאִים מִצְדָּדָיו וְהָעֲגֻלָּה הָאֲדָמָה לְרַגְלָיו.

טו.

רָאָה הָרֵב הַחֲלָמַאִי שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁמִיּוֹת עִם הָאֲכִסְנָאִי בְּדֶרֶךְ
שְׁלוֹם. אָמַר לוֹ:

— הִרְצָה טַעְנוּתֶיךָ וְנִשְׁמָעָה

אָמַר הָאֲכִסְנָאִי:

— הָשִׁיבוּ אֶת הָעֲגֻלָּה וְסַעו לָכֶם.

אָמַר הָרֵב:

— אֵיזוֹ זָכוֹת יֵשׁ לָךְ עַל עֲגֻלָּה זוֹ, שֶׁהַמַּגִּיד שֶׁלָּנוּ יִתְּיָהוּ

אָמַר הָאֲכִסְנָאִי:

— לא המגיד, אלא פרתי הנקדה המליטה אותה.
 עמדו האכסנאי ומשפחתו מצד זה, והחלמאים מצד זה. אלה
 טוענים: הפרה השחורה המליטה את העגל, ואלה טוענים: לא
 המגיד שלנו יחיה המליט את העגל.
 ודא יכלו להשמות.

טז.

קראו לשנים בוררים שיהיו מתוכים בין המריבים. היו
 הבוררים האלה גם הם מפני בניהם של החלמאים, על בן היתה
 חכמתם רבה מאד. אמרו:

— חזקה שהעגל יהיה לבו מושכו תמיד אחר אמו. על-כן
 זאת נעשה: יציג את הפרה הנקדה מעבר מזה של החצר, ואת
 המגיד שיתיה מעבר מזה של החצר. נמיר את רגלי העגלה
 אדמה ונעמיד אותה מנגדם מרחוק. אם ירוץ אל הפרה, הרי זה

סָמֶן שֶׁהִפְרָה הַמְלִיטָה אוֹתוֹ. וְאִם יָרוּץ אֶל הַמַּגִּיד—וְדַאי שֶׁהַמַּגִּיד
שִׁיחִיָּה הַמְלִיט אוֹתוֹ.

שָׁמְעוּ הָרֵב וְהַגְבָּאִים הַחֲלָמָאִים אֶת פִּתְקָם שֶׁל הַבוֹרְרִים וַיִּתְּפִלּוּ
עַל חֲכָמָתָם שֶׁל זֶרְעָא דְחֲלָמָאִים וַיִּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין.

יז.

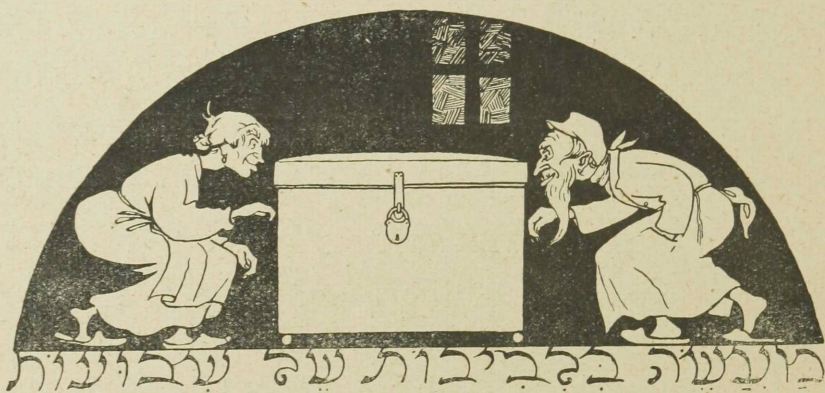
הוֹרִידוּ אֶת הַמַּגִּיד מֵעַל הָעֵגְלָה וַיַּצִּיבוּ אוֹתוֹ מִיָּמִין. הוֹצִיאוּ
אֶת הַפָּרָה הַנִּקְדָּה מִן הָרֶפֶת וַיַּצִּיגוּ אוֹתָהּ הַיָּמִין. וְאֶת הָעֵגְלָה הַצִּיגוּ
מִמֶּנָּה בְּקֻצָּה הַחֲצָר וַיִּדְּפְקוּ אוֹתָהּ בְּשׁוּט שְׁתֵּרוּץ.

הַפְּשִׁילָה הָעֵגְלָה אֶת זִנְבָהּ כִּפְפָה אֶת מִצְחָהּ וְקִפְצָה יָשָׁר מוֹל
אוֹתָהּ מִרְּחֹק זֵוִית שֶׁהַמַּגִּיד הַחֲלָמָאִי עָמַד שָׁם.

אִז נִזְכְּחוּ הַכֹּל, שֶׁאִמְנָם הַמַּגִּיד הַמְלִיט אֶת הָעֵגְלָה. נִזְכְּחוּ גַם
הָאֲכִסְנָאִי וְאִשְׁתּוֹ וּבְנוֹתָיו. יָשְׁבוּ כֻלָּם עַל הָעֵגְלָה עִם הַמַּגִּיד וְעִם
הָרֵב וְעִם הַגְבָּאִי וְעִם הָעֵגְלָה הָאֲדָמָה. בָּאוּ כֻלָּם הָעִירָה וְסִעְדּוּ בִסְעָדָה.
אָכְלוּ וְשָׁתוּ כָּל הַלַּיְלָה וַיִּשְׁכְּחוּ וַיִּהְיֶה אֶת חֲכָמַת הַחֲלָמָאִים וְאֶת
גְּדוּלַת הַמַּגִּיד. שֶׁהַמְלִיט עֵגְלָה אֲדָמָה לְמַזְל טוֹב.

מַעֲשֵׂה בְּלִבּוֹת עַל שְׂבוּעוֹת

א.

מַעֲשֵׂה נוֹרָא אַרְע בְּעִיר חָלָם, מַעֲשֵׂה בַּמֶּלֶמֶד וּבַמְּלָמֶדֶת
וּלְבִיבוֹת שֶׁל שְׂבוּעוֹת.

הִיָּה הִיָּה מְלָמֶד דְּרָדְקִי בְּעִיר חָלָם. הִיָּה הַמְּלָמֶד יוֹצֵא וּבָא
בְּכַתִּי הַגְּבִירִים הַחֲלָמָאִים תָּמִיד. רָאָה שְׁהַגְּבִירִים אוֹכְלִים לְבִיבוֹת
מְמָלְאוֹת בְּגִבְיָנָה וּמִטְגָּנוֹת בְּחִמְאָה בְּחַג הַשְּׂבוּעוֹת. הַבֵּין הַמְּלָמֶד,
שְׂמָאכְלָ זֶה עָרַב וְנָעִים מָאד. הַתְּאוּהָ גַם הוּא לֵאכֹל אוֹתוֹ בְּחַג
הַשְּׂבוּעוֹת, הִלְךְ וְסִפֵּר לְאַשְׁתּוֹ הַמְּלָמֶדֶת. אָמְרָה לוֹ הַמְּלָמֶדֶת, שְׂגֻם
הִיא מִתְּאוּהָ לְאוֹתוֹ מְאֹכֵל. אָמַר לָהּ הַמְּלָמֶד:

— אִם בֶּן, לְכִי הִכְיֵנִי אוֹתוֹ.

עָנְתָה לוֹ הַמְּלָמֶדֶת:

— אִי מִשּׁוֹם הַכֶּנֶה, לֹא תִהְיֶה מְנִיעָה כָּלֵל, אֶלָּא מֵאֵין אֶקַח

לִי קֶמַח סֵלֶת וּגְבִינָה וְחִמְאָה? וּבֵבִית אֵין פְּרוּטָה יִתְּרָה.

הבין המלמד שהמלמדות צדקה בדבריה. אך התאנה לאכול
לביבות לא רפתה בלבו. ישב להתייעץ עם המלמדות ולבקש איזו
מתכונה. שמהא לו האפשרות למלא את תאנתו. ישבו ונועצו
יחדו, דנו וחשבו והחליטו:

— בשנה זו, מכיון שאין פרוטה יתרה בבית, יתגברו על
תאנתם, אבל אם ירצה השם לחג השבועות של השנה הבאה
תכין המלמדות לביבות של קמח סלת ממלאות בגבינה ומטגנות
בחמאה. לתכלית זו יחשכו במשך כל השנה פרוטות מסעדת הבקר
שלהם, המלמד פרוטה אחת ליום מסעדת הבקר שלהו, והמלמדות
פרוטה אחת ליום מסעדת הבקר שלהו. את הממון יזרקו בכל יום
לתוך הארגז הגדול בעל האופנים, שהביאה המלמדות בגדוניה
לבעלה המלמד. למטרה זו יפנו את כל הכלים מתוך הארגז,
יסגרו אותו עד מסגר ויעשו שני סדקים בכסויו משני צדיו. סדק
אחד בשביל המלמד, וסדק אחד בשביל המלמדות. בערב שבועות
בשנה הבאה יוציאו את הממון מן הארגז ויקנו קמח סלת וביצים
וגבינה וחמאה וכל הדרוש. תכין המלמדות לביבות של קמח
סלת ממלאות בגבינה ומטגנות בחמאה ויהיו אוכלים ונהנים כאחד
הגבירים.

החליטו ויהיו שמחים ומלאים תקנה טובה לחג השבועות
של השנה הבאה.

ב.

התחילו המלמד והמלמדות במעשה החסכון. בבקר הראשון
חשך המלמד פרוטה מסעדתו, וגם המלמדות חשכה פרוטה מסעדתה.

זרק המלמד את הפרוטה בסדק שלו, והמלמדית זרקה את הפרוטה בסדק שלה. בבקר השני אמר המלמד אל לבו: הרי אני עובד בועת אפי אם אחשך מסעדתי וארעב, לא יהיה לי כח לעבד. תחשך אשתי לבדה, ומה שתחשך היא יספיק לנו גם כן להכין לביבות לחג השבועות.

לא חשך המלמד מסעדתו כלום ולמלמדית לא הגיד, אלא הנה עושה את עצמו יום-יום כזורק פרוטה לתוך הארגז. וגם המלמדית אמרה בבקר השני אל לבה: הרי אני מיניקה את התינוק. אם אחשך מסעדתי לא יהיה לי חלב, וחלה התינוק חס וחלילה. יחשך בעלי לבדו מסעדתו ומה שייחשך הוא יספיק לנו גם כן להכין לביבות לחג השבועות.

לא חשכה גם המלמדית מסעדתה כלום, ולמלמד לא הגידה, אלא שבכל יום היתה עושה את עצמה כאלו היא זורקת את פרוטתה לתוך הארגז.

היו מתחפשים שניהם זה מפני זה וזו מפני זה. זה נגש בבקר בבקר ועושה את עצמו כזורק פרוטה לתוך הסדק, וזו נגשת בבקר בבקר ועושה את עצמה כזורקת פרוטה לתוך הסדק. זה מסתיר סודו ממנה וזו מסתירה סודה ממנו.

ושניהם מתאזים לאכל לביבות ממלאות בגבינה ומטוגנות בחמאה, ושניהם מקוים, כי בחג השבועות הבא תמלא תאונם — המלמד אמר: על חשבונה של המלמדית, והמלמדית אמרה: על חשבונה של המלמד.

ג.

עברה השנה והגיע ערב שבועות של השנה הבאה. היו גם המלמד וגם המלמדים שמחים ומאשרים: הנה סוף-סוף יתנים חלומם הטוב ויאכלו לביבות ממלאות ומטגנות באחד הגבירים החלמאים.

נגשו שניהם אל הארגז הסירו את המנעול, פתחו את ה־סוי והשקיפו לתוך הארגז. והנה-אוי ואבוי! מתחת לסדקו של המלמד מונחת רק פרוטה אחת יחידה וכן גם מתחת לסדקה של המלמדת מונחת רק פרוטה אחת יחידה. קצפו שניהם קצף גדול. קרא המלמד: — רמאית את, שלא זרקת את פרוטותיך לתוך הסדק! והמלמדת אמרה:

— רמאי אתה, שלא זרקת את פרוטותיך לתוך הסדק.
אמר המלמד:

— אני עובד בזעת אפי. לו חשכתי מסעדותי, לא היה בי כח לעבוד.

אמרה המלמדת:

— אתה כחשת ולא הגדת לי.

התחילו נצים ומריבים. נסתבכו אצבעותיה של המלמדת בזקנו של המלמד, ואצבעותיו של המלמד נסתבכו במחלפותיה של הפאה הנכרית שבראש המלמדת. התחילו גאבקים ומחגוששים, עד שנפלו לתוך הארגז הפתוח שלפניהם. מדחיפת נפילתם נתק הכסוי המורם ונפל תחתיו. נסגר הארגז, והמלמד והמלמדת בתוכו.

ואף בהיותם בתפיסה הצרה של הארגון ובתוך החשכה שסבבה אותם מכל צד, לא שכחה חמת המלמד והמלמדית ולא חדלו ממריבה, גם להתגושש ולהאבק הוסיפו. והארגון שהכניסה המלמדית בנדוניא לבעלה המלמד, אופנים היו לו מתחת, כחק בחלם לארגוני הגדה; ובהיותם פה גאבקים ומתגוששים יחדו דחפו את הארגון, שהתחיל להתגלגל על ארבע אופניו הגה והנה, שוב וסב.

ולבית המלמד החלמאי לא היה מפתן, ופתח הבית היה פתוח, שהרי ערב שבועות היה, שעת האביב, התגלגל הארגון ונסע עד שהגיע לפתח, ומפתן לא היה לו למפגע. יצא בגלגל דרך הפתח ונסע לחוץ

והמלמד והמלמדית שבארגון לא הרגישו והוסיפו להאבק ולהתגושש. דחפו את הארגון מתוך התגוששות, התגלגל הארגון על אופניו ויצא לרחוב. והרחוב היה במורד של הר, ובסוף שפילו חצר בית-המדרש הגדול. התגלגל הארגון בחפזון ממעלה למטה והגיע אל פתחו של בית-המדרש.

וגם לבית-המדרש לא היה מפתן וגם פתחו של בית-המדרש היה פתוח, כי גם בחצר בית-הכנסת היה ערב שבועות ושעת האביב. התגלגל הארגון על אופניו ישר לתוך בית-המדרש. וגם שם לא שקט, כי המלמד והמלמדית שבתוכו לא השלימו, והוסיפו לריב ולהאבק ולדחוף את הארגון, שהתגלגל מתחת הדחיפות הגה והנה, מהפתח אל התנור ומתנור אל הבימה ומבימה אל התיבה ומתיבה אל ארון הקודש, ושוב אל הפתח וחוזר חלילה.

ה.

ובבית-המדרש התפללו אז החלמאים תפלת שחרית. ראו
המתפללים שארגז נוסע ובא ומנהיג אין אותו, אלא שהוא מתגלגל
מאליו ונכנס לתוך בית-המדרש — נפחדו מאד, קפצו ועמדו על
הספסלים ועל השלחנות והתחילו צועקים:

— הציילו! הושיעו! שדים! רוחות! מזיקים!

נשמע הקול בבית הרב והדינים. נחפזו לבא לקול הצעקה.
ראו גם הם שארגז מתגלגל מאליו לכל ארכו ויכל רחבו ולכל
ארבע הרוחות של בית-המדרש — נפלה עליהם אימה גדולה וחשכה.
קפצו ועמדו גם הם על השלחנות והתחילו צועקים ביחד עם
כל החלמאים.

שמעו הנשים החלמאיות את הצעקות שבבית-המדרש ומהרו
לעזרת בעליהן. באו במרוצה, עמדו בפתח בית-המדרש וראו
שארגז מתגלגל מאליו הנה והנה בבית-המדרש. אחזה אותן חרדה
ונפלו מתעלפות בפתח. ולאחר ששבה רוחן אליהן התחילו צועקות
גם הן בתאניה וביללה. שמעו הילדים שאמותיהם מיללות, עזרו
גם הם על ידן בקול־יְקוֹלוֹת. צעקה ויללה כל העיר חלם.
והמלמד והמלמדית שבתוך הארגז לא שמעו, כי היו עסוקים
וטרוידים מאד בריבם ובהתגוששותם; נאבקו ודחפו את הארגז,
והארגז הלך והתגלגל הנה והנה לתמהון לבבם של החלמאים
שבבית-המדרש ושמחוץ לבית-המדרש, ואינו שוקט אף רגע.

רָאָה הָרַב שֶׁהָאֲרָגוֹ אֵינּוּ יוֹצֵא מִבֵּית-הַמִּדְרָשׁ מֵאֲלִיּוֹ, וּבִבְתֵּית-
הַמִּדְרָשׁ גּוֹפּוֹ אֵינּוּ שׁוֹקֵט אֶף רָגַע וְאֵין לְדַבֵּר סוּף, וַיֹּאמֶר:
— עַתָּה לַעֲשׂוֹת הִיא, כִּי אָסוּר לַחֲשׂוֹת עוֹד.

נִמְלָךְ עִם הַדִּינִים וְהַחֲלִיטוֹ יַחְדָּו שֶׁצָּרִיךְ לְקַרֵּא תְּהִלִּים.
הַתְּחִיל הָעַם קוֹרֵא תְּהִלִּים בְּקוֹל וּבִבְכִי, וְהָאֲרָגוֹ לֹא אֵיכַפֵּת
לִיָּה, כְּאֵלוֹ לֹא לוֹ נוֹגַע הַדָּבָר.

רָאָה הָרַב שֶׁקָּרִיאַת הַתְּהִלִּים לֹא הוֹעִילָהּ, נִמְלָךְ עִם הַדִּינִים
וְהַחֲלִיטוֹ יַחְדָּו לְקַרֵּא "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" שִׁבְעַת פְּעָמִים רְצוּפוֹת.
קָרָא כָּל הַקָּהָל "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" שִׁבְעַת פְּעָמִים רְצוּפוֹת וְהָאֲרָגוֹ
לֹא אֵיכַפֵּת לִיָּה, כְּאֵלוֹ לֹא לוֹ נוֹגַע הַדָּבָר.

רָאָה הָרַב שֶׁגַּם "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל" לֹא הוֹעִיל, נִמְלָךְ עִם הַדִּינִים
וְהַחֲלִיטוֹ יַחְדָּו לַתְּקוּעַ בִּשְׁוֹפֵר, כְּבִיּוֹם הַכַּפּוּרִים.

צִוּוּ עַל הַשָּׁמַשׁ שֶׁיִּדְלִיק גִּירוֹת וְשִׁיבִיא אֶת הַשּׁוֹפָר. הָעָמִיד
הַשָּׁמַשׁ אֶת נִפְשׁוֹ בְּסַכָּנָה וּפָסַע מִסַּכָּסָּל לְכַפָּסֵל וּמִשְׁלָחַן לְשִׁלְחָן
וְהִעֲלָה גִירוֹת עַל הָעַמּוּד וְעַל הַבֵּימָה, הוֹצִיא אֶת הַשּׁוֹפָר מֵאֲרוֹן
הַקֹּדֶשׁ וְנָתַן אוֹתוֹ לָרַב.

צִוּוּ הָרַב, שִׁיֹּאמַר כָּל הָעָם "לְמִנְצַח" שִׁבְעַת פְּעָמִים. אָמַר כָּל
הָעָם "לְמִנְצַח" שִׁבְעַת פְּעָמִים בִּבְכִי וּבְתַחֲנוּנִים. אַחֲר־כֵּן תִּקַּע הַתּוֹקַע
בִּשְׁוֹפֵר תִּקְיֶעֱהָ-שְׁבָרִים-תִּרְוֶעָה כְּבִיּוֹם-הַכַּפּוּרִים, אֵימַת מְוֹת נִפְלָה
עַל כָּל הָעִיר חֲלָם, וְהָאֲרָגוֹ מִתְרוֹצֵץ לוֹ בְּבֵית-הַמִּדְרָשׁ רְצוּא וְשׁוֹב,
הִנֵּה וְהִלּוּם וְלֹא אֵיכַפֵּת לִיָּה כְּלָוִם, כְּאֵלוֹ לֹא לוֹ נוֹגַע הַדָּבָר
רָאָה הָרַב, שֶׁגַּם הַשּׁוֹפָר לֹא הוֹעִיל, נִמְלָךְ שׁוֹב עִם הַדִּינִים

והחליטו יחדו, שצריך כי יקדש אחד מן הקהל שם שמים ברבים,
ויסבן את נפשו ויחזיק בארגזו שיעמד על מקום אחד ויפתח את
כסויו ויגרש את השד מתוכו.

לא נמצאו בין החלמאים עזי לב כאלה, שיעמדו במקום
סבנה. החליטו להפיל גורל, ויפל הגורל על הגבאי.

עמד הגבאי והתודה על חטאיו, גם מסר צוואה לביתו בפני
עדים ירד מעל הספסל, נגש בחלחלה אל הארגז והרים מהרה
את כסויו, והנה —

המלמד והמלמדות קרועי בגד ופרומי שער קפצו מתוך
הארגז, מריבים ומחזיקים עוד זה במחלפותיה של זו, וזו בזקנו
של זה.

ז.

נרעשו ונפחדו החלמאים מכל אשר ראו עיניהם, והרב השביע
את המלמד בכל הסדוש שיגלה לו את האמת, כיצד בא לתוך
הארגז. היה המלמד מוכרח לספר לו את כל הדבר מראשיתו ועד
סופו. שמע הרב וצוה שכל החלמאים יברכו ברכת "הגומל" שנצלו
מהאסון.

ואתרי חג השבועות נאספו החלמאים לאספה, שבעה ימים
רעצה לילות. נשאו ונתנו ולסוף החליטו לתקן ארבע תקנות אלה.
כדי שלא ישנו עוד מאורעות כאלה בעיר חלם.

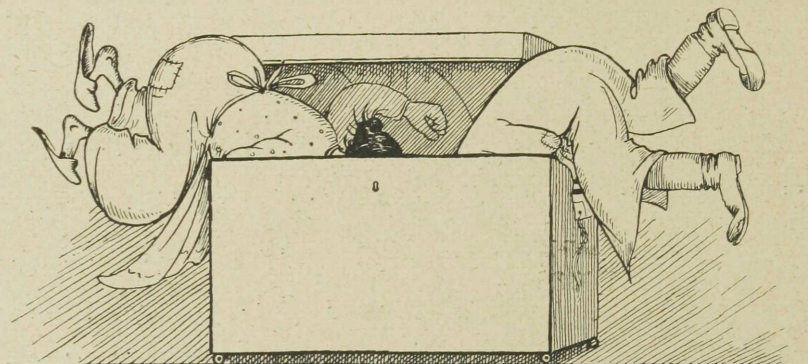
ואלה הן התקנות:

תקנה ראשונה, שלא יהיו ארגזים של נדוניא געשים עוד
על אופנים.

תַּקְנָה שְׁנִיָּה, שֶׁלֹּא יִבְנוּ עוֹד בָּתִּים בְּלִי מִפְתָּן.
 תַּקְנָה שְׁלִישִׁית, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְלַמֵּד דִּרְדָּקִי גֵר בְּרַחוּבָה שֶׁל
 חֲצֵר-בֵּית-הַנֶּנֶסֶת.

תַּקְנָה רְבִיעִית, שֶׁאִסּוּר לְמַלְמֵד דִּרְדָּקִי, שִׁיתָאוּ לֶאֱכֹל לְבִיבוֹת
 מִמְּלֵאוֹת בְּגִבֵּינָה וּמִטְגָּנוֹת בְּחֻמָּאָה בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת.
 וְאֵת אַרְבַּע הַתַּקְנֹת הָאֵלֶּה כָּתְבוּ לְזִכְרוֹן בְּפִנְקֶס הָעִיר חָלֶם
 לְהוֹרֹת לְבָנִים וְלִבְנוֹת עַד יוֹם אַחֲרוֹן.

א.

משנתרבו אוכלסי עיר חלם, פרצו בה העכברים לרב והציקו לחקמאים מאד. לחם ובשר וגבינה וכל מאכל אשר יאכל וכל דבר אשר יקרסם, שהיו בעלות הבתים מחזיקות בבתיהן, היו העכברים באים ואוכלים ומקרסמים אותם ומטילים לתוכם מאוס ופגול. כל הארונות והמזוות מלאו מהם. כל מנעול וכל פלי סגור לא עמדו בפניהם. ולא עוד אלא שנעשו עזי פנים כל-כך, שגם לאור החמה ובשעה שבני האדם ערים בבית, היו יוצאים מחוריהם ומטילים להם בחדרים ועל הספסלים ועל השלחנות בלי דרך-ארץ כלל. הגיע הדבר לידי כך, שהיו חוטפים את המאכל מידי בני אדם בשעת הסעודה.

ולא ידעו החקמאים תרופה כנגד העכברים.

ב.

פעם אחת בא ליטאי לעיר חלם. הומינו אותו החלמאים לסעדה. ראה ששמים לפני כל אחד מהמסבים כף ומזלג וצרו של שבטים מן המטאטא. אמר הליטאי:

— בשלמא כף למרק ומזלג לבשר, אלא השבטים למאי?

אמרו לו החלמאים:

— כדי לגרש בהם את העכברים.

אמר להם הליטאי:

— במקומותינו מעתמשים בחתול לצרף זה.

שארו החלמאים:

— חתול מהו?

ספר להם הליטאי על אדות החתול וגבורותיו במלחמה עם

העכברים.

אמרו לו החלמאים:

— הבא אלינו חתול, ונשלם לך כל מחיר שתראה.

הביא הליטאי חתול לחלמאים, והחלמאים שלמו לליטאי

ממון רב.

ג.

החתול החתיל טורף את העכברים. שקד החתול על המלאכה בהריצות רבה. היה טורף אותם ביום ובלילה, היה טורף אותם למאות ולאלפים, נפלו הרבה עכברים חללים בבתיים ובמזות. ברפתים ובחצרות, ואלה שנצלו מצפוניו, התחבאו בחורים ובסדקים

מֵאַחֲרֵי הַתְּנוּרִים וּמִתַּחַת לְרַצְפוֹת. וְלֹא הָעִזּוּ עוֹד לְהוֹצִיא אֶת חֲטָמָם
מִמְּחֻבְּאוֹיהֶם. הָיְתָה הָרוּחָה לְחֻלְמָאִים. שָׁבְחוּ וְהִלְלוּ אֶת הַחֲתוּל
מִהִבָּקָר עַד הָעֶרֶב.

אֵךְ עַד מִהֵרָה הִתְחִיל הַחֲתוּל עֲצָמוּ מַצֵּעַר הַרְבֵּה לְחֻלְמָאִים.
הָיָה חוֹדֵר אֶל כָּל הַמְּזוּזוֹת וְאֵל כָּל הָאֲרוֹנוֹת וְאֶפִּילוּ לְתוֹךְ הַתְּנוּר
שֶׁבְּכִירִים וְהָיָה חוֹטֵף וְאוֹכֵל, מְרַסֵּק וּמְשַׁבֵּר, מְסַבֵּל וּמְזִיק, עַד שֶׁקָּצוּ
כָּד הַחֻלְמָאִים בְּחַיֵּיהֶם מִפְּנֵיו.

ד.

הִתְחִילוּ הַחֻלְמָאִים מִתְּאוּרִים לְהַפְטֵר מִן הַחֲתוּל הַמְּזִיק הַזֶּה.
נֶאֱסָפוּ הָרַב וְהַדְּיָנִים וְהַגָּבָאִים לְאַסְפָּה. יָשְׁבוּ בְּאַסְפָּה שְׁלֹשָׁה יָמִים
וּשְׁלֹשָׁה לַיָּלוֹת, בָּשְׂאוּ וּבִתְנוּ עַד שֶׁנִּמְנְוּ וְגִמְרוּ לְהַעֲלוֹת אֶת הַחֲתוּל
אֵל הָעֲלִיָּה מִתַּחַת לְגַג בֵּית־הַכְּנֶסֶת, וְלִקְחַת אֶת הַסֵּלָם מִן הָעֲלִיָּה.
שְׂלֹא יוּכַל הַחֲתוּל לָרֶדֶת, וְנִשְׁאַר שָׁם וְלֹא יִזִּיק עוֹד לְבְּנֵי הָעִיר.
שָׁמְחוּ הַחֻלְמָאִים מְאֹד עַל הַתְּחֻבּוּלָה הַמְּחַכְמָה שֶׁחִבְּלוּ הָרַב
וְכָל גְּדוּלֵי הָעִיר, חֲטָפוּ אֶת הַחֲתוּל וְהָעִלוּ אוֹתָהּ בְּכוֹלוֹת וּבְתִרְעוֹת
אֵל עֲלִית הַגֹּג שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת. מִהֲרֹו וְלָקְחוּ אֶת הַסֵּלָם מִשָּׁם, שְׂלֹא
יֻכַּל הַחֲתוּל לָרֶדֶת.

בָּרְכוּ כָּבֵר הַחֻלְמָאִים: בְּרוּךְ שֶׁפְּטַרְנִי מִעֲנִשּׁוֹ שְׁלֹזָה.
אֵךְ פְּתָאֵם רָאוּ, שֶׁהַחֲתוּל טִפַּס וַיֵּרֶד מִן הָעֲלִיָּה וַיִּבְרַח, וַיִּלָּךְ
אֵל הַבָּתִּים וְאֵל הַמְּזוּזוֹת, הוֹלֵךְ וּמְסַבֵּל כְּמִקְדָּם.

ה.

נוֹכְחוּ הַחֻלְמָאִים, שֶׁהָעֲלִיָּה אֵינָה סִגְלָה כְּנֶגֶד הַחֲתוּל הַמְּזִיק.
נֶאֱסָפוּ לְאַסְפָּה הָרַב וְהַדְּיָנִים וְהַגָּבָאִים וַיִּזְמִינוּ גַם אֶת גְּדוּלֵי הַחֲכָמִים

הַחֲלָמָאִים. יֵשְׁבוּ חֲמִשָּׁה יָמִים וְחֲמִשָּׁה לַיְלֹת. נִשְׂאוּ וְנָתְנוּ, שְׁקִלוּ וְטָרוּ, עַד שְׁנִמְנוּ וְגִמְרוּ, שֶׁחֲתוּל זֶה חֵיב מִיתָה, עַל־כֵּן יַעֲלוּ אוֹתוֹ עַל גֵּג בֵּית־הַכִּנֹּסֶת וְיִזְרְקוּהוּ מִן הַגֵּג אֶרְצָה, כְּדִי שְׂיִפֹּל וַיִּנָּפֵץ אֶל אֲבְנֵי הָרֶצֶפָה.

שְׁמַחוּ הַחֲלָמָאִים עַל הַתְּחַבֵּלָה הַמְּחַכְמָה שֶׁמַּצְאוּ גְדוּלָּיהֶם וְחֻכְמֵיהֶם. חֲטֹפוּ אֶת הַחֲתוּל וְהַעֲלוּהוּ עַל גֵּג בֵּית־הַכִּנֹּסֶת וְיִזְרְקוּ אוֹתוֹ מִשָּׁם לַמָּטָה.

אָמְרוּ הַחֲלָמָאִים:

— עֲכָשׁוּ בְּאַמֶּת יֵשׁ לְבָרָךְ: בְּרוּךְ שֶׁפִּטְרָנוּ.

אֲךָ פֶּתָאם רָאוּ שֶׁהַחֲתוּל עֹמֵד עַל רִגְלָיו בְּהִגְיוֹ לָאָרֶץ, וַיִּרְץ סִי וְחֻזֵּק בְּרַחוּבוֹת, וְהוּא הוֹלֵךְ וּמִזִּיק כְּדִרְכּוֹ תְּמִיד.

ו.

רָאוּ הַחֲלָמָאִים שֶׁלֹּא יִכְלוּ לְחֲתוּל גַּם הַפַּעַם. נֶאֱסָפוּ לְאַסְפָּה הָרַב וְהַדְּיָנִים וְהַגִּבָּאִים וְהַחֲכָמִים, הִזְמִינוּ גַּם אֶת בְּעָלֵי הַבָּתִּים הַהִגּוּנִים. יֵשְׁבוּ בְּאַסְפָּה שְׁבַעַה יָמִים וְשִׁבְעָה לַיְלֹת, נִשְׂאוּ וְנָתְנוּ, שְׁקִלוּ וְטָרוּ, זֶה אוֹמֵר כֹּה וְזֶה אוֹמֵר כֹּה, עַד שְׁנִמְנוּ וְגִמְרוּ:

— הֵיזֵת שֶׁהַחֲתוּל הַמִּזִּיק עוֹמֵד עַל רִגְלָיו, כְּשֹׁזְרָקִים אוֹתוֹ מִעַל הַגֵּג, וְהוֹלֵךְ לוֹ, עַל כֵּן יִתְּנוּ אוֹתוֹ בְּיַדִּי הַשֹּׁמֵשׁ הַחֲלָמָאִי וְיִזְרְקוּ אוֹתָם יַחְדָּו אֶרְצָה, כְּדִי שְׂיִפֹּל הַשֹּׁמֵשׁ עַל הַחֲתוּל, וְלֹא יִתֵּן לוֹ לַעֲמוֹד עַל רִגְלָיו, וַיִּנָּפֵץ הַחֲתוּל אֶל אֲבְנֵי הָרֶצֶפָה.

שְׁמַחוּ הַחֲלָמָאִים מְאֹד עַל הַתְּחַבֵּלָה הַמְּחַכְמָה, שֶׁחֲבָלוּ גְדוּלָּיהֶם וְחֻכְמֵיהֶם וּבְעָלֵי־הַבָּתִּים שֶׁלָּהֶם. אָמְרוּ:

— עֲכָשׁוּ וּדְאִי יֵשׁ לְבָרָךְ: בְּרוּךְ שֶׁפִּטְרָנוּ.

חטפו את החתול ונתנו בידי השמש החלמאי. העלו את שניהם על גג בית-הכנסת וזרקו את שניהם למטה. השמש נפץ אל אבני הרצפה, והחתול עצמו על רגליו חי וחזק כמקדם.

ז.

ראו החלמאים שהחתול מזיק מסכן מאוד, שהעליה לא תעמוד בנגדו, וסקילה לא תזיק לו. התעצבו אל לבם. נאספו לאספה הרב והדינים והגבאים, הזמינו גם את החכמים ואת בעלי הבתים הפשוטים. ישבו באספה תשעה ימים ותשעה לילות, נשאו ונתנו, שקלו וטרו, זה אומר כה וזה אומר כה, והחליטו: שצריך לדין את החתול המזיק הנורא במים, כלומר: להטיל אותו לתוך הנהר החלמאי שיהא נטבע שם.

שמחו החלמאים על העצה המחכמה החדשה. אמרו:

— עכשו יכלנו לחתול, ואין עוד פקפוק שיש לברך: ברוך שפטרנו.

חטפו את החתול וישאוהו אל הגשר הנטוי על פני הנהר והטילו אותו לתוך המים. הייתה התבטה גדולה כל-כך, שצווקו נטפים עד הגשר.

פתאם ראו החלמאים, שהחתול פשט את רגליו הקדומות והאחרונות, התחיל שוחה ויצא אל חוף הנהר אשר מגד. התנער וזרק טפות טפות לצדדים ויברח.

---

(1) בלי ספק. (2) המכה.

ח.

לא האמינו החלמאים למראה עיניהם: גם עזיה, גם סקילה, גם טביעה לא יצלחו אל החתול המזיק. נאספו לאספה הרב והדינים והגבאים, החכמים ובעלי הבתים, והזמינו את כל הקהל החלמאי. ישבו באספה עוד שבועה ימים ושבעה לילות, חקרו ודרשו והתחכמו עד שנמנו וגמרו:

— היות, שהחתול פושט את רגליו ושוחה ויוצא מן המים, על-כן יתנו אותו בידי הגבאי וזרמו את שניהם יחדו המים, ולא יתן הגבאי לחתול לשחות ולצאת, אז יטבע החתול והגבאי יצא בשלום.

לא פקפקו עוד החלמאים שעכשו יוכלו לחתול ויברכו: ברוך שפטרונו—למפרע.

חטפו את החתול ונתנו אותו בידי הגבאי, נשאו והביאו אותם אל הגשר, והטילו אותם אל המים. היתה החבטה גדולה כל-כך, שזרם הנטיפים שהתרומם על ידה, כסה את כל החלמאים שעמדו על החוף.

אך פתאם ראו החלמאים שהגבאי העבה והפכד צלל במים ויטבע; והחתול נחלץ מידיו, פשט את רגליו הקדומות והאחרונות, התחיל שוחה, עד שעלה אל החוף שמנגד, התנער וזרק טפות טפות לצדדים ניברח.

ט.

ראו החלמאים שאין עצה ואין תבונה כנגד החתול הרע. ששתי נפשות אבדו כבר את חייהן במלחמה עם המזיק הזה, והוא

חַי וְחִזְק וְהוֹלֵךְ וּמִזִּיק כְּמִקְדָּם. נֶאֱסָפוּ לְאַסְפָּה הָרַב וְהַדְיָנִים וְהַגִּבָּאִים
וְהַחֲכָמִים וּבְעָלֵי הַבָּתִּים וְכָל הַקָּהָל הַחֲלָמָאִי. יָשְׁבוּ עוֹד שְׁבָעָה
יָמִים וְשִׁבְעָה לַיָּלֹת, חָרְשׁוּ מְזֻמּוֹת וְחָבְלוּ תַּחְבָּלוֹת, שָׁקְלוּ וְטָרוּ,
זֶה אוֹמֵר כֹּה וְזֶה אוֹמֵר כֹּה, עַד שֶׁנִּמְנֻנוּ וְגָמְרוּ:

— מִבֵּינָן שָׁנָם סְקִלָּה וְגַם טְבִיעָה לֹא יַעֲלֶהוּ אֶל הַחֲתוּל, עַל
כֵּן יְדִינוּ אוֹתוֹ בְּאֵשׁ: יַעֲלוּ מִדְּוֵרָה גְּדוֹלָה בַּחֲצַר בֵּית-הַכְּנֶסֶת,
וְזָרְקוּ אֶת הַחֲתוּל לְתוֹךְ הָאֵשׁ וְנִשְׂרַף וְלֹא יִזִּיק עוֹד.

שָׁמְחוּ הַחֲלָמָאִים עַל חֲכָמָתָם, שֶׁהִפְעִם עֲמָדָה לָהֶם בְּלִי כָל
סִפֵּק, וּבִרְכוּ: „בְּרוּךְ שִׁפְטָרֵנוּ” בַּפֶּעַם הָאַחֲרוֹנָה — כֹּה הֵאֱמִינוּ:

הָלָכּוּ וְאַסְפוּ בְּעִיר אֶחָ כָּל הַקְּוֹרוֹת הַמוֹכְנּוֹת לְבִגְנִין וְאֶת כָּל
הָעֲצִים הַמוֹכְנִים לְהַסָּקָה, וְהִבִּיאוּ אוֹתָם לַחֲצַר בֵּית-הַכְּנֶסֶת. צָבְרוּ
גַל גְּדוֹל וְהִדְלִיקוּ אוֹתָם. חָטְפוּ אֶת הַחֲתוּל וַיִּשְׂאוּ אוֹתוֹ בְּתַפִּים
וּבִמְחֹלוֹת אֶל הַמְּדוּרָה וְשָׂם זָרְקוּ אוֹתוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ.

פְּתָאֵם רָאוּ, וְהִנֵּה הַחֲתוּל מִפֶּן יִדְהַר מִקְוֶרָה לְקוֹרָה וּמִבּוֹלַי-
עֵץ לְבּוֹלַי-עֵץ, וַיֵּצֵא מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וַיִּבְרַח חַי וְחִזְק כְּמוֹ שֶׁהָיָה.

י

אָמְרוּ הַחֲלָמָאִים:

— אִם גַּם הִפְעִם לֹא נֹכַח לְחֲתוּל — אָבִדְנוּ אָבִדְנוּ:

נֶאֱסָפוּ לְאַסְפָּה הָרַב וְהַדְיָנִים וְהַגִּבָּאִים וְהַחֲכָמִים וְכָל קָהָל
הַגִּבָּרִים, הִזְמִינוּ גַם אֶת הַנָּשִׁים. יָשְׁבוּ עוֹד שְׁבָעָה יָמִים וְשִׁבְעָה
לַיָּלֹת, חָרְשׁוּ מְזֻמּוֹת וְחָבְלוּ תַּחְבָּלוֹת, בִּקְשׁוּ עֲצוֹת וְהִתְחַכְּמוּ, עַד
שֶׁנִּמְנֻנוּ וְגָמְרוּ: לְהַעֲלוֹת אֶת הַמְּדוּרָה בְּתוֹךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת, לְזָרוֹק אֶת

הַחֲתוּל לְתוֹךְ הָאֵשׁ וְלִמְהֵרָה וְלִסְגֹּר תַּכְף אֶת הַדִּלְתָּ. שְׁלֹא יוּכַל
הַחֲתוּל לְבָרוּחַ עוֹד.

הוֹדוּ הַחֲלֻמָּאִים לְאֲדוֹנֵי עַל הָעֲצָה הַמְּחַכְמָה שֶׁמִּצְאוּ הַפֶּעַם.
בָּרְכוּ כָּלֶם: בְּרוּךְ שֶׁגָּאֲלָנוּ, כִּי בְטוּחִים הָיוּ שֶׁהַפֶּעַם וְדַאי שֶׁיִּנְצְחוּ
אֶת הַחֵן וְל.

אֲךָ עֲצִים לֹא הָיוּ עוֹד בְּחֻלָּם, כִּי נִבְעְרוּ כָּלֶם בַּמְדוּרָה הָרִאשׁוֹנָה.
צָבְרוּ הַחֲלֻמָּאִים בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת אֶת כָּל כְּלֵי הָעֵץ שֶׁהָיוּ בְּבִתֵּי הָעִיר
וְאֶת הַשְּׁלֵחָנוֹת וְאֶת הַסִּפְסָלִים, אֶת הָאֲרוֹנוֹת וְאֶת הַמִּטּוֹת, גַּם אֶת
הַדְּפִים לְהַכְנִית אֲטֵרִיּוֹת¹, גַּם אֶת הָעֲרִיבוֹת לְהַכְנִית פִּתִּיתִים². מִלֵּא
אֶת כָּל בְּיֵת-הַכְּנֶסֶת כְּלֵי עֵץ וְהַדְּלִיקוּ בָהֶם אֵשׁ. חֲטְפוּ אֶת הַחֲתוּל
וְזָרְקוּ אוֹתוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ וְסָגְרוּ מִהֵרָה אֶת הַדִּלְתוֹת, שְׁלֹא יֵהָא
לְחֲתוּל מְקוֹם לְבָרוּחַ.

אֲךָ פֶּתָאֵם רָאוּ הַחֲלֻמָּאִים שֶׁהַחֲתוּל הַמְּזִיק שָׁבַר אֶת שְׁמִשׁוֹת
הַחֲלוֹן כַּפֵּץ וַיִּבְרַח, וּבֵית-הַכְּנֶסֶת עוֹלָה כָּלוּ עַל הַמּוֹקֵד.

י.א.

הָיוּ הַחֲלֻמָּאִים שְׁרוּיִים בְּצַעַר גָּדוֹל: גַּם הַשֹּׁמֵשׁ אָבִד, גַּם
הַגִּבְאִי נִטְבַּע, גַּם בְּיֵת-הַכְּנֶסֶת עָלָה עַל הַמּוֹקֵד, וְהַחֲתוּל חִי וְקַיָּם,
וְאֵין עֲצָה וְאֵין תְּבוּנָה כְּנִגְדּוֹ. גַּם לְאַסְפָּה לֹא נֶאֱסָפוּ עוֹד, גַּם לְחִבֵּל
מִחְבּוּלוֹת חֲדָלוּ, כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ עוֹד שֶׁאִפְשָׁר לְנִצַּח אֶת הַחֲתוּל.
יָשְׁבוּ וְהִתְאַבְּלוּ.

(1) לוקשין. (2) פערפל.

נִזְדַּמְּנוּ אֲזִי לְחֶקֶם אוֹתוֹ הַלִּיטְאִי עֲצָמוּ. שֶׁהֵבִיא אֶת הַמְּזִיק אֲלֵיהֶם.
 רָאָה שֶׁהַחֲלָמָאִים הוֹלְכִים נִיגִים וְעֲצָבִים.
 שָׁאֵל אוֹתָם: מָה הַדָּבָר?
 סִפְּרוּ לוֹ הַחֲלָמָאִים.
 אָמַר לָהֶם הַלִּיטְאִי:
 — מָה תַּתְּנוּ לִי וְאֶצִּיל אֶתְכֶם מִן הַחֲתוּל.
 אָמְרוּ לוֹ:
 — כָּל מַחִיר אֲשֶׁר תַּשִּׁית עָלֵינוּ.
 אָמַר לָהֶם הַלִּיטְאִי:
 — כֶּךָ וְכֶךָ...
 נָתְנוּ לוֹ.
 יַעַץ לָהֶם הַלִּיטְאִי:
 — חֲטֹפוּ אֶת הַחֲתוּל וְקִשְׁרוּ אוֹתוֹ בְּחֶבֶד לְרִגְלֵי הַמָּטָה וְלֹא
 יוּכַל עוֹד לְהִתְרוֹצֵץ וּלְהִזָּק.

יב.

הָיוּ לַחֲלָמָאִים חֲבֵלִים דִּי וְהוֹתֵר, אֲלָא שְׂמֻטוֹת לֹא גִמְצָאוּ
 בְּעִיר, כִּי כָלָן עָלוּ עַל הַמוֹקֵד עִם בֵּית-הַכְּנֶסֶת יַחְדָּו. נֶאֱסַפוּ
 הַחֲלָמָאִים לְאֶסְפָּה וְנִמְנוּ וְנִמְרוּ לְשִׁלּוֹחַ שְׁנַיִם שְׁלִיחִים לְכַרֵּךְ שְׂבִיבֵיאוּ
 מִטָּה לְחֵלָם.
 נִסְעוּ הַדִּין וְהַחֲזוֹן לְכַרֵּךְ וְהֵבִיאוּ מִטָּה. הֶעֱמִידוּ הַחֲלָמָאִים אֶת
 הַמָּטָה בַּחֲצַר בֵּית-הַכְּנֶסֶת. חֲטֹפוּ אֶת הַחֲתוּל וְקִשְׁרוּ אוֹתוֹ בְּחֶבֶד
 אֶל רִגְלָהּ.
 רָאוּ הַחֲלָמָאִים שֶׁבָּאֲמַת עֲצָה טוֹבָה יַעַץ לָהֶם הַלִּיטְאִי: הַחֲתוּל

עומד ומסתובב אצל המטוה, ולהתרוצץ ברחובות לא יוכל ולבא
בפירים ובקדרות נבצר ממנו.

שמחו כלם על החכמה הרבה שנתן אלהים בלבם של הליטאי,
עמדו וברכו:

— ברוך שחלק מחכמתו לבשר ודם.

ועד היום הזה עומד החתול קשור בחבל לרגלי המטה בחצר
בית הכנסת אשר בחלם והחלמאים אינם יראים אותו עוד.

לַפָּנִים הָיָה מֶלֶךְ בְּעִיר חָלָם. הָיָה הַמֶּלֶךְ מְטִיל בְּחוּצוֹת הָעִיר
 כְּשֶׁהוּא נֶעוֹל נַעֲלֵי עוֹר פְּשׁוּטוֹת כָּכָל שְׁאֵר בְּנֵי-הָאָדָם, וְלֹא יָדְעוּ
 הַבָּאִים לְקִרְאָתוֹ, שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ וְלֹא הָיוּ חוֹלְקִים לוֹ כְּבוֹד.
 חֲשָׁבוּ לָהֶם הַחֲלָמָאִים לְבִזְיוֹן, שֶׁמּוֹדֵזִים בַּמֶּלֶךְ שְׁלָהֶם. נֶאֱסָפוּ
 לְאַסְפָּה וְנִמְנוּ וְגִמְרוּ, כִּי מֵהַיּוֹם וְהַלָּאָה יִנְעַל מִלָּכֶם נַעֲלֵי-זֹהָב בְּרַגְלֵי
 וַיֵּדַע כָּל הַבָּא לְקִרְאָתוֹ שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ וְחָלַק לוֹ כְּבוֹד-מְלָכִים.
 אָסְפוּ הַחֲלָמָאִים אֶת כָּל עַדְיֵי-הַזֹּהָב שֶׁהָיוּ לָהֶם, לְנִשְׁיָהֶם
 וְלִבְנוֹתֵיהֶם, וְנִתְּנוּ לְצוּרֵי-הַזֹּהָב שִׁיעֲשֶׂה מֵהֶם נַעֲלֵי זֹהָב בְּשָׂבִיל
 הַמֶּלֶךְ. נַעַל הַמֶּלֶךְ אֶת נַעֲלֵי-הַזֹּהָב וַיֵּצֵא לְטִיֵּל בְּחוּצוֹת הָעִיר חָלָם.
 נִתְלַכְּכוּ הַנְּעָלִים בְּרַפֵּשׁ שֶׁכֶּסֶה אֶת חוּצוֹת הָעִיר חָלָם. לֹא
 נִרְאָה הַזֹּהָב, לֹא הִכִּירוּ הַבָּאִים לְקִרְאָת הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא נֶעוֹל נַעֲלֵי
 זֹהָב, וְלֹא יָדְעוּ שֶׁהוּא הַמֶּלֶךְ וְלֹא חָלְקוּ לוֹ כְּבוֹד-מְלָכִים.
 הִצְטָעְרוּ הַחֲלָמָאִים וְנֶאֱסָפוּ שׁוֹב לְאַסְפָּה וְנִמְנוּ וְגִמְרוּ לְהַנְעִיל
 אֶת מִלָּכֶם נַעֲלֵי-עוֹר עַל גְּבֵי נַעֲלֵי הַזֹּהָב שָׁלוּ, כְּדֵי שְׁלֹא יִתְלַכְּכוּ

האחרונים. ויפירו הבאים לקראתו שהן של זהב, וידעו שהמלך
לפניהם ויחלקו לו כבוד מלכים.

צו הסנדלר לתפור נעלי-עור גדולות. שינעל המלך אותן
על גבי נעלי הזהב. תפר הסנדלר נעלי-עור גדולות. נעל
המלך על גבי נעלי-הזהב ויצא לטייל בחוצות העיר חלם.

כסה העור את הזהב ולא נראה עוד ברקו. לא ידעו הבאים
לקראת המלך שנעלי זהב לו מתחת לנעלי העור ולא הפירו את
המלך ולא חלקו לו כבוד.

הצטערו החלמאים מאד ונאספו שוב לאספה ונמנו וגמרו
לעשות חורים גדולים בנעלי העור, שיהא הזהב נראה בעדן. וידעו
הבאים לקראת המלך שהוא המלך ויחלקו לו כבוד מלכים.

הלכו אל הסנדלר, שעשה חורים גדולים בנעלי-העור הגדולות
מפנים מאחור ומצדדיו. נעל המלך את הנעלים בעלות החורים על
גבי נעלי-הזהב. ויצא לטייל בחוצות העיר חלם.

היה הרפש גדול מאד בחוצות העיר חלם. נתלכלכו נעלי
העור ביחד עם הזהב שנשאר מגלה מבעד החורים לא ראו הבאים
לקראת המלך את הזהב. ולא ידעו שהמלך לפניהם ולא חלקו
לו כבוד.

נאספו החלמאים שוב לאספה ונמנו וגמרו לסתום את החורים
שבנעלים הגדולות בתבן. שלא יתלכלך הזהב המגלה. וידעו הבאים
לקראתו שהוא המלך, ויחלקו לו כבוד מלכים.

קני גל-של-תבן וסתמו את האורים בתבן. נעל המלך נעלי
זהב ועל גביהן נעלי-עור גדולות, שחוריהן סתומים בתבן ויצא
לטייל בחוצות העיר חלם.

לא נראה הזהב מפני התבן, ולא ידעו הבאים לקראתו שהוא
המלך ולא חלקו לו כבוד.

אז נאספו החלמאים שוב לאספה ונמנו ונמרו. שישא המלך
את נעלי הזהב בידי, כדי שלא יתלכלכו ברפש, וראו הבאים
לקראתו נעלי הזהב וידעו שהוא המלך וחלקו לו כבוד מלכים.
נעל המלך על רגליו את נעלי-העור הגדולות בעלות החורים,
סתם את החורים בתבן, לקח בידי את נעלי הזהב ויצא לטייל
ברחובות העיר חלם. ראו כל הבאים לקראתו את נעלי הזהב בידי
וידעו שהוא המלך וחלקו לו כבוד מלכים.

הַחֲמָאִים שֶׁהָכּוּ בְּקֶשׁ מוֹצְרוֹת

א.

יהודי פונדקאי אחד. שלא מזרע החלמאים. יושב בכפר סמוך לעיר חלם. היה יהודי זה עני, כי מעטו הולכי דרכים ובני ביתו מרבים ולא היה לו במה פרנסם. רעב הוא ובני ביתו ללחם. אמר היהודי אל לבו: הבה אעשה מסחר עם החלמאים אולי אצליח והרוחמי לפרנסת ביתי.

לקח היהודי את סוסו הזקן ומעות רטנות של כסף בידו והלך לעיר חלם. הוא בא העירה לפנות בקר. העמיד את סוסו בשוק ופזר לרגליו את המעות והתחיל מחכה שתקיץ העיר משנתה. עד מהרה נפתחו תריסי החלונות. והחלמאים יצאו מבתיהם עם השקים של טלית ותפלין תחת זרועותם ללכת לבית-הכנסת להתפלל תפלת שחרית. ראה היהודי הכפרי שחלמאים הולכים בשוק, התחיל מאסף את המעות שפזר.

והחלמאים ראו שהיהודי מלקט מעות לרגלי סוסו, וגשו
אליו ושאו:

— מה הן מעות קטנות אלה?

אמר להם היהודי:

— אלה הן מעות שסוסי מטיל לי. אני נותן לו מספוא והוא
מטיל לי מעות כשהוא מתעטש.

באו החלמאים לבית-המדרש וספרו מה שראו. התפשטה
השמועה על אדות היהודי וסוסו הנפלא בכל בית-הכנסת.

ב.

וקפת הקהל החלמאית ריקה בימים ההם ולקהלה אין כסף
להוצאותיה. אמרו הרב והגבאי: צריך לקנות מהיהודי את סוסו
ויטיל לנו מעות קטנות של כסף ויהיה מקור לפרנסת הקהלה.
הלכו הרב והגבאים השוקה ואמרו ליהודי:
— מכר לנו את סוסך.

אמר היהודי: המשגע אני שאמכר אוצר יקר שכונה. הרי
הוא מטיל לי מעות של כסף תמיד ופרנסתי מוכנה.
התחיל הרב מוכיח לו ומדבר על לבו, שהוא מחזיב למכור

את הסוס לקהלה לטובת הרבים. ובשכר זה יהיה לו חלק לעולם
הבא, וגם בעולם הזה יבא על שכונו, כי יתנו לו במחיר הסוס
ככל אשר יחפץ.

אמר היהודי הכפרי:

- לטובת הרבים ולשם מצוה אמכר לכם את הסוס במחיר
שלש מאות שקל כסף.

שמחו הרב והגבאים. שלמו ליהודי תכף את הכסף, לקחו
את הסוס, והיהודי הכפרי הלך לביתו שמח וטוב-לב.

ג.

העמידו החלמאים את הסוס ברפת, שמו לפניו מספא והתחילו
מחכים שיתעטש ויטיל מעות של כסף מנחיריו. אכל הסוס את
כל המספא והתעטש עשר פעמים ולא הטיל אף מטבע אחד. ראו
החלמאים שהיהודי הכפרי רמה אותם. נאספו לאספה ונמנו
ונמרו לשלוח אליו את הרב ואת הגבאים שיכפו אותו עד שישב
את הכסף, אשר קבל במחיר הסוס.

והיהודי הכפרי ישב בביתו, איכל ושותה הוא ובני משפחתו.
פתאם ראה בעד החלון, כי הרב והגבאים מתקרבים אל פגדקו
בעגלה. הבין היהודי, למה הם באים.

חטף שנים שפנים שהיו לו בבית, אחד לקח לעצמו ואחד
נתן לאשתו ואמר לה:

- כשיבאו החלמאים הביתה, אמרי להם שאנכי הזכתי
היערה וכשיבקשו לקרא אותי, תשלחי את השפן הזה לקרא אותי.
ימהרה קפץ בעד החלון וברח היערה.

והחלמאים באו אל החצר, ירדו מעל העגלה, התנערו מן
האבק ונכנסו הביתה, כשהם מלאים חמה ונכונים לדרוס את
הפנדקאי.

שאלו: היכן בעל-הבית?

אמרה הפנדקאית: הלך היערה.

אמרו החלמאים: מהרי קראי לו שישוב.

ד.

לקחה האשה את השפן ואמרה לו:

— לך נא, שפני חביבי, מהרה היערה אל בעלי, ואמרי לו
שאורחים הגונים באו מחלם והם מחכים לו. ישוב מהרה הביתה.
ותשלח את השפן בעד החלון. רץ השפן לעבר היער. והחלמאים
עומדים תמהים ומתפללים ואינם מאמינים למראה עיניהם.

התחילו מדברים בינם לבין עצמם:

— הבה נראה מה יהיה סופו של דבר.

עברו רגעים אחרים והפנדקאי נכנס הביתה נושא שפן על
זרועותיו.

— אורחים הגונים, שלום עליכם! — אמר ויחלק את השפן

על גבו: — הוא נחפו לרוץ, כדי לקרא לי, וייעף מאד, העלוב!

ראו החלמאים, שהשפן הגהו שלח חרוץ שכזה, אמרו זה לזה:

— לו היה לנו שפן שכזה, והיינו פטורים מהחזיק שמש של

קהל, ומעטו הוצאות הקהלה. צריך לקנות את השפן.

אמרו לפנדקאי:

— הרינו מוחלים לך שרמיתנו ומכרת לנו סוס פשוט במקום

סוּם מְטִיל מַעוֹת שֶׁל כֶּסֶף, אִם מוֹכֵר אֶתָּה לָנוּ אֶת הַשָּׁפָן הַזֶּה.

אָמַר לָהֶם הַפְּנִדְקָאִי:

— כִּי־צַד אֲמַכְר לָכֶם אֶת שְׁלִיחֵי הַגָּאֹמֶן, וְהוּא יַחֲדִי אֶצְלִי.

הַתְּחִיל הָרַב לְהוֹכִיחַ לַפְּנִדְקָאִי וּלְדַבֵּר עַל לְבוֹ, שֶׁעָלָיו לְמַכּוֹר
לְקַהֲלָה אֶת הַשָּׁפָן לְשֵׁם מִצְוֶה וּדְטוֹבַת הַכָּלָל, וּבִשְׂכַר זֶה יִהְיֶה לוֹ
חֶלֶק לְעוֹזֵם-הַבָּא וְגַם בְּכֶסֶף מְלֵא יִשְׁלְמוּ לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר הַפְּנִדְקָאִי:

— לְשֵׁם מִצְוֶה וּדְטוֹבַת הַכָּלָל הֵרִינִי מוֹכֵר לָכֶם אֶת הַשָּׁפָן
בְּמַחִיר חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁקֵל כֶּסֶף.

שְׁלְמוּ הַחֲלָמָאִים לַפְּנִדְקָאִי חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁקֵל וְלִקְחוּ אֶת הַשָּׁפָן
עִמָּם, גִּבְרָדּוּ בְּשָׁלוֹם מֵאֵת הַפְּנִדְקָאִי וְשָׁבוּ לְחֻלָּם.

ה.

הַתְּחִיבּוּ הַגָּבָאִים אֶת הַשָּׁפָן בְּבֵית הַקְּהֵל, וְאֵת הַשֹּׁמֵשׁ שֶׁל
הַקְּהֵלָה הִסִּירוּ מִמִּשְׁמֶרֶתוֹ.

צָרִיךְ הָיָה לִקְרֹא אֶת בְּעַל־הַבָּתִּים לְאַסְפָּה. לִקְחַ גָּבָאִי אֶחָד
אֶת הַשָּׁפָן וְאָמַר לוֹ:

— רוּץ נָא, שְׁפֹנִי, אֶל בְּעַל־הַבָּתִּים: ר' עוֹזֵר וְר' תַּנְחוּם וְר'
נְחוּם וְר' שְׁלוּמִיאֵל וְר' לִמְךָ שְׂיִבְאוּ אֵל בֵּית הַקְּהֵל לְאַסְפָּה.

וּלְדַבְּרִים הָאֵלֶּה שָׁלַח אוֹתוֹ בְּעֵד הַחֲלוּן הַחוּצָה. רִץ הַשָּׁפָן
לְאַרְךְ הָרְחוֹב וְנִעָלַם. הַתְּחִילּוּ הַגָּבָאִים מַחְכִּים לָבֹא בְּעַל־הַבָּתִּים.
חֲכוּ שְׁעָה, שְׁתֵּי שְׁעוֹת, שְׁלֹשׁ שְׁעוֹת, חֲכוּ כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה
וְהַשָּׁפָן לֹא שָׁב וּבְעַל־הַבָּתִּים הַמְּזֻמְנִים לֹא בָּאוּ. הִלְכּוּ הַגָּבָאִים
אֶל הַקְּרוּאִים לְהוֹדֹעַ סִבַּת הַדְּבָר. אָמְרוּ לָהֶם שֶׁהַשָּׁפָן לֹא מָרָא.

הִתְחַיֵּי מִבְּקָשִׁים אֶת הַשָּׁפָן. וְלֹא מֵצְאוּ אוֹתוֹ, כִּי בָרַח אֶל הַשָּׂדֶה.
הֵבִינוּ הָרֹב וְהַגְּבָאִים הַחֲלָמָאִים שֶׁהַפְּנִדְקָאִי רָמָה אוֹתָם גַּם
הַפֶּעַם, נִתְאַסְפוּ לְאַסְפָּה וְנִמְנְוּ וְנִמְרוּ לְנִסּוֹעַ שׁוֹב אֶל הַפְּנִדְקָאִי
וְלִהְיוֹכִיחוֹ עַל תְּרֻמִּיתוֹ כְּרָאוֹי לוֹ, וְלִכְפֹּף אוֹתוֹ שִׁיִּשִּׁיב גַּם אֶת הַכֶּסֶף
שֶׁקָּבַל בְּעַד הַסּוּם שֶׁאֵינוֹ מְטִיל מַעוֹת, גַּם בְּעַד הַשָּׁפָן שֶׁאֵינוֹ מְמַלֵּא
אֶת שְׁלִיחוֹתָיו.

ו.

וְהַפְּנִדְקָאִי שֶׁבְּכֶפֶר אוֹכֵל וְשׁוֹתָה עִם בְּנֵי בֵּיתוֹ וְטוֹב לוֹ. פֶּתָאם
רָאָה בְּעַד הַחֲלוֹן, שֶׁהָרֹב וְהַגְּבָאִים מִתְקַרְבִּים אֶל הַפְּנִדְקָאִי בְּעִגְלָה.
הֵבִין לָמָּה הֵם בָּאִים, קָם מִהֵרָה וְאָמַר לְאִשְׁתּוֹ:

— הַשְׁתַּטַּחִי עַל הָאָרֶץ — וַעֲשִׂי אֶת עֲצֻמְךָ כְּמַתָּה. וְהִיָּה
כְּאִשֶּׁר אֲדַפֵּק בְּבִיצָה עַל מִצְחֶךָ וְקִמְתְּ וְעִמְדְתְּ עַל רִגְלֶיךָ, כְּאִלּוּ
שָׁבִית לְתַחֲיָה.

הַשְׁתַּטַּחָה הַפְּנִדְקָאִית עַל הָאָרֶץ וַעֲשֵׂתָה אֶת עֲצֻמָּה כְּמַתָּה
וְהַפְּנִדְקָאִי עוֹמֵד אֵצֶלָה וּמִיָּבֵב וּמִגֵּב בְּאֵלוֹנִיטִית אֶת עֵינָיו.

הַחֲלָמָאִים בָּאוּ אֶל הַחֲצֵר, יָרְדוּ מֵעַל הָעִגְלָה, הִתְנַעְרוּ מִן
הָאֵבֶק וּבָאוּ הַבֵּיתָה, וְהֵם מְלָאִים חֲמָה וְנִכּוֹנִים לְדְרוֹס אֶת הַפְּנִדְקָאִי
הַרְמָאִי. רָאוּ שֶׁהוּא מִיָּבֵב וּמוֹחָה אֶת דַּמְעוֹתָיו, וְהִאֲשָׁה שְׁטוּחָה עַל
הָאָרֶץ מִתָּה, עֲבָרָה חֲמַתָּם מִתּוֹךְ רַחֲמִים עַל הָאִסּוֹן שֶׁקָּרָה לְפְנִדְקָאִי.
וְהִלְזוּ מִסְפִּיד לְאִשְׁתּוֹ:

— אוֹיָה, אֲשֶׁה צְדִיקָה כְּזוֹ, אֲשֶׁה לְבַעֲלָהּ, אִם לִילְדִיקָה! אוֹיָה
עַל מִי עֹזְבֵתָנִי, בְּמִיטֵב שְׁנוֹתֶיךָ תִּבְלִי. אוֹי!
וּפֶתָאם עוֹמֵד מִלֵּל וּמִהֶסֶד, וַיִּקְרָא:

— כָּלוּם אֶפְשָׁר שְׁאֵהִיָּה אֵלֶמֶן עֲזוּב וְנִדְכָּא ? כָּלוּם אֶפְשָׁר
שְׁהִילָדִים יִשְׁאָרוּ בְּלִי אִם ? כָּלוּם אֶפְשָׁר שְׁבִדְמִי יִמִּיד תִּבְלִי בְּעֶפְרָ?
הִיָּה לֹא תִהְיֶה ! אֲנִי אֲשִׁיב לִילָדִים אֶת אִמָּם . אֲנִי אֲשִׁיב לָךְ
אֶת חֵידָךְ !

נִגַּשׁ אֶל הַמְּזֻנֹן וְיֹוצֵא בִיצַת תְּרַנְגֶּלֶת וַיֵּשֶׁב אֶל הָאִשָּׁה וַיִּדְפֹּק
עַל מִצְחָהּ שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים וַיֹּאמֶר :

— קוּמִי לַתַּחֲתִית הַמַּתִּים . קוּמִי לַתַּחֲתִית הַמַּתִּים . קוּמִי לַתַּחֲתִית הַמַּתִּים ..
סָמָה הָאִשָּׁה מִן הָאָרֶץ סָיָה וּבְרִיאָה .

ז.

וְהַחֲלָמָאִים רוֹאִים נִרְעָדִים וְנִרְעָשִׁים מִן הַמַּחֲזָה .
הַתְּחִילוּ מְדַבְּרִים זֶה לָזֶה :

— לוֹ הִיָּתָה לָנוּ בִיצָה שְׁכֻזִּי . הַמַּחֲיָה מַתִּים . וְנִצְלָנוּ מִמִּלְאָד—
הַמָּוֶת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם . צָרִיד לְקִנּוּת אֶת הַבִּיצָה מֵאֵת הַפְּנִדְקָאִי .
אָמְרוּ אֶל הַפְּנִדְקָאִי :

— מִכֹּר לָנוּ אֶת בִּיצַתְךָ . וְנִמְחֹל לָךְ אֶת הַכֶּסֶף שֶׁלְקַחְתָּ מִמֶּנּוּ
בְּרַמָּאוֹת בָּעֵד הַסּוֹס וּבְעֵד הַשֶּׁפֶן .
אָמַר לָהֶם הַפְּנִדְקָאִי :

— בִּיצַד אֶמְכֹּר לָכֶם אֶת הַבִּיצָה . וְחִי אֲנֹכִי בְּכֶפֶר . מָוֶם שְׂאִין
רוֹפְאִים וְלִי יִלָּדִים מְטֻנִּים חוֹלִים תָּמִיד .

הַתְּחִיל הָרַב מוֹכִיחַ לַפְּנִדְקָאִי וּמְדַבֵּר עַל לְבוֹ שְׂיִמְכֹר אֶת
הַבִּיצָה לְקָהָל הַחֲלָמָאִי לְשֵׁם מִצְוָה וּלְטוֹבַת־הַכֹּלָל . וּבְשֹׁכֵר זֶה יִהְיֶה
זוֹ חֶלֶק לְעוֹדֵם־הַבָּא וְגַם בְּעוֹדֵם־הַזֶּה יִקְבֹּל אֶת שְׁכָרוֹ .
אָמַר הַפְּנִדְקָאִי :

— לַשֵּׁם מִצְוָה וְלִטּוֹבַת הַכֹּלֵל אֲמַכְרָ לָכֶם אֶת הַבִּיצָה בְּמַחֲרִיר
אֵלַי שְׂהֵל כֶּסֶף.
נָתַנוּ לוֹ אֶת הַכֶּסֶף, לָקְחוּ אֶת הַבִּיצָה, יֵשְׁבוּ בַּעֲגֻלָּהּ וַיִּסְעוּ
וַיָּשׁוּבוּ לְחֵלָם.

ח.

שָׁמוּ הָרַב וְהַגִּבָּאִים אֶת הַבִּיצָה בַּקּוֹפֶסֶא שֶׁל אֶתְרוֹג הַקֹּהֵל
וַיִּשְׁמְרוּ אוֹתָהּ מִכָּל מַשְׁמֶר.
בָּעֵת הַהִיא חָלְתָה הָרַבָּנִית. הָיָה הָרַב וְכָל הַקֹּהֵל הַחֲלָמָאִי
מַחֲזִיקִים:

— לֹא כָלוּם, תַּחֲלֶה לָּהּ, אִם תָּמוּת נָשִׁיב אוֹתָהּ לְתַחֲיָה בְּרַגַע אֶחָד.
וְלֹא קָרְאוּ לְרוֹפֵא וְלֹא נָתַנוּ לָּהּ שׁוּם סָמִים לְמַרְפָּא. שְׁכַבָּה
הָרַבָּנִית עַל עֶרֶשׁ דְּוֵי שְׁבוּעַ תָּמִים עַד שִׁמְתָהּ. לָקַח הָרַב אֶת הַבִּיצָה
וַדְּפַק שְׁלֹשׁ פְּעָמִים עַל מִצְחָהּ וְאָמַר:

— קוּמִי לְתַחֲיַת הַמֵּתִים, קוּמִי לְתַחֲיַת הַמֵּתִים, קוּמִי לְתַחֲיַת הַמֵּתִים!
וְהָרַבָּנִית לֹא קָמָה אֲלָא נִשְׁאַרָה מֵתָה כְּמַקְדָּם.

הַבִּינּוּ הָרַב וְהַגִּבָּאִים שֶׁהַפְּנִדְקָאִי רָמָה אוֹתָם גַּם הַפְּעַם. קָבְרוּ
אֶת הַמֵּתָה וְהִסְפִּידוּהָ. אַחֲר־כֵּן נֶאֱסָפוּ לְאַסְפָּה וְנִמְנוּ וְנִגְמְרוּ לְשִׁלּוּחַ
שְׁלִיחִים לְפְנִדְקָאִי שְׁיֹאסְרוּ אוֹתוֹ בְּתִבְרִים וַיָּבִיאוּ אוֹתוֹ הָעִירָה
לְהַעֲמִידוּהָ לְדִין.

ט.

וְהַפְּנִדְקָאִי אוֹכֵל וְשׁוֹתָה עִם בְּנֵי בֵּיתוֹ וְהוּא שֹׂמֵחַ וְטוֹב לֵב.
רָאָה פְּתָאם בְּעַד הַחֲלוֹן שֶׁהָמוֹן חֲלָמָאִים הוֹלְכִים וְקוֹרְבִּים אֶל בֵּיתוֹ.

הבין למה הם באים, ויאמר לאשתו: — הפעם אבדתי! החלמאים לא יסלחו לי עוד על אשמתי.

נָשָׂה לָאִשָּׁה וְלִיָּדָיו וַיֵּצֵא אֶל הַחֲלָמָאִים. כָּפְתוּ אוֹתוֹ הַחֲלָמָאִים וַהֲבִיאוּהוּ הָעִירָה לְהַעֲמִידָהּ לְדִין.

נֶאֱסָפוּ הַחֲלָמָאִים לַעֲנוּשׁ אֶת הַפְּנִדְקָאֵי הָרַמָּאֵי וַהֲחִלִּיטוּ לְהַטְבִּיעַ אוֹתוֹ בְּמֵי הַנָּהָר הַחֲלָמָאֵי. שָׁמוּ אוֹתוֹ בְּשֶׁק וְסָחְבוּ אוֹתוֹ אֶל הַנָּהָר. וְהַיָּמִים יָמֵי חֹרֶף, כָּל הַנָּהָר מְכֻסָּה קָרָח עַב. צָרִיךְ הָיָה לְשַׁבֵּר אֶת הַקָּרָח בְּקָרְדָם וְלַעֲשׂוֹת בּוֹ חוּר, כְּדִי לִזְרֹק שָׁמָּה אֶת הַשֶּׁק, שֶׁהַפְּנִדְקָאֵי בּוֹ. הָלְכוּ הַחֲלָמָאִים הָעִירָה לְקַחַת קָרְדָּמוֹת, וְאֵת הַשֶּׁק עִם הַפְּנִדְקָאֵי הַשְּׂאִירוּ עַל חוֹף הַנָּהָר.

שָׁמַע הַפְּנִדְקָאֵי שֶׁעָגְלַת-חֹרֶף נוֹסַעַת בְּשָׂרִיקָה עַל הַשָּׁלֵג. הִתְחִיל צוֹעֵק: — אִי-אֶפְשִׁי! אִי-אֶפְשִׁי! אִי-אֶפְשִׁי!

וּבַעֲגָלָה יָשָׁב הַגָּבִיר הַחֲלָמָאֵי. שָׁמַע שָׁבוֹן-אָדָם קוֹרֵא מִן הַשֶּׁק, אִי-אֶפְשִׁי, יֵרֵד מֵעַל הָעָגְלָה וְנִגַּשׁ אֶל הַשֶּׁק. שָׁאֵל:

— מִי בְּשֶׁק, וּמָה הַדָּבָר שֶׁאֵינִי רוֹצֶה?

אָמַר לוֹ הַפְּנִדְקָאֵי מִן הַשֶּׁק:

— הַחֲלָמָאִים חֲפָצִים לַעֲשׂוֹת אוֹתִי מִלֶּךְ עַל הָעִיר, וְאֲנִי אֵינִי

רוֹצֶה. שָׁמוּ אוֹתִי בְּשֶׁק וַהֲטִילֻ אוֹתִי כֹאן עַד שֶׁאָמַר: רוֹצֶה אֲנִי.

הִתְאַוָּה הַחֲלָמָאֵי שֶׁהָיָה בַּעַל-גְּאוּנָה לִהְיוֹת לְמֶלֶךְ, אָמַר:

— אִם רְצוֹנְךָ כֵּכָה, יָשָׁב אִתָּה בְּעָגְלָתִי וְאֲנִי אֲשִׁב בְּשֶׁק תַּחֲתֶיךָ.

הַסִּכִּים הַפְּנִדְקָאֵי. פָּתַח הַגָּבִיר הַחֲלָמָאֵי אֶת הַשֶּׁק, הוֹצִיא מִתּוֹכוֹ

אֶת הַפְּנִדְקָאֵי וְנִכְנַס בְּמִקְוָמוֹ. יָשָׁב הַפְּנִדְקָאֵי בְּעָגְלָה וַיִּבְרַח מִהָרָה.

וְהַחֲלָמָאִים הִבִּיאוּ קָרְדָּמוֹת. שָׁבְרוּ אֶת הַקָּרָח, לָקְחוּ אֶת הַשֶּׁק

וַהֲטִילוּ אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַיָּם.

והפִּנְדָקָאִי נָסַע לְעִיר אַחֶרֶת, מָכַר שָׁם אֶת הַסּוּס וְהָעֶגְלָה.
וּשָׁב אֶל בֵּיתוֹ. נָח מִן הַדֶּרֶךְ וּמָכַל הַתְּלָאוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו וַיְחִי
סָיִם טוֹבִים עִם אִשְׁתּוֹ וַיִּלְדִּיו.

פַּעַם אַחַת נִצְרָךְ לְבֹא לְעִיר חָלָם. רָאוּ אוֹתוֹ הַחֲלָמָאִים וְהַפִּירֹו
אוֹתוֹ. חֲטָפוּהוּ וְהִבִּיאוּהוּ אֶל הָרֶב. שָׁאַל אוֹתוֹ הָרֶב:
— כִּי־צָד יֵצֵאתָ מִן הַמַּיִם?

אָמַר לוֹ הַפִּנְדָקָאִי:

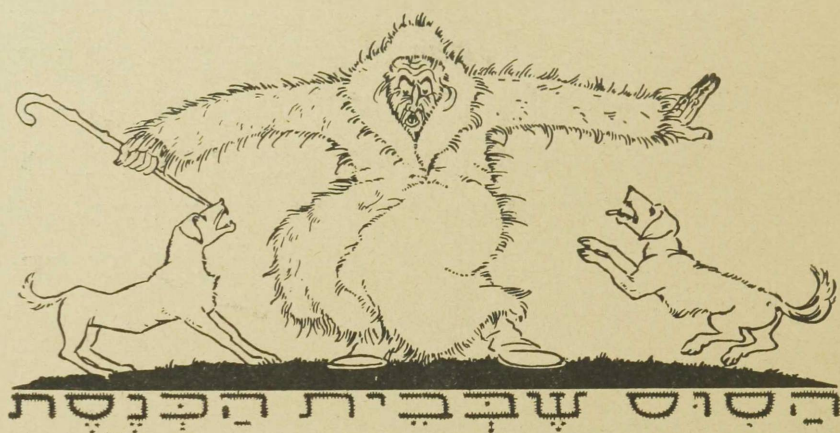
— כְּשֶׁנִּזְרָקוּ אוֹתִי הַמַּיִמָּה, יִרְדְּתִי מִצוּלָה, וְשָׁם נִפְתַּח הַקֶּרֶקַע
לִפְנֵי וְהִגָּה כָּכָר רַחֲבֵת-יָדַיִם מִלְּאָה עֲפֻרוֹת זֶהָב וְכֶסֶף. בָּאוּ מִלְּאָכִים
וְהִתִּירוּ אֶת הַשֶּׁקֶט וְהוֹצִיאוּנִי וְהִבִּיאוּנִי לְהִיכָלָם, נָתְנוּ לִי מִטְעָמִים
וּמִמְתָּקִים וּמִגְדָּנוֹת, וּמָלְאוּ אֶת הַשֶּׁקֶט זֶהָב וְאַבְנִים יְקָרוֹת וְהוֹצִיאוּנִי
מִן הַכָּכָר לְמַעַלָּה אֶל הָאֲדָמָה בְּסֶלֶם וְהִרְאוּ לִי אֶת הַדֶּרֶךְ לְבֵיתִי.
וְעַתָּה, הִנְנִי עֹשִׂיר גָּדוֹל וְלֹא אֹדֵעַ עוֹד עָנִי.

שָׁמְעוּ הַחֲלָמָאִים אֶת הַדְּבָר, נֶאֱסָפוּ לְאַסְפָּה וְהִחֲלִיטוּ לְזָרוֹק
לְתוֹךְ מֵי הַנָּהָר שְׁנַיִם מֵהַגִּבָּאִים, שִׁיתְנוּ לָהֶם הַמִּלְּאָכִים מִטְעָמִים
וּמִמְתָּקִים וּמִגְדָּנוֹת וּמָלְאוּ אֶת הַשֶּׁקֶט זֶהָב וְאַבְנִים טוֹבוֹת בְּשָׁבִיל
כָּל הַקְּהָל.

לָקְחוּ אֶת הַמִּכְבָּדִים שֶׁגִּבְבְּאֵי הָעִיר חָלָם, שָׁמוּ אוֹתָם בְּשָׁקִים
וְזָרְקוּם לְתוֹךְ הַנָּהָר.

וּמֵאֵז מַחֲכִים הַחֲלָמָאִים לָשׁוּב גִּבְבְּאֵיהֶם, שִׁיבִיאוּ שָׁקִים מִלְּאִים
זֶהָב וְכֶסֶף וְאַבְנִים טוֹבוֹת בְּשָׁבִיל כָּל הַקְּהָל הַחֲלָמָאִי.

א.

מגפה היתה בעיר חלם. מתו קטנים וגדולים. היתה העיר שרויה בצער גדול. נתאספו החלמאים לאספה לטכס עצה, מה יעשו שתתדל המגפה? נשאו ונתנו והחליטו שיקומו בגי העיר יום יום לפנות בקר ויקדימו לבית-הכנסת לאמירת תהלים. אך החלמאים היו ישננים מפלגים, והיו שוכבים במטותיהם עד שעה מאתרת ולא הקדימו לבית-הכנסת, ולא קראו תהלים, והמגפה לא חדלה. היתה העיר בצרה גדולה.

ב.

התאספו החלמאים שוב לאספה רבה, כדי לטכס עצה, מה יעשו שתתדל המגפה. נשאו ונתנו והחליטו, שהחלמאים מחיבים

להקדים לאמירת תהלים לפני בְּקָר, אֵלָא מַאי?—הַחֲלָמָאִים יִשְׁנָנִים
מִפְּלָגִים הֵם; עַל-כֵּן צָרִיד לְשַׁכֵּר שֶׁמֶשׁ, שֶׁיֵּלֵךְ עַל כָּל בְּתֵי חָלָם
וַיַּעֲזֹר אֶת הַיִּשְׁנָנִים עִם עֲלוֹת הַשַּׁחַר.

וְכַךְ עָשׂוּ. שִׁכְרוּ שֶׁמֶשׁ, שֶׁהֵלֵךְ בְּרַחוּבוֹת חָלָם וַעֲבַר עַל כָּל
בְּתֵי הַחֲלָמָאִים וַיַּעֲזֹר אוֹתָם לְאֲמִירַת תְּהִלִּים לִפְנֵי בְּקָר.
אֵךְ הַשֶּׁמֶשׁ בָּא אֶל הָרֵב וְאֶל הַגְּבָאִים וְהַתְּחִיל מִתְאַוֵּן בְּבִכּי,
שֶׁקָּר לוֹ בְּלִילָה וְהוּא יָרָא, שֶׁמָּא תִאֲחַזְהוּ צָנָה וַיָּמוּת.

ג.

הַתְּאַסְּפוּ הַחֲלָמָאִים שׁוֹב לְאַסְפָּה לְטַבֵּס עֲצָה, מַה יַּעֲשׂוּ שֶׁתְּחַדֵּל
הַמַּגָּפָה. נִשְׂאוּ וְנָתְנוּ וְהַחֲלִיטוּ שָׁחַק וְלֹא יַעֲבֹר הוּא, שֶׁיִּקְוֶמוּ
הַחֲלָמָאִים לִפְנֵי בְּקָר וַיִּקְדִּימוּ לְאֲמִירַת תְּהִלִּים. אֵלָא מַאי—יִשְׁנָנִים
הֵם?—עַל-כֵּן צָרִיד לְשַׁכֵּר שֶׁמֶשׁ, שֶׁיַּעֲזֹר אֶת הַיִּשְׁנָנִים. וְאִם תִּמְצִי
לֵאמֹר: הַשֶּׁמֶשׁ מִתְאַוֵּן בְּבִכּי, שֶׁהוּא יָרָא שֶׁמָּא תִאֲחַזְהוּ צָנָה וַיָּמוּת;
הוּא אוֹמֵר, שֶׁצָּרִיד לִקְנוֹת בְּשִׁבְלֵי פְרוֹה. יִרְבֵּשׁ הַשֶּׁמֶשׁ אֶת הַפְּרוֹה
וַיַּחֲסֵם לוֹ וְלֹא יָמוּת.
וְכֵן עָשׂוּ.

ד.

שֶׁמַּחוּ הַחֲלָמָאִים, חֲשִׁבוּ שֶׁבָּאָה הַרוּחָה.
אֵךְ הַגְּבָאִי הִזְקֵן בָּא אֶל בֵּית-הַכְּנֶסֶת בְּשַׁעַת קְרִיאַת-הַתּוֹרָה
וַעֲכַב אֶת הַקְּרִיאָה: טַעֲנָה וְתַבִּיעָה יֵשׁ לוֹ; עַד הַיּוֹם הִיָּה הוּא
הָאֶחָד שֶׁלֹּבֵשׁ פְּרוֹה בְּעִיר חָלָם. וַיֵּדְעוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר, שֶׁהוּא הַגְּבָאִי

הזקן. עָכְשׁוּ שְׁלֹבֶשׁ גַּם הַשֶּׁמֶשׁ פָּרָה, מִי יֵדַע לְהַבְדִּיל בֵּין הַשֶּׁמֶשׁ
וּבֵין הַגִּבְאִי?

נֶאֱסָפוּ הַחֲלָמָאִים לְאַסְפָּה לְטַבֵּס עֶצָה, מָה לַעֲשׂוֹת, שִׁידְעוּ
לְהַבְדִּיל בֵּין הַשֶּׁמֶשׁ וּבֵין הַגִּבְאִי? נִשְׂאוּ וְנִתְּנוּ וְהַחֲלִיטוּ: וְדַאי
שֶׁהַחֲלָמָאִים מְחִיבִים לְהַקְדִּים לְקַרְיַת תְּהִלִּים לַפְּנוֹת בִּקְרָא. אֲלֹא
מֵאִי — הַחֲלָמָאִים יִשְׁנָנִים מְפֻלְגִים הֵם? עַל-כֵּן צָרִיךְ לְשַׁכֵּר שֶׁמֶשׁ,
שִׁיעוּרָר אֶת הַיִּשְׁנִים. וְאִם תִּמָּצֵי לֹאמֹר: קָרָא לֹא? הִנֵּי אוֹמֵר,
שִׁילֹבֶשׁ פָּרָה וַיְחַם לֹא. אֲךָ מָה לַעֲשׂוֹת, שֶׁלֹּא תִהְיֶינָה טַעֲנוֹת
מִצַּד הַגִּבְאִי הַזֶּקֶן? הִרִי בְּרוּר הַדָּבָר, שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ יִלְבֹּשׁ אֶת פָּרוֹתוֹ
כְּשֶׁהִיא הַפּוֹכָה, הָעוֹר לְמִטָּה וְהַשָּׁעַר לְמַעְלָה. וְרָאוּ הַחֲלָמָאִים אֶת
הַפָּרוֹה הַשָּׁעִירָה וְאֶת הַפָּרוֹה הַחֲלָקָה, וַיֵּדְעוּ לְהַבְדִּיל בֵּין הַשֶּׁמֶשׁ
וּבֵין הַגִּבְאִי הַזֶּקֶן.

ה.

עָשׂוּ כֵן. אָדָּא שֶׁמִּמְחַרְת בָּא הַשֶּׁמֶשׁ לְפָנֵי הָרֵב וְהַגִּבְאִים
וְהַתְּחִיל מִתְּאוּגֵן בִּיִלְלָה חֲדָשָׁה: מִכִּיּוֹן שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אֶת הַפָּרוֹה
הַפּוֹכָה הַשָּׁעַר לְמַעְלָה וְהָעוֹר לְמִטָּה, עַל-כֵּן חָשְׁבוּ הַכְּלָבִים, שֶׁהוּא
זָאֵב וַיִּתְּנֻפְדּוּ עָזָיו וַיִּשְׁכּוּ אוֹתוֹ

הֵיטָה הָעִיר חָלָם נְבוֹכָדְנֶשֶׁר שׁוּב. נֶאֱסָפוּ הַחֲלָמָאִים לְאַסְפָּה רַבָּה,
לְטַבֵּס עֶצָה: מָה יַעֲשֶׂה, שֶׁלֹּא יִשְׁכּוּ הַכְּלָבִים אֶת הַשֶּׁמֶשׁ? נִשְׂאוּ וְנִתְּנוּ
וְהַחֲלִיטוּ, שֶׁאֵין לְבִטֵּל אֶת אֲמִירַת הַתְּהִלִּים בְּכָל אַפֵּן. אָדָּא מֵאִי —
הַחֲלָמָאִים יִשְׁנָנִים מְפֻלְגִים הֵם. עַל-כֵּן צָרִיךְ לְשַׁכֵּר שֶׁמֶשׁ שֶׁהִיא
מְעוֹרָרָה אֶת הַיִּשְׁנִים. וְאִם קָרָא לְשֶׁמֶשׁ יִלְבֹּשׁ לֹא פָּרוֹה וְלֹא תֵּאֲחֹז
אוֹתוֹ צִנָּה. וְאֶת הַפָּרוֹה יִלְבֹּשׁ הַפּוֹכָה, עוֹרָה לְמִטָּה וְהַשָּׁעִירָה לְמַעְלָה.

כְּדִי שִׁיָּדְעוּ הַחֲלָמָאִים לְהַבְדִּיל בֵּינוֹ וּבֵין הַגָּבָאִי הַזֶּקֶן. שְׁגִם הוּא
מִלְכָּשׁ פְּרוּה. וְאִם תִּמְצִי לִזְמַר: הַכְּלָבִים חוֹשְׁבִים עַל הַשֹּׁמֵשׁ, שֶׁהוּא
זָאב וְהֵם נוֹשְׁכִים אוֹתוֹ, עַל־כֵּן יִרְכִּיבוּ אֶת הַשֹּׁמֵשׁ עַל סוּס וְיִדְעוּ
הַכְּלָבִים, שֶׁלֹּא זָאב הוּא, וְלֹא יִשְׁכּוּ אוֹתוֹ עוֹד.
וְכֵן עָשׂוּ.

ו.

נִשְׁאַלָה שְׁאֵלָה מֵאֵת הַחֲלָמָאִים
בְּשִׁלְמָא לִפְנוֹת בְּקָר הוֹלֵךְ הַסּוּס לִשְׂאֵת אֶת הַשֹּׁמֵשׁ עַל גִּבּוֹ.
אָלָא בְיוֹם וּבַלַּיְלָה אֵיפֹה יִהְיֶה?
נֶאֱסָפוּ הַחֲלָמָאִים לְאַסְפָּה חֲדָשָׁה, נִשְׁאוּ וְנִתְּנוּ שְׁקָלָו וְטָרוּ
וְהִחְלִיטוּ, שִׁיעֲמַד הַסּוּס בְּעֶזְרֵת־הַנָּשִׁים שֶׁל בֵּית־הַכְּנָסֶת.
עָשׂוּ כֵן. בָּאוּ הַנָּשִׁים לְבֵית־הַכְּנָסֶת, רָאוּ שֶׁסּוּס עוֹמֵד בְּעֶזְרֵת
הַנָּשִׁים, הִתְחִילוּ צוֹעֲקוֹת שֶׁהֵן יִרְאוּת לְהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁהַסּוּס עֹמֵן, שְׁמָא
יִתְחִיל בּוֹעֵט אוֹתָן בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה
הִיָּתָה הָעִיר חֲלָם בְּכָל צָרָה.

ז.

נֶאֱסָפוּ הַחֲלָמָאִים לְאַסְפָּה וְהִחְלִיטוּ לְהַעֲמִיד אֶת הַסּוּס בְּעֶזְרֵת
הַגָּבְרִים, שֶׁהֵם אֵינָם יִרְאִים שְׁמָא יִתְחִיל הַסּוּס בּוֹעֵט בָּהֶם בְּשַׁעַת
הַתְּפִלָּה.
עָשׂוּ כֵן. אָזָא כְּשֶׁבָּאוּ הַגָּבְרִים לְהִתְפַּלֵּל, הָיָה כָּל אֶחָד דוֹחֵף
אֶת הַסּוּס מִמְּקוֹמוֹ, וְלֹא הָיָה לוֹ מְקוֹם לְעֲמוֹד.

חזרה שוב השאלה הישנה: איפה יעמוד הסוס?
 נאספו לאספה שוב, נשאו ונתנו, שקלו ונטרו והחליטו שיעמוד
 הסוס לפני העמוד. נשאלה שאלה שוב: איפה יעמוד החזן? השיבו
 שיעבר החזן לפני התבה כשהוא יושב רכוב על הסוס. נשאלה
 שאלה חדשה: אם יעמוד הסוס לפני העמוד, והחזן יהא מתפלל
 כשהוא יושב רכוב על הסוס, כיצד יפסע לאחור בפסוק: "עושה
 שלום במרומיו"?

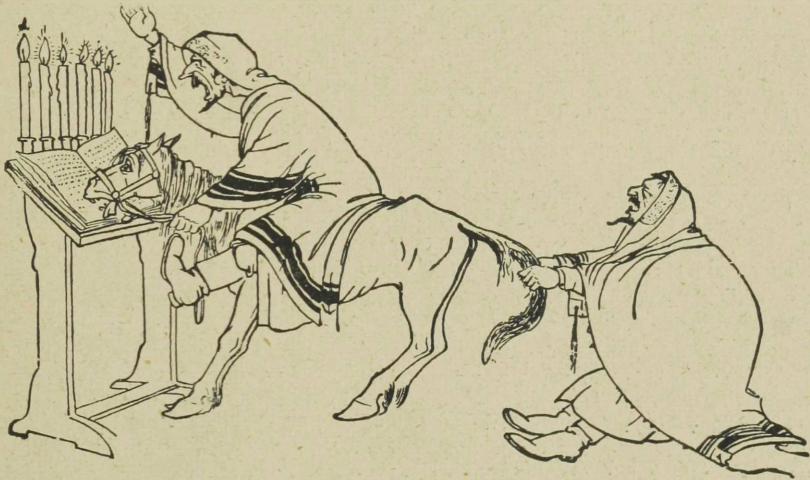
ח.

אז נאספו לאספה כל בעלי הבתים ונשאו ונתנו, דרשו וחקרו
 עד שהחליטו:

— ודאי שצריך להקדים לקריאת תהלים לפנות בקר, כדי
 שתעצר המגפה, אלא מאי — ישננים הם? ישכרו איפא שמש,
 שיעורר את הישנים. ואם תמצוי לומר: השמש ירא שמה תאחזהו
 צנה וימות? הרי אפשר שילבש פרוה ויחם לו, ואם יתאונן
 הגבאי הישן, שלא יבדילו עוד בין השמש ובין הגבאי, ששניהם
 כאחד מלבישים פרוות, — הוי אומר, שילבש השמש את הפרוה
 הפוכה, העור למטה והשער למעלה. אלא מאי? הכלבים יחשבו
 אוחו לזאב וישכוהו — ירכב איפא על הסוס. והסוס איפה יעמוד
 ביום ובלילה, שהשמש אינו זקוק לו? הוי אומר בבית-הכנסת
 לפני העמוד והחזן ישב עליו. ובקריאת הפסוק "עושה שלום
 במרומיו" ימשך הגבאי את הסוס בזנבו, כדי שיפסע לאחור...

ט.

בן עשו. ומאז ועד הנה נשאר הדבר לחק בחלם:
בשרואים גבאי מושך סוס בזנבו, הרי ברור שהגיעו כבר
לעושה שלום במרומיו.

יש עיר קטנה במדינת פולין, דרוזנה שמה. והיה בעיר דרוזנה
 רב גדול חריף וחכם מופלג. רבי יוסף לוקש שמו.
 ולמה נקרא שמו לוקש? — משום מעשה שהיה.
 הדבר קרה בשנה פלוגית, בשנתמנה לרב בעיר דרוזנה.
 התחילו אנשי העיר מבקשים, שהרבנית שושה תבין להם סעדה.
 הלכה הרבנית וקנתה אוזים מפטמים, שחטה ותקנה אותם כהלכה,
 ועד שיתאספו הקרואים לסעדה שמה אותם תחת הספסל.
 גם עסה לשה הרבנית שושה. רדדה אותה במרדה היטב.
 עד שנעשה עליה דק ויפה, והניחה אותו על גפי השלחן. כדי
 לגזור ממנו אטריות (לוקשין) לכשייבש, בשביל המרק לסעדה.
 בא הרב רבי יוסף מבית המדרש כשהוא עיף מתלמודו ושכב

לְהַתְּנֵמָגִם קָצֵת. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּא הַשֹּׁמֵשׁ שֶׁל בֵּית-דִּין אֶל הָרֹב
וְהַעִיר אוֹתוֹ מִשְׁנָתוֹ.

— רַבִּי, חֲתוּנָה בָּעִיר, מֵהֵרָ נָא שָׁמָּה לְסֹדֵר אֶת הַקְּדוּשִׁין!
מֵהֵרָ הָרֹב רַבִּי יוֹסֵף לָנַעַל אֶת סַנְדְּלָיו, שֶׁהָעֶמִיד אוֹתָם תַּחַת
הַסֶּפֶסֶל. תָּקַע אֶת רַגְלָיו לְכָאן וּלְכָאן. עַד שֶׁנִּתְקַעוּ לְחוּץ גּוֹפּוֹת
שֶׁל שְׁנֵי אֲזוּזִים צְלוּיִים. מֵאֲשֶׁר הִכִּינָה הָרַבָּנִית לְסַעֲדָה. מִשֹּׁמֵשׁ הָרֹב
בְּכִיסוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ מִטְּפַחַת, שִׁיתָן לְחֹתָן וְלַכֹּהֵל לְקַבֵּל־תְּקִנָּו. לֹא
מֵצֵא מִטְּפַחְתּוֹ בְּתוֹךְ הַכִּיס, מִשֹּׁמֵשׁ סָבִיב עַל הַסֶּפֶסֶל וְעַל הַשִּׁלְחָן.
הָרַגִּישׁ אֵיזָה דְּבַר חֶלֶק מִתַּחַת לְאַצְבָּעוֹתָיו. וְזֶה הָיָה הָעֶלָּה שֶׁל
אַטְרִיּוֹת שֶׁהִכִּינָה הָרַבָּנִית. חֹטֵף הָרֹב אֶת הָעֶלָּה, שֵׁם אוֹתוֹ בְּכִיסוֹ
וְהִלֵּךְ אֶל הַחֲתָנָה.

כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּה שֶׁל קַבֵּל־תְּקִנָּה, הוֹצִיא רַבִּי יוֹסֵף אֶת הָעֶלָּה
וְהוֹשִׁיט לְחֹתָן וְלַכֹּהֵל לְקַבֵּל־תְּקִנָּו.

הַשֹּׁמֵשׁ רָאָה אֶת הַדְּבַר, לָקַח מִמֶּנּוּ אֶת הָעֶלָּה וְהַחֲלִיף לוֹ
בְּמִטְּפַחַת. אוֹלָם בְּעֲלֵי-הַבֵּתִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ מַעֲמַד הַחֲלִיטוֹת קְתָלוֹת
אֶת הַלּוֹקְשִׁין בְּבֵית-הַכִּנְסֵת אֲצֵל גֵּר הַתָּמִיד לְזַכְרוֹן עַד דּוֹר אַחֲרוֹן.
וְהָרֹב קָרָא מֵאִזְּ רַבִּי יוֹסֵף לּוֹקֵשׁ, וְזֶה שָׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה

וּמֵאֲרָעוֹת הָעָרֵב הָהוּא לֹא תָמוּ עוֹד בְּעֵלָה שֶׁל לֹקְשֵׁי שָׁעַל
 אֲדוֹתָיו מְסַפֵּר בְּפֶרֶק הַקּוּדֹם. הִנֵּה מֶה שְׁאָרֵעַ עוֹד:
 לְאַחֲרֵי הַחֹפֶה הַלֵּךְ רַבִּי יוֹסֵף לֹקֵשׁ לָשׁוּב אֶל בֵּיתוֹ יְחִידִי
 וְאֵין מְלוֹה אוֹתוֹ. וְהוּא מְמַהֵר אֶל הָרַבָּנִית שׁוֹשָׁה לַעְזוֹר לָהּ
 בְּהַכְנוּתֶיהָ לְסַעֲדָהּ. וּבְחוּץ חֹשֶׁךְ וְאַפְלָה. לֹא רָאָה הָרַב מְאוּמָה. וַיִּגְשֶׁשׁ
 כְּעוֹר. פָּתָאם נִתְקַלָּה רַגְלוֹ הַשְּׂמְאֵלִית בְּבוֹל עֵץ גְּדוֹל, וְגוֹפֶת הָאֵנוֹ
 נִקְרָעָה לְגִזְרִים. הַתְּחִיל הָרַב מְגַרֵּד אֶת פְּדֻחָתוֹ: כִּי־צַד יֵלֶךְ הַלְּאָה
 כְּשֶׁרַגְלוֹ הָאֶחָת יִחְפֶּה? אֵלֹא שְׁעַד מְהֵרָה מְצֵא תַּחְבִּיטָה יִפֶּה: הוֹצִיא
 אֶת הַמְטָפַחַת שְׁנָתָן לֹא הַשֶּׁמֶשׁ, עֲטָף בָּהּ אֶת הָרֶגֶל וְהֵלֶךְ לְדֶרֶכוֹ.
 בָּא כָּלֵב לִקְרֹאתוֹ. עָלָה רִיחוֹ שֶׁל הָאֵנוֹ הַשְּׁנִי, שֶׁהָיָה נֶעוֹל עַל
 רַגְלוֹ הַיְמָנִית שֶׁל הָרַב, בָּאֵפוֹ. קָפַץ אֶל הָרַב וְהַתְּחִיל מוֹשֵׁךְ אֶת
 הָאֵנוֹ מֵעַל רַגְלוֹ.

הַתְּחִיל רַבִּי יוֹסֵף לַעְעוֹק:

— הוי, כָּלֵב סְרוּחַ, כָּלֵב שׁוּטֵה! אָנִי דִין דָּפֶה, אָנִי מָרָא
דְּאַתְרָא! סוּר מִמֶּנִּי! בָּרַח לָךְ! אַל תִּגַּע בְּרַגְלִי!

וְהַכָּלֵב לֹא שָׁם לֵב לְדַבְּרוֹ. נִרְאָה, שְׂדָא הֵבִין אֶת לְשׁוֹנוֹ.
עָמַד וְאַכַּל, עָמַד וְרָטַשׁ, עַד שֶׁבִלַע אֶת כָּל הָאוֹז, הַבָּשָׂר וְהַעֲצָמוֹת.
וּרְבִי יוֹסֵף עוֹמֵד נִרְעָשׁ וְנִפְחָד. הִתְחִיל צוֹעֵק לְעִזְרָה. אָלָא
עַד שֶׁבָּאוּ לְעִזְרָתוֹ, גָּמַר הַכָּלֵב אֶת סִעֻדָּתוֹ וַיִּבְרַח.

מִצָּאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶת רְבִי יוֹסֵף מִתְּעַלָּף מִפֶּחַד. יִצְקוּ עָלָיו
מֵיִם קָרִים וְהַשִּׁיבוּ אֶת רוּחוֹ אֵלָיו, וַיִּבְיֵאוּ אוֹתוֹ אֶל הָרֶבֶנִית שׁוֹשָׁה.
— אוֹיָה, שׁוֹשָׁה! — נֶאֱנַח הָרֵב, — הַצִּילִי, הַצִּילִי!

נִפְחָדָה הָרֶבֶנִית:

— מַה לָּךְ? רְבִי הֵיכָר!

— אוֹי, שׁוֹשָׁה, — יָבֵב הָרֵב, — נִפְחָדְתִּי!

— מַה, מִי, מָתִי? רְבִי הֵיכָר לִי! — סִפְקָה הָרֶבֶנִית אֶת כַּפֶּיהָ.

— הַצִּילִי אוֹתִי, שׁוֹשָׁה, — קִרְעִי אֶת כְּתֹנֶתִי!

מִהֲרָה הָרֶבֶנִית שׁוֹשָׁה, הִשְׁכִּיבָה אֶת הָרֵב עַל הַמָּטָה וְקִרְעָה

אֶת תִּפְרֵי כְתֹנֶתוֹ לְסִגְלָה כְּנָגֵד הַפֶּחַד שֶׁהִבְהִיל אֶת הָרֵב.

שָׁכַב הָרֵב שָׁעָה אַחַת, עַד שֶׁשָּׁבָה אֵלָיו רוּחוֹ. קָרָא לְרֶבֶנִית

וְסִפֵּר לָהּ:

— אָנִי שִׁבְתִּי הַבֵּיתָה מִן הַחֹפֶה, וְהִנֵּה נִתְקַלָּה רַגְלִי הַשְּׂמָאלִית

בְּבוֹל עֵץ גָּדוֹל. הִכָּאֵב הָיָה חֲזָק, וְהַסְנָדִל הַשְּׂמָאלִי נִקְרַע וַיִּפֹּל מֵעַל

הָרִגֵּל. עָטַפְתִּי אֶת הָרִגֵּל בְּמִטְפַּחַת וְאַלְךָ הִלָּאָה. פָּתָאם בָּא רוּחַ

בְּדָמוֹת כָּלֵב לְקִרְאָתִי, וְהִתְחִיל זוֹלֵל אֶת הַסְנָדִל שֶׁעַל רַגְלִי הַיְמָנִית.

אוֹי, שׁוֹשָׁה, כִּמָּה נִפְחָדְתִּי! הִתְחַלֵּתִי צוֹעֵק לְעִזְרָה, וְהָרוּחַ לֹא שָׁמַע

וְלֹא שָׁם לֵב, עַד שֶׁטָּרַף אֶת כָּל הַסְנָדִל.

התפלגה הרבנית והלכה לעסוק בהכנות לסעודה. כי כבר קרבה השעה שיתאספו הקרואים. השקיפה מתחת המטה לראות את האוֹזים שהציגה שם. והנה סנדלי הרב פה. השתוממה עוד יותר והראתה אותם לרב. התבונן הרב בסנדלים ואמר:

— אָמנם כן, שושה סנדלי הם. אָפס קְשִׁיהּ היא: מי הביא אותם הנה? אם תמצי לומר: הרוח? הרי טרף רק סנדל אחד. ופה שנים. ואם תמצי לומר: בול העץ? הרי גם הוא טרף רק סנדל אחד ופה שנים. אלא מאי — הרוח ובול העץ הביאו שניהם איש איש את סנדלו? כיצד איפא נדברו יחד. ומאין הם יודעים זה את זה?

בִּינְתִים הלכה שושה לראות את האוֹזים, ראתה והנה שנים אוֹזים חסרים מן המנין. ספקה כפיה ותקרא:
— אוי, רבי היקר. שנים אוֹזים חסרים לי. ודאי שאמה נעלת אותם על רגליך במקום הסנדלים.

חבד הרב את מצחו והעמיק לחשוב. לסוף אמר:
-- אִפְשֶׁר, שִׁצְדָקָתָה, שושה. כי באמת איפה נשמע כדבר הזה, שפִּלְבִּים יאכלו סנדלים.

קפצה שושה הרבנית והתחילה גוערת בו.
— ומה אשים עתה לפני הקרואים? אוי ואבוי לי!
התחיל רבי יוסף לוקש לדבר על לבה ולהשקיט את רוחה הסוערת

— נו, אל תקצפי, הרגעי, רבנית שוטה שלי. הרי גם הפִּלְבִּ לא זר הוא. אלא מיושבֵי העיר דרזֶנָה הוא. ומן הדין שיהנה גם הוא מן הסעודה.

הִרְחִיצָה בְּנֶהֱרָה

בְּשָׁנָה כַּךְ וְכַךְ הָיָה הַחֵם גָּדוֹל מְאֹד בְּתָרֵשׁ תַּמּוּז. אָמַר הֶרֶם
רַבִּי יוֹסֵף לוֹקֵשׁ לְשִׁמְשׁוֹ עֲקִיבָא מִתְקַע':
— הֵבָה וְנִלְךְ לְרַחֵץ בְּנֶהֱרָה.

הִלְךְ הַשֶּׁמֶשׁ עִם הָרֵב. וְהִנֵּהרָה לֹא רַחוּם מִהָעִיר. בָּאוּ אֶל
הַנֶּהֱרָה, פָּשְׁטוּ אֶת בְּגָדֵיהֶם וְנִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַמַּיִם. פָּסַע הָרֵב פְּסִיעוֹת
אַחֲדוֹת בַּמַּיִם וְהִנֵּה נִפְגְּעָה רַגְלוֹ בְּאַבֵּן. גָּמַל הָרֵב. רָאָה הַשֶּׁמֶשׁ,
מָהָר אֵלָיו וְהוֹצִיאוֹ אֶל הַיַּבְשָׁה.

נִפְחַד רַבִּי יוֹסֵף לוֹקֵשׁ מְאֹד, חָטַף אֶת בְּגָדָיו בְּיָדָיו וַיֵּרֶץ לְבֵיתוֹ.
רָאֲתָה הָרַבָּנִית שׁוֹשָׁה, שֶׁהָרֵב בָּא בְּמְרוּצָה, עָרוֹם וְחֹנֵר בְּסִידָה.
וְרוֹעֵד כִּדּוֹ מִפַּחַד, סִפְקָה כִּפְיָהּ וּמִתְקַרָּא:

— אוֹיָה לִי, רַבִּי הַיָּקָר ! מַה קָרָה לָךְ !
וְשָׁנֵי הָרֶב נִזְקָשׁוֹת בְּפִיו, לֹא יָכֹל כְּמַעַט לְהוֹצִיא הֶגְהָה . גְּמָגָם
בְּרַעְדָּה :

— אוֹי, שׁוֹשָׁה, נָט... נָטב... נְטַבְעֵתִי !

אָמְרָה שׁוֹשָׁה :

— הִרְגַּע נָא, רַבִּי הַיָּקָר, חֵי אִתָּה. לֹא נְטַבְעֵתָ.

הִשְׁקִיף עָלֶיהָ רַבִּי יוֹסֵף, וְאָמַר :

— בְּטוּחָה אַתְּ שָׂא נְטַבְעֵתִי ? תּוֹכְלִי לְהַשְׁבִּיעַ ?

אָמְרָה הִרְבָּנִית : נְשַׁבְעֵתִי.

וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הֶאֱמִין לָהּ רַבִּי יוֹסֵף לִזְקֹשׁ, עַד שֶׁהִבִּיָּאָה

לּוֹ שְׁלִשָּׁה בַּעֲלֵי-בָתִּים מִן הַחוּץ שֶׁהֶעִידוּ בְּפָנֵי הַדִּינִים, שֶׁהָרֶב חֵי

וְלֹא נְטַבַּע.

רַק אַז עָבַר פָּתְדוֹ שָׁל רַבִּי יוֹסֵף לִזְקֹשׁ, הֶאֱמִין שֶׁהוּא חֵי

וְלִבֶּשׁ אֶת בְּגָדָיו.

מְעֻשָּׁה בִּירְיָה

וְשׁוֹב הָיָה מְעֻשָּׁה שֶׁהָרַב יָצָא פֶּעַם אַחַת מִבֵּיתוֹ בְּבִקְרָה. פֶּתָאם
רָאָה שֶׁצִּיד אֶחָד כּוֹנֵן אֶת מְנָה הָרוֹבָה לִירוֹת. לֹא עָבַר רָגַע אֶחָד
וְקוֹל הִירְיָה נִשְׁמָע. נִפְתַּח הָרַב וַיֵּרָץ בְּחִפְזוֹ וַיֵּשֶׁב הַבֵּיתָה וַיִּפֹּל עַל
הַמָּטָה וַיִּקְרָא:

— אֹי, שׁוֹשָׁה! אֹי!

— מַה לָּךְ, רַבִּי הִיקָר? — מְהֵרָה אֵלָיו הִרְבֵּנִית.

— אֹי, שׁוֹשָׁה, — עָנָה לָהּ הָרַב מְלֵא פֶחַד, — לֹא טוֹב, לֹא טוֹב

אֶסּוֹן גָּדוֹל קָרָה.

— אֵיזָה אֶסּוֹן, — נִפְתַּחְתָּה גַם שׁוֹשָׁה, — אָמַר לָי, רַבִּי הִיקָר.

— לֹא טוֹב, שׁוֹשָׁה, — לֹא תִדַּל הָרַב מִהִתְאַנֵּם, — יָרוּ.

— מי יֵרָא וְאֵת מִי? הֲלֹא תִסְפֹּר, — קִרְאָה שׁוֹשָׁה.
— יֵרוֹ, יֵרוֹ, שׁוֹשָׁה. — עֲנֵה הָרַב בְּשִׁפְתֵי־רֹעֲדוֹת, — זֶה וְדֹאֵי.
שִׁירָו, אֲלֵא שְׁאִינִי יוֹדֵעַ אֶל נִכּוֹן, אֵת מִי יֵרוֹ; אוֹתִי, אוֹ אֵת הַבְּרִנּוֹ.
הוֹצִיָאִי אֵת הַבְּדוּר.

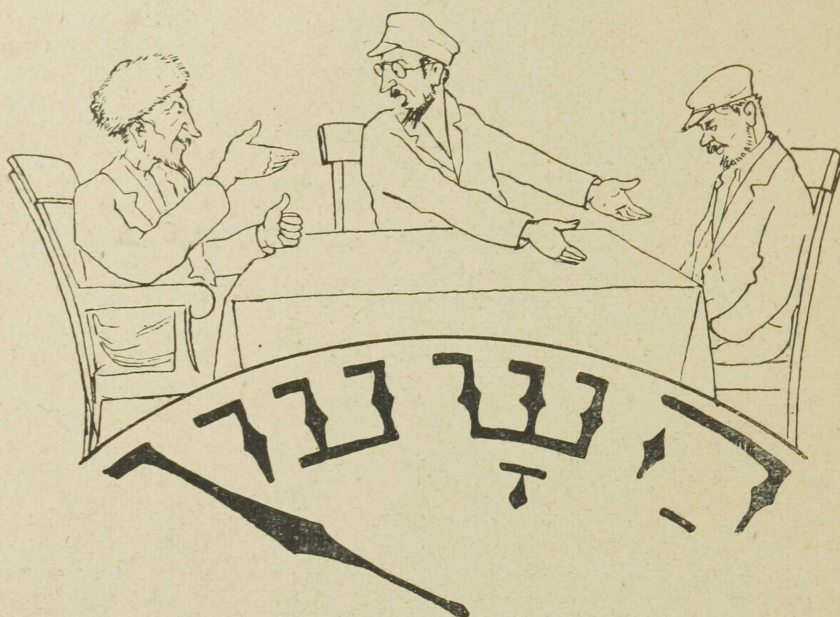
נִרְעָדָה שׁוֹשָׁה הָרַבְּנִית. הִתְעַטְפָּה חִישׁ בְּמִטְפַּחַת וְרָצָה אֶל בַּעֲלִי
הַבָּתִּים שֶׁל הָעִיר. בָּאוּ בַּעֲלֵי־הַבָּתִּים וְקִרְאוּ לְרוֹפֵא.
לָקַח הָרוֹפֵא שְׁגִי בּוֹלְבוֹסִים בְּיָדוֹ הָאֶחָת וּבְשֵׁנִית אֵיזֶמֶל חֵד.
דָּגְדָּג אֵת הָרַב עַל בִּטְנוֹ וְעַל גִּבּוֹ בִּנְצֵב שֶׁל הָאֵיזֶמֶל וְהִרְאָה לוֹ
אֵת הַבּוֹלְבוֹסִין וְאָמַר:

— הִנֵּה הוֹצֵאתִי אֵת הַבְּדוּר. עֲתָה שְׁלוֹם לְךָ, רַבִּי.
הוֹדָה רַבִּי יוֹסֵף לּוֹקֵשׁ לְרוֹפֵא, וַיִּשְׂמַח מְאֹד.
וּמֵן הַבּוֹלְבוֹסִין צָנָה לַעֲשׂוֹת עֲגִילִים לְאֲזֻגֵי הָרַבְּנִית שׁוֹשָׁה.
שָׁמַעְדָּה אוֹתָם בְּשִׁפְתוֹת וּבִימֵי־טוֹבִים.

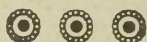

שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל רַבִּי יוֹסֵף לִדְוִין-תּוֹרָה. טָעַן הָאֶחָד עַל
חֲבֵרוֹ:

— רַבִּי, אִישׁ זֶה גָּנַב מִמֶּנִּי שְׁעוֹן.
שָׁאֵל רַבִּי יוֹסֵף: מִנֵּין אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא גָּנַב?
עָנָה הָאִישׁ: בִּדְקוֹ אוֹתוֹ וּמָצָאוּ אֶת הַשְּׁעוֹן טָמוּן מִתַּחַת
לְכַתְּמָתוֹ.

שָׁאֵל רַבִּי יוֹסֵף עוֹד;
— אֵיזָה שְׁעוֹן הָיָה זֶה: שְׁעוֹן שֶׁל כִּיס, אוֹ שֶׁל קִיר?

פֶּרֶפֶרֶת שֶׁל בִּיצִים

הַרְבֵּנִית שׁוֹשָׂה הִיָּתָה מְכִינָה תָּמִיד פֶּרֶפֶרֶת שֶׁל בִּיצִים לְשַׁבָּת.
וְהָיָה רַבִּי יוֹסֵף לֹקֵשׁ אוֹכֵל אוֹתָהּ לְאַחֲרֵי שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְּרָכָה עַל
הַכּוֹס, בְּשׁוּבוֹ מִבֵּית-הַכְּנֶסֶת בַּשַּׁבָּת בַּבֹּקֶר.
פַּעַם אַחַת נִתְיָקְרוּ הַבִּיצִים. לֹא הִכִּינָה הַרְבֵּנִית שׁוֹשָׂה אֶת
הַפֶּרֶפֶרֶת. שָׁב רַבִּי יוֹסֵף מִבֵּית-הַכְּנֶסֶת בַּשַּׁבָּת לְאַחֲרֵי תַּפְלַת-הַבֹּקֶר;
בֶּרֶךְ עַל הַכּוֹס. בִּקֵּשׁ אֶת הַפֶּרֶפֶרֶת וְלֹא מָצָא אוֹתָהּ עַל הַשֻּׁלְחָן.
אָמַר:

— שׁוֹשָׂה, אֵיךְ הַפֶּרֶפֶרֶת?

עָנְתָה שׁוֹשָׂה:

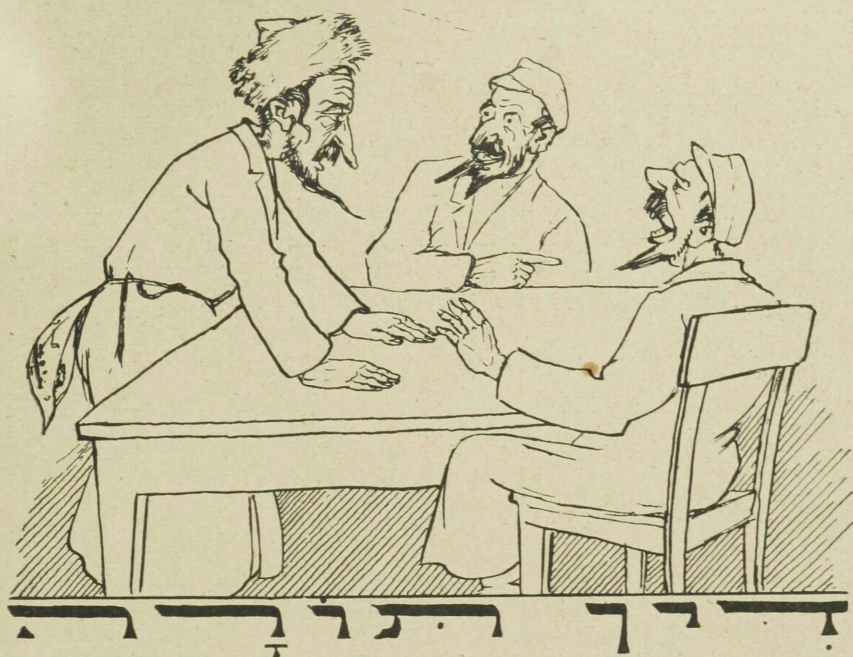
— לֹא הִכִּינוּתִי וְלֹא אָפִיתִי.

שאל רבי יוסף : מדוע ?

ספרה לו שושה : הגיעו ימות החרף , ופסקו התרנגולות
להטיל ביצים, עד היום היתה ביצה בפרוטה, ועתה ביצה בשלש
פרוטות.

זהרו פניו של רבי יוסף לזקש מתענוג ואמר ;
— רואה את שושה, כמה חכמות הן תרנגולות אלו ! בשכר
פרוטה אחת אין הן מטילות ביצה, ובשכר שלש פרוטות הן
מטלות ביצה...

שני סוחרים שָׁכְרוּ סְפִינָה בְּשִׁתְפוּת, לְהוֹלִיךְ חֲטִים לְעִיר רְחוֹקָה.
הִטְעִינוּ אֶת הַסְּפִינָה וְשָׁלְחוּ אוֹתָהּ עַל הַמַּיִם.
נִמְצָא בְּדֶק בַּסְּפִינָה וְעַד שֶׁבָּאָה אֶל הַחוּף הַמֵּיָעֵד נִתְלַחֲלוּ
מִקְצַת מִן הַחֲטִים וְנִתְקַלְקְלוּ.
הַתַּחֲלִילוּ הַסּוֹחָרִים רַבִּים. זֶה אוֹמֵר: הַחֲטִים שָׁלַף נִתְקַלְקְלוּ.
וְזֶה אוֹמֵר: לֹא כִּי הַחֲטִים שָׁלַף נִתְקַלְקְלוּ.
לֹא יָכְלוּ לְהִתְפַּשֵּׁר. אָמְרוּ: גִּלְךָ לְדִין-תּוֹרָה.
בָּאוּ אֶל הָרַב רַבִּי יוֹסֵף לּוֹקֵשׁ. הִרְצוּ לְפָנָיו אֶת כָּל הָעֲנִין.
שָׁמַע הָרַב אֶת דְּבָרֵיהֶם. עֵין בְּגִמְרָא וּבְפוֹסְקִים. חָשַׁב וַחֲשַׁב וְלֹא
יָכַל לְחַפֵּס אֶת עֲנִין הָאֲנִיָּה.
אָמַר לְבַעֲלֵי הַדִּין:
— לֹא בְרוּר לִי הַדָּבָר, הֵבִיאוּ אֶת הַסְּפִינָה לְכָאן...

הקהל הדרזנאית החכירה לרבי יוסף את מכירת היין
של פסח, כדי שתהיה לו פרנסה יותר. והיתה הרבנית שושה
מכנה גערבי פסחים כמה חביות של יין צמוקים, והעמידה אותן
במרתף.

פעם אחת ירדה אל המרתף לשם עין על היין. פתחה חבית
אחת, והנה גפחתה עד החצי.

מראה לרבי יוסף, שיראה מה הדבר. בא רבי יוסף, בסון
ובדק והשתומם:

— תוהה אנכי מאין באה פחת זאת?

הִתְחִילָה הָרֶבֶנִית שׁוֹשֶׁה בּוֹחֶנֶת וּבּוֹדֶקֶת וּמַצָּאָה נֶקֶב בְּתַחֲתִית
הַחֲבִית אָמְרָה:

-- עֲכָשׁוּ, מוֹכֵן הַדָּבָר, הֵינָּן נֹזֵל מִן הַנֶּקֶב.

צָחַק רַבִּי יוֹסֵף לֹקֵשׁ עַל תְּמִימוּתָהּ שֶׁל שׁוֹשֶׁה וְאָמַר:

— אֵי, שׁוֹשֶׁה, מָה עֲנִינוּ שֶׁל נֶקֶב לִפְתַּח הֵינָּן? הַנֶּקֶב הוּא

מִלְמָטָה, וְהֵינָּן נִפְתַּח מִלְמַעְלָה.

רבי יוסף מבקש פרנסה

זמן רב לא באו בעלי-הבתים הדרוֹנָאִים אל רבי יוסף לִוְקֵשׁ לְדִין. וְהִיָּתָה הַשָּׁעָה הַהִיא דְּחוּקָה מְאֹד לְשׁוֹשָׁה. כִּי לֹא הָיָה לָהּ כֶּסֶף לְהוֹצֵאת הַבֵּית. הִתְחִילָה הַרְבֵּנִית מִטַּחַת דְּבָרִים כְּלָפִי בַּעֲלָהּ:

— מַה יִּהְיֶה, רַבִּי הַסּוֹף? אֵין לִי כֶּסֶף לְהוֹצֵאוֹת.
עָמַד רַבִּי יוֹסֵף אַצֵּל הַחֲלוֹן וְצָפָה לְבַעֲלֵי-דִין שֶׁיָּבֹאוּ לְפָנָיו.
רָאָה שְׁנֵי אָנָשִׁים מְהֻלָּכִים וּמְנַעֲנְעִים בִּידֵיהֶם וּמִדְּבָרִים בְּהִתְלַהֲבוֹת.

כִּאלֹו הֵם רְבִים זֶה עִם זֶה. שְׁלַח רַבִּי יוֹסֵף לֹקֶשׁ אֶת הָרַבָּנִית
שׁוֹשָׁה הַחוּצָה, שֶׁתִּקְרָא לְאֲנָשִׁים לְהַכְנִס אֶל בֵּיתוֹ. וּבְכֻסּוֹ בְּגִי-
הָאָדָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵף לֹקֶשׁ אֲלֵיהֶם:

— הֲרָצוּ טַעֲנוֹתֵיכֶם. וְאֵדִין בִּינֵיכֶם.

אָמְרוּ לוֹ הָאֲנָשִׁים:

— רַבִּי, טוֹעָה אַתָּה. הֲרִינוּ מְשִׁיחִים בְּדֶרֶךְ בְּגִי-אָדָם, וְאֵין לָנוּ
טַעֲנוֹת וּתְבִיעוֹת אִישׁ עַל חֵבְרוֹ.

אָמַר לָהֶם רַבִּי יוֹסֵף:

אִם-כֵּן אָכַתְב לָכֶם פֶּסֶק בֵּית-דִּין, שֶׁאֵין לָכֶם טַעֲנוֹת וּתְבִיעוֹת
אִישׁ עַל חֵבְרוֹ וּתְשַׁלְּמוּ לִי דָמֵי-פֶסֶק.

רבי יעקב ורבי שמואל

שני סוחרים שתפים היו בעיר דרוֹנָה. שם האחד רבי יעקב ושם השני רבי שמואל. רבי יעקב היה העשיר, ורבי שמואל הבקי במסחר. והיה רבי יעקב נותן את המעות, ורבי שמואל עוֹבֵר וְנוֹסֵעַ בְּעָרִים, קוֹנֶה וּמוֹכֵר. סָתְרוּ בְּשִׁתְפוּת יָמִים רַבִּים וַיִּצְלִיחוּ בְּעִסְקֵיהֶם.

פעם אחת נצרך רבי שמואל לַצָּאת לַדֶּרֶךְ לְשׁוֹם הַמִּסְתָּרִים. נִפְרַד בְּשָׁלוֹם מֵאֵת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּמֵאֵת יַעֲקֹב שִׁתְפוֹ וַיֵּסַע. נִמְלָךְ רבי יעקב בְּלִבּוֹ: זֶה יָמִים רַבִּים אֲנִי סוֹתְרִים בְּשִׁתְפוּת, וּמַעֲוִלָם לֹא בִחְנֹמִי אֶת שִׁתְפִי. הַכֵּנִים הַחֲשׂוֹנוֹת שֶׁהוּא מְבִיא לִי מִן הַדֶּרֶךְ.

רבי שמואל יצא לדרך בבקר, ובאותו יום צוה רבי יעקב לרתם את עגלתו לשני סוסים אבירים ניסע גם הוא בדרך אשר הלך בה שתפו.

בלילה בא אל אכסניא שבדרך. שאל את בעלת הבית: היתה פה היום רבי שמואל מדרזנה? אמרה לו בעלת הבית: היתה. אבל ושתה ונסע הלאה.

שכב רבי יעקב לישון. ובבקר צוה למשרתו שירתם את העגלה ונסע הלאה בדרך, אשר נסע בה רבי שמואל. לעת ערב התקדרי השמים עבים, וגשם שוטף נפל ארצה. בא ר' יעקב לאכסניה שבדרך. נכנס הביתה, בקש לו חדר ומטה לנחת. צוה להתיר את הסוסים ולתת להם מספא. ולו ולמשרתו צוה להכין ארחה. אחרי אכלו ושתותו, שאל את האכסנאי: היתה פה רבי שמואל מדרזנה? אמר לו האכסנאי: פה הוא, הוא בא בעוד יום. אלא שמחמת הגשם השוטף נשאר ללון פה הלילה.

צוה רבי יעקב למשרתו שיעירוהו בבקר השכם. כדי ללכת אחרי ר' שמואל.

ורבי שמואל קם בחדות הלילה. יצא אל החצר, ראה שעגלתו של רבי יעקב וגם סוסיו עומדים בחצר. הלך ושאל את האכסנאי: מי האיש שבא הלום בערב. אמר האכסנאי: לא ידעתי אותו, אלא שמראהו כך וכך והוא שאל על אדוניתך. התיית פה.

הבין רבי שמואל ששתפו נוסע אחריו לנסות אותו. יצא אל החצר והפך את עגלתו של רבי יעקב אל הצד שממש באה רתם את העגלה שלו ונסע.

לאחר שעה קלה קם גם המשרת והעיר את רבי יעקב. צוה

לו רבי יעקב דרתם את העגלה. והמשרת הציג עוד מאתמל את העגלה הבן לצד הדרך ששמה יסע הלואה. החשך היה עוד על הארץ, ולא ראה המשרת שהפכו את עגלתו. רתם אותה. ישב רבי יעקב בעגלה ויסע

המשרת דפק את הסוסים ויהי לפנות בקר, והנה הם רואים את העיר דרוזנה לפנייהם. הבין רבי יעקב שזהו מעשה שתפו, שהתל בו, כדי שלא יסע אחריו. אמר למשרתו.

— אל תספר לאיש על אדות כל הדבר אשר קרה לנו.

ובלפו חשב: הנה אשיב לשתפי כגמולו.

בא רבי יעקב אל ביתו ויאמר לאשתו:

— כך וכך עשה לי שתפי. הוא התל בי ואני אהתל בו.

סגרי אותי בחדר שבוע שלם ואמרת לכל אשר ידרשו לי, כי בדרך הנני עם רבי שמואל שתפי.

לסוף השבוע יצא מי הסוגר החוצה. נודע הדבר בעיר

דרוזנה, שרבי יעקב שב מן הדרך. הגיעה השמועה גם אל אשת רבי שמואל, באה אליו לדרש לשלום בעלה.

הראה לה רבי יעקב פנים עצובים ולא ענה. נפחדה האשה

מאד. אמרה לו: הנני משביעך, שתגידי לי את האמת: מה קרה לבעלי?

התחיל רבי יעקב לדחות אותה בקש. אמרה האשה:

— הריני מבינה שאסון קרה לו, אלמלא כך היית מספר לי

דברים ברורים.

אמר רבי יעקב:

— לא אוכל עוד לִכְחַשׁ לְפָנֶיךָ. אֲסוֹן קָרָה בְּאַמַּת לְבַעֲרָךְ. הוּא חָלָה פֶּתֶאֱם בְּעִיר פְּלוֹנִית וַיָּמָת.

כְּשִׁמוֹעַ הָאִשָּׁה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הִתְחִילָה בּוֹכָה וּמִילָלָת. הִלְכָה לְבֵיתָהּ, בָּכוּ עִמָּה בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ. הִתְחִילוּ הַבָּנִים לוֹמַר קוֹדֵישׁ אַחֲרֵי אֲבִיהֶם. וַתַּחֲשֹׁב הָאִשָּׁה אֶת עֲצָמָהּ לְאַלְמָנָה וּבְנֶיהָ—לֵיתוּמִים. וְכֵה חָשְׁבוּ אוֹתָהּ גַּם כָּל בְּנֵי הָעִיר.

עָבְרוּ יְשׁוּשָׁה יָרְחִים. הִגִּיעוּ הַיָּמִים שֶׁלִּפְנֵי עָרֶב-פֶּסַח. וְרַבִּי שְׁמוּאֵל הַשְּׁתֵּדֵל לְגִמּוֹר אֶת עֶסְקוֹ בְּעָרִים שְׂעֵבֶר בֶּהֶן, כְּדִי לְהִגִּיעַ הַבֵּיתָה אֶל הַחֵג. נָסַע בְּעֶגְלָה וְלָבּוֹ שֶׁמֶח, שְׁסוּף-סוּף יָנוּחַ בְּקֶרֶב בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ. בָּאָה הָעֶגְלָה עַד בֵּיתוֹ, וְהִשְׁעָה אֹז—שָׁעַת חֲצוֹת הַלַּיְלָה. בַּחוּץ הָיָה הַקֶּר גָּדוֹל, וְהַרְפֵּשׁ עֲמוּק, וְהַגֶּשֶׁם מְטַפֵּטֵף מִן הַשָּׁמַיִם. יָרַד רַבִּי שְׁמוּאֵל מֵעַל עֶגְלָתוֹ וְדָפַק עַל תְּרִיסֵי בֵיתוֹ שֶׁהָיוּ כְּבָר מְסֻגָּרִים:

— פֶּתַחְוּ לִי!

הַקִּיצָה אֶשְׁתּוֹ, שִׁישְׁנָה כְּבָר, וְשָׁאַלָה: מִי פֹה?
עָנָה לָהּ רַבִּי שְׁמוּאֵל: אֲנִי כְּלוּם לֹא הִכְרַתְּ אֶת קוֹלִי?
הַכִּירָה הָאִשָּׁה אֶת כּוֹל בְּעָלָהּ. נִפְתַּחָה מְאֹד וְהִתְחִילָה צוֹעֶקֶת מִפְּחָד.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל מֵאַחֲרֵי הַחֲלוֹן: מַה זֶּה הָיָה לָךְ? מַה אַתְּ צוֹעֶקֶת? אֲנִי בַּעֲלֶךָ שְׁמוּאֵל בָּאתִי, עִתָּה שְׁבַתִּי מִדְּרָכִי.
אֵךְ הָאִשָּׁה יָרָאָה אֶת בְּעָלָהּ הַמָּת וַתִּקְרָא: שׁוּב לַעֲפָרְךָ! שׁוּב לְמִנוּחַתְךָ! וְלֹא פֶתַחָה לוֹ אֶת הַדֶּלֶת.
וְהָקֶר גָּדוֹל בַּחוּץ, וְהַגֶּשֶׁם מְטַפֵּטֵף וְחוֹדֵר עַד הַבֶּשֶׁר. כָּעֵם רַבִּי שְׁמוּאֵל, שָׁאִין פּוֹתְחִים לוֹ, וְהִתְחִיל דּוֹפֵק בֵּיתָהּ עוֹ.

קִרְאָה הָאֵשֶׁה. אֵל נָא תִפְחִיד אוֹתִי: לְמַעַן יִלְדִּיךָ הַקְטָנִים —
שׁוּב לַעֲפָרָה!

הַבֵּן רַבִּי שְׁמוּאֵל שְׁאֲשָׁמוּ חוֹשֶׁבֶת אוֹתוֹ לְמַת, אֲלֵא שְׁאִין הוּא
יִוָּדַע מִדּוּעַ. אָמַר אֵל לְבוֹ: אֵלֶּךָ אֵל בְּתִי הַנְּשׂוּאָה, שֶׁהִיא גֵרָה
בְּרָחוֹב אַחֵר, וְאֵלּוֹן הַלֵּילָה בְּבֵיתָהּ, וְלִמְחֹר יִוָּדַע הַדְּבָר.

הֵלֶךְ אֵל בֵּית בָּתוֹ, וְהִתְחִיל דּוֹפֵק בַּדֶּלֶת. הַקִּיצָה בָּתוֹ וְשָׁאַלָה:
מִי פֹה? אָמַר לָהּ רַבִּי שְׁמוּאֵל: אֲנִי, אֲבִיךָ, שְׁבָתִי, אֲמַךְ לֹא פָתַחָה
לִי אֶת הַדֶּלֶת. פָּתַחִי לִי אֶת וְאֵלּוֹן בְּבֵיתְךָ הַלֵּילָה.

נִפְתְּחָה הַבַּת מִפְּנֵי אֲבִיהָ, כְּמוֹ שְׁנִפְתְּחָה אִמָּהּ. וְהִתְחִילָה מִתְחַנְּנָת
אֵלָיו מִן הַבַּיִת בְּבָכִי:

— חוֹסֶה עָלַי וְעַל עוֹלָלִי, אֲבִי הַיָּקָר, אֵל תִּפְרִיעַ אֶת מְנוּחָתִנּוּ.
שׁוּבָה נָא לַעֲפָרָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל אֵל לְבוֹ: עֲכָשׁוּ בְּרוּר הַדְּבָר, שְׁאִיזָה אִישׁ
הַתֵּל בִּי, הִבָּה אֵלֶּךָ אֵל בְּנִי, שֶׁהוּא יֵאָא אֵשֶׁה, וְלֹא יִירָא וְיִפְתַּח לִי.
הֵלֶךְ אֵל בֵּית בָּנוֹ, שָׁגַר בְּרָחוֹב אַחֵר, וְדִפֵּק עַל דֶּלֶת בֵּיתוֹ, שָׁמַע
בָּנוֹ אֶת קוֹלּוֹ וְנִפְתַּח גַּם הוּא. אָמַר לוֹ:

— אֲבִי הַיָּקָר, אִיזָה תִרְעוּמָת יֵשׁ לְךָ עָלַי, שְׁאִתָּה בָּא לְהַפְחִידֵנִי
מִקְבָּרָה? הֲלֹא יִשְׁבָּתִי אַחֲרֶיךָ שְׁבַעַת יָמֵי אֲכַל, וְגַם זֶהִיר הַגָּנִי לְקִרְאָה
אַחֲרֶיךָ „קִדִּישׁ” יוֹם יוֹם. שׁוּבָה לַעֲפָרָה!

רָאָה רַבִּי שְׁמוּאֵל שְׁאִין אִישׁ פּוֹתַח לוֹ אֶת הַדֶּלֶת, וְהוּא קָפּוּא
כְּבָר מִקָּר וְשְׂרוּי כָּלוֹ בְּמֵי הַגֶּשֶׁם, הֵלֶךְ לְבַקֵּשׁ לוֹ מְקוֹם לָדוֹן. עָבַר
עַל פְּנֵי בֵיתוֹ שֶׁל הָרֵב רַבִּי יוֹסֵף לִזְקֵשׁ. רָאָה אוֹר מִצִּיץ מִבְּעַד
הַבְּקִיעִים שְׁתַּרְיִסֵי הַחֲלוֹן. אָמַר אֵל לְבוֹ: הִבָּה אָפְנֶם אֵל בֵּית
הָרֵב, וְאֵלּוֹן הַלֵּילָה בְּבֵיתוֹ, וְלִמְחֹר אֲבָרַר אֶת כָּל הָעֶנְיָן.

נגש והתחיל דופק על פתח בית הרב.

והרב ישב ולמד באותה שעה, כי מהר לגמור את המסכתא שהיה עסוק בה, כדי שיהיה לו סיום בערב-פסח בשביל הבכורים. שמע את הקול ושאל: מי דופק? אמר לו רבי שמואל: אני שמואל מדרזנה, שתפו של רבי יעקב.

נפחד הרב מאד, ובלילה ההוא נשאר השמש "עקיבא-תקע" צלון בביתו מפני הגשם. קרא רבי יוסף:

— עקיבא! מת מתדפק על הדלת. תקע בשופר, ויסור מעלינו. חטף עקיבא את השופר והתחיל תוקע. תקע תקיעה והמת אשר מאחרי הדלת לא יסור, אלא שהוא מורא: פתחו לי את הדלת.

קרא רבי יוסף: עקיבא, תקע, תרועה!

תקע עקיבא תרועה והמת באחת: פתחו לי הדלת!

— עקיבא, תקע "שברים" — קרא ר' יוסף כשהוא רועד מפחד. תקע עקיבא "שברים".

באותו רגע הקיצה הרבנית שושה משנתה, שמעה את התרועה והשברים וחשבה שהעז פועה. מהרה ניצאה החוצה לראות, שמא בא גנב לגנוב את העז. קפץ רבי שמואל לתוך המסדרון וסגר את בריח הדלת מאחריה, התגנב אל החדר ונכנס לתוך מטת הרבנית ויתפס בפיסת להחם את בשרו.

והרבנית חפצה לשוב הביתה, והנה הדלת סגורה. נגשה אל החדון והתחילה דופקת:

— רבי היקר! פתח לי.

אמר הרב ברעדה: שומע אתה, עקיבא? — הנה שנה הרים

את כולו לְקוֹלָהּ שֶׁל הָרַבִּינִית. תִּקַּע בְּשׁוּפָר, וַיָּשׁוּב הָרוּחַ לַעֲפָרוֹ.
תִּקַּע עֲמִיבָא עוֹד בְּשׁוּפָר. וְהָרַבִּינִית דּוֹפְקֶת וְדוֹפְקֶת. רָאֲתָהּ
שָׂאִין אִישׁ פּוֹתֵחַ לָהּ דְּפִקָּה עַל דִּלְתּוֹ שֶׁל הַשֶּׁכֶן. פָּתְחוּ לָהּ. סִפְּרָה
לָהֶם מַה שָּׂאֲרַע לָהּ. שִׁינְצָאָה לָרַגַע מִן הַבֵּית, וּבִשְׂוֹבָה מִצָּאָה אֶת
הַדֵּלֶת סְגוּרָה וְאֵין פּוֹתָחִים לָהּ. נָגַשׁ הַשֶּׁכֶן אֶל בֵּית הָרַב וְהִתְחִיל
דּוֹפֵק גַּם הוּא:

— רַבִּי, פָּתַח אֶת הַדֵּלֶת! רַבִּי!

שָׁמַע רַבִּי יוֹסֵף לּוֹקֵשׁ אֶת הַקּוֹל. אָמַר: עֲמִיבָא, שׁוּמַע אֶתָּה.
הִנֵּה שָׁנָה הָרוּחַ שׁוֹב אֶת קוֹלוֹ. עֲתָה הוּא מְדַבֵּר בְּקוֹל שְׂכֵנֵינוּ
ר' פֶּסַח. תִּקַּע בְּשׁוּפָר!

הִתְחִיל עֲמִיבָא תוֹקַע שׁוֹב בְּשׁוּפָר. וְהַשֶּׁכֶן ר' פֶּסַח דִּפֵּק וְדִפֵּק
עַד שֶׁנִּזְאָשׁ, לָקַח אֶת הָרַבִּינִית שׁוֹשָׂה אֶל בֵּיתוֹ, — עַד יוֹם הַמַּחֲרָת
וַיִּבְרַר הַדָּבָר.

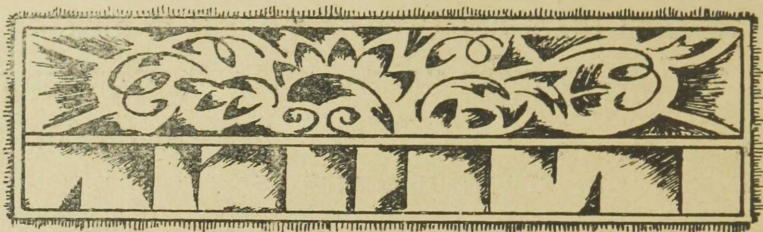
וְאַמָּנָם בִּבְקָר הַיּוֹבֵרֵר כָּל הַדָּבָר. רַבִּי שְׁמוּאֵל בָּא אֶל בֵּית
הַמְּדֻרָשׁ וְסִפֵּר מַה שֶּׁקָּרָה לוֹ. גּוֹדַע שְׂרָבִי יַעֲקֹב הוּא שֶׁהִפִּיץ אֶת
הַשְּׁמוּעָה עַל דְּבַר מוֹתוֹ שֶׁל שְׁתַּפּוֹ לַעֲזוּשׁ עַל שֶׁהִתְלַח בִּי ר' שְׁמוּאֵל.
עָנְשׁוּ אֶת ר' יַעֲקֹב שִׁישְׁדָּם קָנָם לַעֲקִיבָא, שֶׁתִּקַּע כָּל הַלֵּילָה, פְּרוּטוֹת
כְּמִנְיֵן "תִּקַּע", וְלִרְבִּי יוֹסֵף לּוֹקֵשׁ — כְּמִנְיֵן "תִּשְׂרַת", וּבִפְרוּטוֹת הָאֲקָה
תִּפְּרוּ סְגֻדִּים חֲדָשִׁים לִרְבִּי יוֹסֵף לּוֹקֵשׁ.

רבי שמחה פלאנכטי

א.

בְּעִיר קִטָּנָה אַחַת הָיָה רַב, שֶׁהָיָה גַם צַדִּיק וַיהוּדִי טוֹב
בְּמִקְוָמוֹ. וְהָיָה הָרַב לֹבֵשׁ זִוְפִיָּצָה קְבֵנָה, וְנוֹשֵׂא מִטָּה בַּעַל גְּלָגֶלֶת
שֶׁל כֶּסֶף בִּידוֹ, וּפְעָמִים שֶׁהָיָה נוֹתֵן סָגֻלוֹת לְחֹלִים וּמְקַבֵּל פְּדִיוֹנוֹת.
אֵךְ מִסּוּ וַיֵּשֶׁר הָיָה בְּאַמֶּת וְעָנִי גְדוֹל.

לְקַחְהָ הָרַבִּנִּית אֶל בֵּיתָהּ יְתוֹמָה, שֶׁלֹּא הָיוּ לָהּ אָב וְאִם, וּתְהִי
לָהּ כִּבְת. מֵלֶאזִּי זִיתוּמָה עֲשָׂרִים שָׁנָה, וְהָיָא עוֹדֶנָּה רוֹקֶת. שׁוֹטָה
וּמְכוּעָרָה הָיְתָה, וְנוֹסֵף עָלֶיהָ לְבוּשָׁה קָרְעִים תָּמִיד, כִּי לֹא הָשִׁיגָה
יָד הָרַב לְהַלְבִּישָׁה בְּגָדִים נָאִים. וְלֹא נִמְצָא חֶתָן בְּשִׁבְלָהּ. עוֹר לֹא
הָיָה בְּעִיר, וּפְקָח לֹא חָפֵץ בָּהּ. עָבְרוּ עוֹד עֲשָׂר שָׁנִים וְהִנֵּעָרָה
נִעְשָׂתָה בֵּת שְׂדָשִׁים.

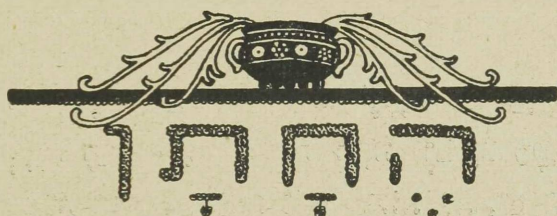
הִתְחִילוּ נָשִׁי הָעִיר מְכוֹנּוֹת אַחֲרֵי הָרַבִּנִּית, שֶׁאִינָה יוֹצֵאָה יָדֵי
חֻבְתָּהּ כְּנֶגֶד הֵיתוּמָה. הִלְכָה הָרַבִּנִּית וְסִפְרָה לְרַב. אָמַר לָהּ הָרַב:

— אָמנם כֵּן הוּא. קָחִי אֶת עֲדִינֶיךָ וְאֵת גְּלִגְלַת הַכֶּסֶף שֶׁל מֶט
וְאֵת בְּתִי הַכֶּסֶף שֶׁל הַתְּפִלִּין שְׁלִי, תָּנִי לַמִּלָּה בְּמִשְׁכוֹן. וְקָחִי מִמֶּנּוּ
כֶּסֶף לְהוֹצֵאוֹת הַנְּשׂוּאִין.

עָשְׂתָה הָרַבֵּנִית כֵּךְ. לָוְתָה מֵאָה וַחֲמִשִּׁים זוּז, תִּפְרָה לַנְּעָרָה
בְּגָדִים חֲדָשִׁים בְּחֻמָּשִׁים זוּז, וּמֵאָה הַפְּקִידָה בְּיַדֵּי הָרַב לַנְּדוּוֹנָה
וּלְהוֹצֵאוֹת הַחֲתוּנָה.

אָסַף הָרַב אֶת חֲשׂוֹבֵי הָעִיר וְאֵת חֲכָמֶיהָ לְבַקֵּשׁ יַחַדוֹ חֲתָן
בְּשָׁבִיד הַנְּעָרָה.

ב.

בְּאוֹתָהּ עִיר עֲצָמָה גָּר אִישׁ אֶחָד כֶּכֶן אַרְבָּעִים שְׁמֹחָה שְׁמוֹ.
וּמִשּׁוּם שֶׁהָיָה הוֹדֵךְ תָּמִיד עָרוֹם וַיַּחַף וְרַק סִמְרָטוֹט אֶחָד מְכֻסָּה
אֶת בְּשָׂרוֹ, עַל־כֵּן קָרְאוּ לוֹ "שְׁמֹחָה פְּלֶאכְטִי", כְּלוּמָר; סִמְרָטוֹט.
הוּא הָיָה לֹא חָכָם גָּדוֹל וְלֹא טַפֵּשׁ קָטָן. בְּשֹׁכֵר שָׁשָׂה דְלִיִּים שֶׁל
מִים הָיָה מְקַבֵּל פְּרוּסַת לֶחֶם קִטְנָה. בְּעָרְבֵי שַׁבָּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים
הָיָה עוֹזֵר לַמְּשָׁרְתוֹת בְּבִתֵּי הַגְּבִירִים לְנִקּוֹת אֶת כְּלֵי הַנְּחֻשֶׁת וּלְמַרְק
אֶת הַמְּנֹרוֹת. וְעַל הַחֲתוּנוֹת שֶׁבָּעִיר הָיָה בָּא לְשָׂאֵב מִים וּלְחַטֵּב
עֲצִים. בְּשֹׁכֵר נָה הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ לְלַקֵּק אַחֵר הַסְּעֻדָּה אֶת הַשִּׁירִים

שֶׁבִקְעָרוֹת. הוּא יָכֹל לֵאכֹל הָרֶבֶה אֲלָא שְׁלָא הִיָּה לוֹ, וְהִיָּה סוֹבֵל
רָעָב וּמַחְסוֹר.

הַחֲלִיטוּ חֲשׁוּבֵי הָעִיר בְּאַסְפָּה, שְׁצָרִיךָ דְּהַשִּׂיא אֶת הַנַּעֲרָה
הַיְתוּמָּה דְּשִׁמְחָה.

שְׁלַח הָרַב לְקָרָא לְשִׁמְחָה. בָּא שִׁמְחָה אֶל הָרַב נוֹשֵׂא אֶת
הַדָּלָיִים עַל שִׁכְמוֹ. יֵצְאָה הָרַבָּנִית לְקִרְאָתוֹ וְאָמְרָה לוֹ שִׁישְׂאִיר אֶת
דְּלִיָּיו בַּמַּסְדֵּרוֹן. אָמַר לָהּ שִׁמְחָה: שׁוּטָה. שְׁמָא יִגְנְבוּ אוֹתָם מִפֶּה.
וְנָה כָּל הַיָּנִי.

נִכְנַס לַחֲדָר הָרַב בְּשִׁהַדָּלָיִים עַל שִׁכְמוֹ. קָבַל אוֹתוֹ הָרַב
בְּכָבוֹד וְאָמַר לוֹ:

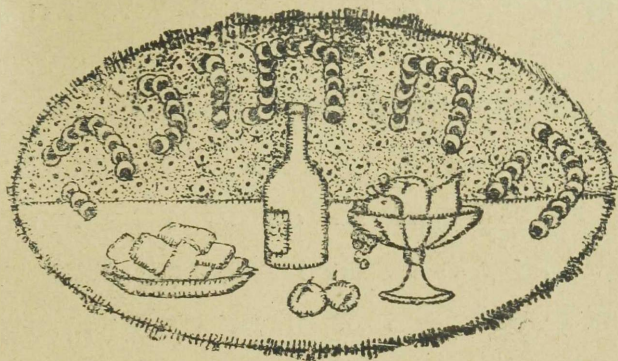
— שִׁמְחָה יְקִירִי, בֶּן אַרְבָּעִים אֲתָה וְהַגִּיעָה שְׁעָתְךָ לִישׂא אִשָּׁה.
עֲנֵה לוֹ שִׁמְחָה:

— חֲשַׁבְתִּי שִׁחְכֶּם אֲתָה, רַבִּי, כִּי כָלִים נָאִים לָךְ. אֲבָל עַכְשָׁו
רְאֵה אֲנֹכִי שֶׁהִנֵּךְ שׁוּטָה. כִּי אֵינָה נַעֲרָה תֹאכֶה לְהַנְשֵׂא לַעֲנִי
שְׁכֻמוֹתָיו

אָמַר לוֹ הָרַב:

— הִנֵּה יֵשׁ לִי בְּשִׁבְיָךְ שְׁדוּךְ הַנּוֹן: נַעֲרָה יִשְׂרָה עִם מַלְבוּשׁ מִ
חֲדָשִׁים וְגַם נְדוּנָיָא יֵשׁ דָּהּ.

רָמַז הָרַב לְרַבָּנִית שֶׁתְּכַנִּיס אֶת הַכֶּלֶה לַחֲדָר. הִלָּכָה הָרַבָּנִית
וְקִרְאָהָ לָהּ. נִכְנְזָה הַכֶּלֶה לְבוּשָׁה בְּגָדִים חֲדָשִׁים וּמִזְפַּחַת אֲדָמָה
בְּרֹאשָׁהּ. וְהָרַב פָּתַח אֶת הָאֲרָגוֹ וְהִרְאָה לְשִׁמְחָה, שֶׁהָאֲרָגוֹ מְלֹא
מִטְבְּעוֹת נְחֹשֶׁת — מָאָה זָוָז, הַנְּדוּנָיָא שֶׁל הַכֶּלֶה.

כַּשְׂרָאָה שְׁמַחָה אֶת הַבְּגָדִים הַנָּאִים שֶׁעַל הַכֶּכֶה וְאֶת הַהוֹן
הַעֲצוֹם שְׁבָאֲרָגוֹ, קָרָא אֶל הָרֵב:

— רַבִּי! הֲרִינִי חֲפֵץ לְקַחַת אוֹתָהּ לְאִשָּׁה. הִבָּה גִלְדָּךְ אֶל הַחֲפָה.

אָמַר לוֹ הָרֵב:

— בְּנִי, צְרִיךְ לְכַתֵּב תְּנָאִים וְלִהְלַבִּישׁךָ בְּגָדִים נָאִים קְדָם,

אַחֵר כִּד תִּהְיֶה הַחֲתוּנָה.

אָמַר שְׁמַחָה:

— לֹא רַבִּי אֵינְנִי חֲפֵץ לְחַכּוֹת. תִּכְף גִּלְדָּךְ אֶל הַחֲפָה, וְאֶת

הַתְּנָאִים נִכְתֵּב בְּפַעַם אַחֲרָת.

הִתְחִיל הָרֵב נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן עִם שְׁמַחָה, שִׁסְכִּים לְחַכּוֹת; וְשְׁמַחָה

חֲתַעֲקֹשׁ, כִּי יֵרָא, שְׁמָא יִתְחַרֵּט הָרֵב. נִמְלֵךְ הָרֵב בְּרַבְּנִית וְהַחֲלִיטוּ

לְמַלֵּא אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל שְׁמַחָה, כִּי יֵרָאוּ, שְׁמָא יִתְחַרֵּט הוּא. גָּמְרוּ

שְׁהִיּוֹם יִהְיוּ הַתְּנָאִים וְהַחֲתוּנָה תִּהְיֶה מְחֵר. יֵצְאוּ בְּעִיר וְאֶסְפוּ מֵאֵת

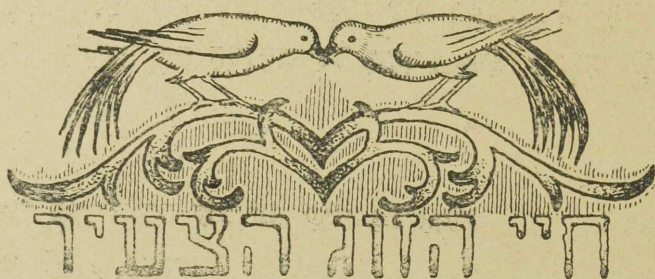
בְּעִלֵּי-הַבָּתִּים בְּגָדִים יְשָׁנִים וְהִלְבִּישׁוּ אֶת שְׁמַחָה. וּמִמְחֵרָת עָשׂוּ

אֶת הַחֲפָה. בָּאוּ כָּל יוֹשְׁבֵי הָעִיר אֶל הַחֲתוּנָה וְהִבִּיאוּ מִתְּנוּת שֶׁל

דְּרִשָּׁה לְחֹתֶן וּלְכֹלֶה: מָעֻט פּוֹלִים מָעֻט קִטְנִיּוֹת. מָעֻט גְּרִיסִין, מָעֻט
 בּוֹלְפוֹסִין. מָעֻט קֶמֶח. וּמִי שֶׁהָבִיא גַם כְּלִי-בֵּית – קִדְרוֹת וּקְעָרוֹת
 וּמַחְבוֹת. וְהָיוּ כְּאֵלֶּה שֶׁנִּתְּנוּ גַם כֶּסֶף בַּמִּזְמָן. רַבֵּעַ חֲזוֹן. חָצִי חֲזוֹן
 חֲזוֹן שְׁלֵם. וְאַחַד נָתַן בְּבֵיתוֹ דִּירָה לְזוּג הַצִּעִיר לְמַחְצִית הַשָּׁנָה.
 הַתִּישָׁב הַזוּג הַצִּעִיר בְּדִירָתוֹ וְהִתְחִיל חַי חַיִּים נְעִימִים: מִן
 מִתְּנוֹת הַדְּרִשָּׁה” נֶאֱסַף אֶצְלָם מִזֶּזֶן וְכֶסֶף? שֶׁשָּׁה חֲדָשִׁים שְׁלָמִים.

ה.

אַחֲרֵי שִׁבְעַת יָמֵי הַמִּשְׁתָּה אָמַר שִׁמְחָה פְּלֶאכְטִי לְאַשְׁתּוֹ:
 – אִשְׁתִּי הִיָּקְרָה, כֹּל אֲשֶׁר בְּבֵיתִנוּ מוֹצֵא חֵן בְּעֵינֵי מָאָד, אֲלֹא
 שֶׁדָּבָר אֶחָד לֹא לָרָצוֹן לִי: הַסִּירִים וְהַקְּדֻרוֹת וְהַמַּחְבוֹת אֲשֶׁר לָנוּ
 לֹא לְמַעַנְנוּ הֵם, אֲלֹא כְּשֶׁבִיל יְלָדִים קִטְנִים. צָרִיד לִקְנוֹת גְּדוֹלִים
 מֵאֵלֶּה.

הִלְכָה אִשְׁתּוֹ פְּלֶאכְטִי וְקִנְתָּה קִדְרוֹת חֲדָשׁוֹת, כְּחִבּוֹת, וּקְעָרוֹת
 כְּעִרְבוֹת, וְהִתְחִילָה מְבַשֵּׁלֶת שְׁתִּים שֶׁלֹּשׁ קִדְרוֹת בֵּית אָחִת. שְׁנֵיהֶם
 יָכְלוּ לֶאֱכֹל הַרְבֵּה וְלֹא קִלְקְלוּ אֶת קִבְּתָם. וּמִכִּיּוֹן שֶׁהָיוּ גּוֹמְרִים
 סְעֻדָּה אַחַת, הָיוּ מְכִינִים תְּכָף סְעֻדָּה אַחֶרֶת. כֹּה הָיוּ מְכִינִים לְעַצְמָם
 סְעֻדוֹת חֲמֵשׁ, שֵׁשׁ וְשִׁבְעַת פַּעֲמִים בַּיּוֹם; וְכֹה תָם בְּמִשְׁךְ חֹדֶשׁ אֶחָד

כָּל הַמְּזוֹן, שֶׁקִּבְּלוּ בְּמַתָּנָה לְדַרְשָׁה בְּשַׁעַת חֲתָנָתָם. הִתְחִילוּ הַיּוֹנִים
מְזוֹן בַּכֶּסֶף הַמְּזוֹן שֶׁנָּתְנוּ לָהֶם וְשֶׁהָיָה לָהֶם מִן הַגָּדָה, וְעַד-מִהֲרָה
הוֹצִיאוּ גַם אֶת כָּל הַכֶּסֶף.

אָמְרָה אִשְׁת פְּלֹאכְטִי לְבַעֲלָהּ:

— הִנֵּה הַמְּזוֹן אָפֵס, וְגַם הַכֶּסֶף תָּם. קַח אֶת דְּלִיִּיךְ וּלְךָ עֶבֶד
וְהִשְׁתַּפֵּר שִׁיְהִיָּה לָנוּ כֶּסֶף לְפִרְנָסָה.

אָמַר פְּלֹאכְטִי לְאִשְׁתּוֹ:

— אִשְׁתִּי הָאֲהוּבָה, הִרְבֵּה שְׂאֲבָתִי מִיָּם וְעַבְדְּתִי עַד חֲתָנָתִי, אֵין
דִּי כַח עוֹד לִישָׁאת אֶת הַדְּלִיִּים עַל כְּתָפִי. עַתָּה חֲפָצְתִי לָנוּחַ מִן
הָעֲבֹדָה.

אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ:

— כָּל בְּנֵי הָאָדָם עוֹבְדִים. עֶבֶד גַּם אָתָּה.

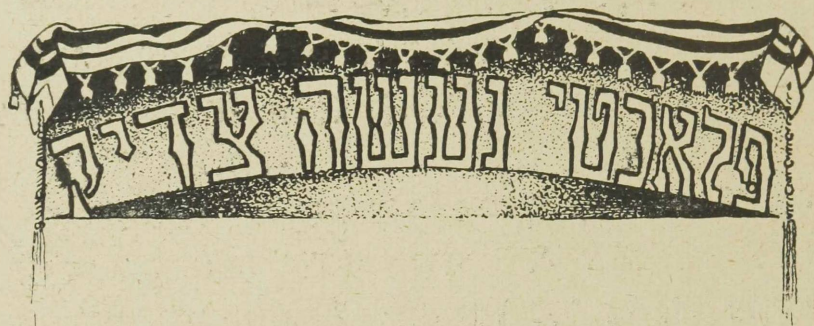
אָמַר לָהּ פְּלֹאכְטִי:

— לוֹ יְדַעְתִּי שְׂצָרִיךְ לַעֲבֹד גַּם אַחֵר הַחֲתָנָה, לֹא הֵייתִי הוֹגֵד

אֶל הַחֲפָה.

רָאָה שְׁמַחָה פִּלְאָאכְטִי, שֶׁהַבּוֹלְבוֹסִין הָאַחֲרוֹנִים בָּלִים מִן הַשֶּׁק
אָמַר לְאִשְׁתּוֹ:

— הֲרֵי גַם הָרַב, שֶׁבִּבְיָתוֹ גִּדְּלָתָּ, אֵינוֹ עוֹבֵד כָּלוּם וְהוּא אֵינוֹ
רָעַב. מָה הוּא עוֹשֶׂה?

אָמְרָה לוֹ הָאִשָּׁה:

— הוּא צָדִיק: לוֹבֵשׁ זוּפִיָּצָה לְבָנָה, וְחוֹגֵר אֱלוֹנִטִית עַל מִתְּנִי
וּמִטָּה בִּידוֹ, וְשֹׁטְרִימִל עַל רֹאשׁוֹ, וְהוּא יוֹשֵׁב וּמִתְנַעֵנֵעַ עַל גְּבִי סְדוֹר
גָּדוֹל, וְלִפְיָכֶךָ בָּאִים יְהוּדִים וְנוֹתְנִים לוֹ מַעוֹת. וְאַתָּה, בַּעֲלִי הַיָּקָר
אֵינְךָ צָדִיק, וְלֹא יִתְּנוּ לָךְ כֶּסֶף.

אָמַר שְׁמַחָה: אִם כֵּן, אֶלְבֹּשׁ גַּם אֲנִי זוּפִיָּצָה לְבָנָה, וְחֻגְרָתִי
אֱלוֹנִטִית עַל מִתְּנִי, וְאַקַּח מִטָּה בִּידִי, וְאַשִּׁים שֹׁטְרִימִל בְּרֹאשִׁי, וְאַשֵּׁב
וְאַתְּיִעַנֶּעַ עַל גְּבִי סְדוֹר גָּדוֹל, וְהִיִּיתִי גַם אֲנִי לְצָדִיק. לְכִי נָא, אִשְׁתִּי
הָאֲהוּבָה, אֶל בֵּית הָרַב וְהַשִּׁיגִי לִי אֶת כָּל הַחֲפָצִים הָאֵלֶּה.

הִלְכָה אִשְׁת פִּלְאָאכְטִי אֶל בֵּית הָרַב. עָלְתָה עַל הָעֵלְיָה וּמִצָּאָה
אֶת הַזּוּפִיָּצָה הַיִּשָּׁנָה וְאֶת הַשֹּׁטְרִימִל הַיֹּשֵׁן שֶׁל הָרַב, לָקַחָה גִּמְרָא
מִתּוֹךְ אֲרוֹן הַסְּפָרִים שֶׁל הָרַב וְהִבִּיאָה לְבַעֲלָהּ. לָבַשׁ שְׁמַחָה פִּלְאָאכְטִי

את הזויפֿיצה וְחַגֵּר אֱלוֹנִטִית עַל מַתְנֵיוֹ, שֶׁם אֶת הַשְּׁטְרִימִיל הַיֵּשֵׁן
עַל רֹאשׁוֹ, הוֹצִיא אֶת הַמָּטָה מִן הַמְּטָאטָא, צִפָּה אוֹתוֹ פַּח בְּרָזֶל
וְלָקַח בְּיָדוֹ, יָשָׁב אֶל הַשְּׁלָחַן וְהִתְחִיל מְתַנַּעֵנֵעַ עַל-גְּבִי הַסְּדוֹר
הַגָּדוֹל — כְּלוֹמֵר: הַגִּמְרָא.

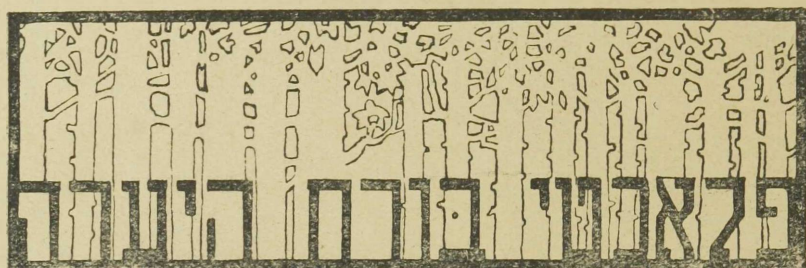
יָשָׁב וְהִתְנַעֵנֵעַ, יָשָׁב וְהִתְנַעֵנֵעַ כָּל הַיּוֹם, וְאִישׁ לֹא הֵבִיא לוֹ כֶּסֶף.
אָמַר לְאִשְׁתּוֹ: פֹּה אֵין אִישׁ רוֹאֶה אוֹתִי, עַל-כֵּן אֵין יוֹדְעִים
שֶׁצָּדִיק הִנְנִי, וְאֵין מְבִיאִים לִי כֶסֶף. אַלְדִּי מָחָר אֶל בֵּית הַמְּדָרֶשׁ
אֲתַנַּעֵנֵעַ שָׁם, וַיֵּדְעוּ שֶׁצָּדִיק אֲנִי.

אָכְלוֹ, שָׁתוֹ וְשָׁכְבוֹ לַיָּשָׁן. וּבִבְקָר קָם שִׁמְחָה, לָבֵשׁ אֶת הַזּוּפִיצָה,
חָבֵשׁ אֶת הַשְּׁטְרִימִיל, לָקַח אֶת הַמָּטָה בְּיָדוֹ הַיְמָנִית, וְאֶת הַסְּדוֹר
הַגָּדוֹל עִם שֶׁק הַטָּזִית — בְּיָדוֹ הַשְּׂמָאלִית, וְהִלָּךְ לְבֵית-הַמְּדָרֶשׁ.

— רַק אֵל נָא תֹאכְלִי לְבִדָּךְ אֶת כָּל הַבּוֹלְבוֹסִין עַד בּוֹאִי.
הַשְּׂאִירִי לִי אֶת חֲלָקִי, שְׂמָא אָרַעַב, — הִזְהִיר אֶת אִשְׁתּוֹ לִפְנֵי אָתָּה
מִן הַבַּיִת.

ראוי הקונדסים שפחויץ את שמחה פלאקטי, והנה הוא לבוש
כאחד הצדיקים וגמרא עבה בידו, נראה הדבר מגחך בעיניהם
מאד, כי ידעו שעם-הארץ הוא. התחילו רצים אחריו וקוראים:
— רבי שמחה פלאקטי! רבי שמחה פלאקטי!

התחיל שמחה לברוח מהם. סבבו אותו ועפרו בעפר לעמתו.
ושמחה חפץ להנצל מהם. סר אל רחוב אחר. רדפו אחריו הקונדסים
גם פה. ברח מפניהם אל השדה. רדפו אחריו הקונדסים גם
בשדה. ראה שמחה שאין מנוס מפני הקונדסים. הרים את רגליו
וירץ בדרך המובילה אל היער, ושם הסתתר בין הגצים והשיתים.
בקשו אותו הקונדסים ולא מצאוהו. שבו העירה.

ושמחה אמר בלבו: אחכה פה, עד שישובו הנערים העירה.
אחר-כך אשוב גם אני, בינתיים אתפלל, כדי שאוכל לאכל תפח
בשובי הביתה, שלא יצטננו הבולפוסין.
הוציא את הטלית ואת התפלין והתחיל מתפלל.

פלאנטי מוגלה בסתרות

ועד שהוא מתפלל ביער, יצא איש לבוש כאחד הפריצים
מבין השיחים

והאיש הזה הוא הגרף אדוני היער והשדות והעירה, ששמחה
גר בה. הוא הלך לבקש את סוסו האהוב, שברח מן הארזה
בלידה, ויעלם.

ראה הגרף שבן-אדם מתפלל ביער, והוא לבוש כאחד
הצדיקים היהודים, אמר בקבו: שמא יוכל זה להגיד לי, איך נמצא
סוסי. נגש אליו והציע לפניו את בקשתו.

ושמחה נפחד מאד בשמעו את שאלת הגרף. הוא אמר
בקבו: מאין אדע איך סוסו? כלום נביא אני? שתק ולא ענה.

אמר לו הגרף: רואה אני בך שצדיק אתה ויכל אתה
להראות נפלאות, אם תגלה לי את המקום ששם סוסי, אתן לך
מתנה יפה.

אמר שמחה בדבוי: הריני מגיד לו מה שיעלה על לשוני
ויסור מעלי. אז אברח.

אמר לגרף:

— להני ידוע לך, שפוסד עומד בקצה היער מימין תחת
אלון גדול, ושני זאבים סובבים אותו, והוא נלחם עמם בפרסותיו,
אבל כח אין לו עוד, מהר לעזרתו, שמא יהיה לטרף.

הודה לו הגרף וימהר אל המקום שהראה לו שמחה פלאכטי.
ומה השתומם בראותו, שכן הוא, כאשר אמר לו הצדיק: אמנם
הסוס עומד במקום ההוא תחת עץ אלון, ושני זאבים סבבו אותו.
הגרף הוציא את קנה רובו וייר בזאבים. את האחד הרג והשני
ברח. אז נגש אל הסוס דקחו ויבילהו הביתה.

ויאמן הגרף שהאיש אשר ראה ביער, הגהו באמת איש
אלהים בעל מופת. חפץ להגיש לו מתנה, הלך לבקשהו ולא מצאהו.

שְׂמֵחָה מִצִּיּוֹן

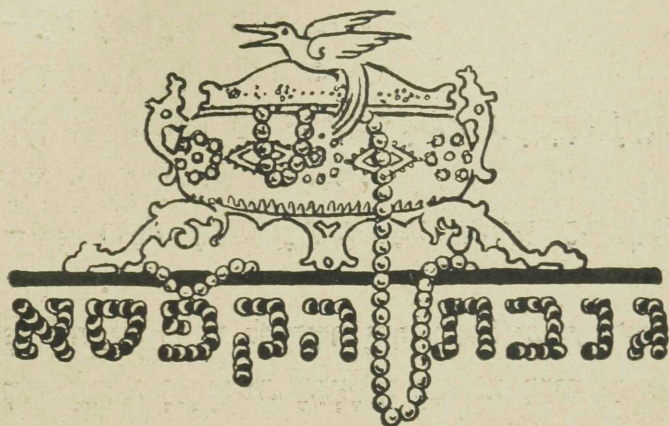
וְשִׂמְחָה בָּרוּחַ מִן הַיַּעַר, כִּי יֵרָא שְׂמָא יִשׁוּב הַגֶּרֶף וַיַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ,
 שְׂדֵבֵר אוֹתוֹ שְׁקָרִים. בָּא אֶל בֵּיתוֹ וְאָמַר לְאַשְׁתּוֹ:
 — הִסְתִּירָנִי, אֲשֶׁתִּי הָאֵהוּבָה, יֵרָא אֲנֹכִי, שְׂמָא יָבֵא הַגֶּרֶף
 וַיִּכֶּה אוֹתִי.
 הִסְתִּירָה אוֹתוֹ הָאִשָּׁה מִתַּחַת לִמְטָה וְנִתְּנָה לוֹ שְׂמָה אֶת חֶלֶק
 בּוֹלְבוֹסִיו.
 וְהַגֶּרֶף שָׁלָא מָצָא אֶת שְׂמֵחָה בַּיַּעַר, הֵלֶךְ לְבִקְשָׁהּ בְּעִיר, בָּא
 אֶל הָרֵב וְשָׂאֵל:
 — אֵיךְ הַצַּדִּיק, אִישׁ הָאֱלֹהִים, בַּעַל הַמּוֹפֵת, שֶׁהִתְפַּלֵּל בַּיַּעַר?
 לֹא יָדַע הָרֵב, מִי הוּא הַצַּדִּיק. הִתְחִיל מְכַנֵּס לְבֵיתוֹ אֶת כָּל
 תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים שֶׁבְּעִיר אֶחָד אֶחָד, וְהִרְאָה לַגֶּרֶף.
 — לֹא אֵלֶּה הֵם, — אָמַר הַגֶּרֶף.
 אָמַר הַשֹּׁמֵשׁ לָרֵב:
 — הַיּוֹם הִתְחַפֵּשׂ שְׂמֵחָה כְּלֹאֲכֵטִי וְלָבַשׁ בְּגָדִים שֶׁל יְהוּדֵי טוֹב,
 אֲךְ הַקּוֹנְדָסִים שֶׁבְּחוּץ גָּרְשׁוּ אוֹתוֹ הַיַּעַרָה. אִפְשָׁר שֶׁשְׂמֵחָה הוּא
 הָאִישׁ שֶׁהַגֶּרֶף מְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ.

שִׁלְחוּ לְקָרָא לְשִׁיחָה. נִפְתָּחָה הָאִשָּׁה מְאֹד. אָמְרָה לְשִׁמְחָה:
 - לֵךְ, שְׂמָא יבֵא הַגֵּרָף הַלּוֹם.
 הֵלֵךְ שִׁמְחָה אֶל בֵּית הָרֵב.
 כִּיּוֹן שָׂרָא אוֹתוֹ הַגֵּרָף, שְׂמַח מְאֹד, הִשְׁתַּחֲוָה לְפָנָיו וְהוֹדָה
 לוֹ. שִׁגְלָה אֶת מְקוֹם הַסּוֹס, וְאָמַר:
 - אֲנִי רוֹאָה שְׂאִישׁ-אֱלֹהִים אִתָּה, עַל-כֵּן כָּל מַחְסוֹרְךָ עָלַי
 מֵהַיּוֹם וְהַלָּאָה.

הֵלֵךְ הַגֵּרָף וְשָׁכַר לוֹ דִּירָה יָפָה בְּשׁוּק הָעִיר, וְשָׁלַח לוֹ כָּל
 מִיגֵי מִזֶּזֶן לְבֵיתוֹ, וְתַרְנֻגְלוֹת, שְׁתֵּהִינָה מְטִילוֹת בְּצִים וּפְרוֹת חוֹלְבוֹת.
 וּמִשְׁרָתִים וּמִשְׁרָתוֹת מַעֲבָדָיו וּמִשְׁפָּחוֹתָיו. מָלֵא אֶת הַבַּיִת כָּל טוֹב,
 גַּם כֶּסֶף רַב נָתַן לוֹ, שִׁיתָּפֶר בְּגָדִים חֲדָשִׁים וְנָאִים לוֹ וּלְאִשְׁתּוֹ.
 אֲזִי הִתְחִילוּ חַיִּים טוֹבִים בְּבֵיתוֹ שֶׁל הַצָּדִיק הַחֲדָשׁ רַבִּי שִׁמְחָה
 פְּלֶאכְטִי. כָּל הַיּוֹם הָיוּ הִרְקָחוֹת אוֹפּוֹת וּמִבְשָׁלוֹת, אוֹפּוֹת וּמִבְשָׁלוֹת.
 ר' שִׁמְחָה צָוָה לְקַנּוֹת קִדְרוֹת גְּדוֹלוֹת עוֹד יוֹתֵר, וְהָיוּ מְבִשְׁלִים
 עֶשֶׂר קִדְרוֹת בְּפַעַם אַחַת. וְהָיוּ שִׁמְחָה וְאִשְׁתּוֹ מְתַעֲנְגִים עַל רֵב
 נַחַת, גּוֹמְרִים סְעֵדָה וּמִתְחִילִים סְעֵדָה חֲדָשָׁה - מִן הַבֹּקֶר הַשְּׁכָם עַד
 שְׁעָה מְאַחֶרֶת בַּלַּיְלָה.

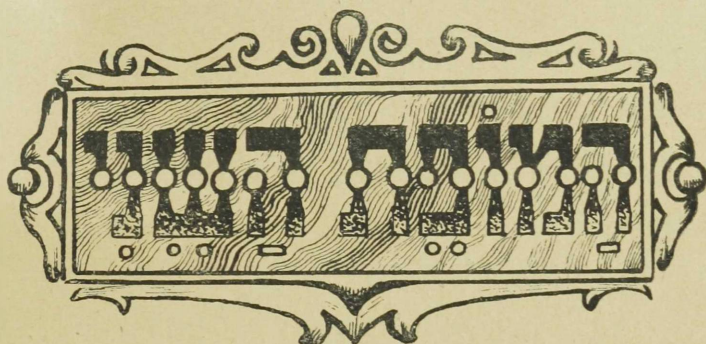
והגרף חובב מאד את שמחה פלאכטי ומכבד אותו, ומאשר
הוא, שהוא מחזיק אותו ואת ביתו על חשבוננו. ושמחה יוצא
ברחובות לבוש זופיצה חדשה של משי, ושטרימיל חדש של
עורות תחשים בראשו ומטה של סוף בעל גלגלת של כסף בידו.
והקונדסים יראים לגעת בו, פן יחרה בהם אף הגרף, שהוא שומר
על כבודו של איש-אלהים שלו. ורבי שמחה אוכל ושותה נישן.
בין אכילה לאכילה היה מתנועע על גבי הסדור הגדול.

והנה קרה מקרה שמבית הגרף נגנבה קפסא, שהיתה מלאה
אכנים טובות ומרגליות – כל הונו של הגרף. בקש אותה הגרף
ולא מצא. הוא היה בטוח שרבי שמחה פלאכטי יגיד לו תכף
איה הקפסא ומי הגנב, אלא שלא חפץ להטריח את איש-האלהים.
וינסה לבקש אותה בעצמו. חפש בכלי כל עבדיו ושפחותיו
ובבתי כל האפרים אשר ישבו באחוזתו, ורק כשנוכח שאין עוד
תחבולה למצא את הגנבה, ערב את לבו לפנות אל רבי שמחה.

יִשְׁלַח הַגֶּרֶף מִרְכָּבָה לְהֵבִיא אֶת שְׂמֹחָה אֶל אֶחָזְתּוֹ, וַיִּסְפֹּר לוֹ
 אֵזוֹת הַגִּנְבָּה וַיְבַקֶּשְׁהוּ לְגִלוֹת אֶת הַגִּנְבָּה
 נִפְלָ לֵב רַבִּי שְׂמֹחָה פְּלֹאכְטִי עָלָיו
 „מֵאִין אֲדַע מִי הַגִּנְבָּה וְאִיֶּה הַגִּנְבָּה? כָּלֹּם נִבִּיא אֲנֹכִי? כֹּה
 חָשַׁב בְּלִבּוֹ. וַיִּירָא כִּי הַפֶּעַם יִגְלֶה הַדָּבָר, שֶׁהוּא דִּבֵּר שְׂקָרִים גַּם
 בַּפֶּעַם הָרִאשׁוֹנָה, וַיַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ הַגֶּרֶף עֲנֵשׁ קָשָׁה, תַּחַת כָּל הַטּוֹב
 שֶׁעָשָׂה לוֹ עַד הֵנָּה.
 הִתְחִיל מִבְּקֵשׁ תַּחְבּוּלוֹת וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ: „הֲבֵה אֲדַחֶה לְיָמִים
 אֶחָדִים אֶת הָרָגַע, שְׂאֵז תִּגְלֶה תְּרַמִּיתִי.
 וַיֹּאמֶר אֶל הַגֶּרֶף:
 — בְּעוֹד שְׁלֹשָׁה יָמִים אֲגִקֶּה אֶת הַגִּנְבָּה וְהַשִּׁיבוּתִי לָךְ אֶת
 הַקִּפְסָא.

הושיב הגר אֶת רַבִּי שְׁמֹחָה בְּבֵית הַמּוֹכֶסֶן הַיְּהוּדִי, וַיֵּצֵא
לְהַאכִּילָהוּ וּלְהַשְׁקוֹתוֹ מִכֶּל הַטּוֹב וְהַמְּשֻׁבָּח עֲיִמָּצָא בְּבֵיתוֹ וּבְכֹל
הַכֶּפֶר. אֲךָ רַבִּי שְׁמֹחָה לֹא טָעַם מִן הָאֵכֶל וְהַמְּשָׁקָה, כִּי נִפְשׁוּ מֶרֶה
לוֹ וְגַם שָׁנְתוֹ נִדְדָה.

וְהַגֵּרָה שְׁמַח מָאֹד: בְּטוֹחַ הָיָה, שֶׁבַעֲוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים תָּשׁוּב
הַגִּנְבָה אֵלָיו. וַיִּסְפֹּר לְכָל שְׁכֵנָיו הַשָּׂרִים וּלְכָל יוֹשְׁבֵי הַכֶּפֶר. נוֹדַע
הַדָּבָר בְּכָל הַסְּבִיבָה, וְגַם לַגָּב שָׁגַר בְּאוֹתוֹ כֶּפֶר. נִפְחַד הַגָּב
מָאֹד. הוּא יָרָא שְׁמָא יִגָּדָה אוֹתוֹ אִישׁ הָאֱלֹהִים הַיְּהוּדִי וְהִיתָה
אַחֲרֵיתוֹ מֶרֶה. אָמַר בְּלִבּוֹ. אֵלֶּךְ וְאַתְּוָדָה לִפְנָיו.

וַיְהִי בַלִּילָה, וְרַבִּי שְׁמֹחָה פְּלֹאכְטִי מִתְּהַפֵּךְ עַל מִטָּתוֹ, שְׁאִינוֹ
יָכֹל לִישֹׁן מִחֲמַת צָעֲרוֹ. וְהִגָּה אִישׁ דּוֹפֵק עַל חֲלוֹן חֲדָרוֹ. יָרַד מֵעַל
מִטָּתוֹ וּפְתַח אֶת הַחֲלוֹן, וְהִגָּה אִישׁ רוֹמֵז לוֹ שִׁישִׁתֵּךְ.

— צֵא אֵלַי—אָמַר לוֹ הָעֶבֶד בְּלַחֲשׁ—דָּבָר נְחוּץ לִי אֵלָיָה.

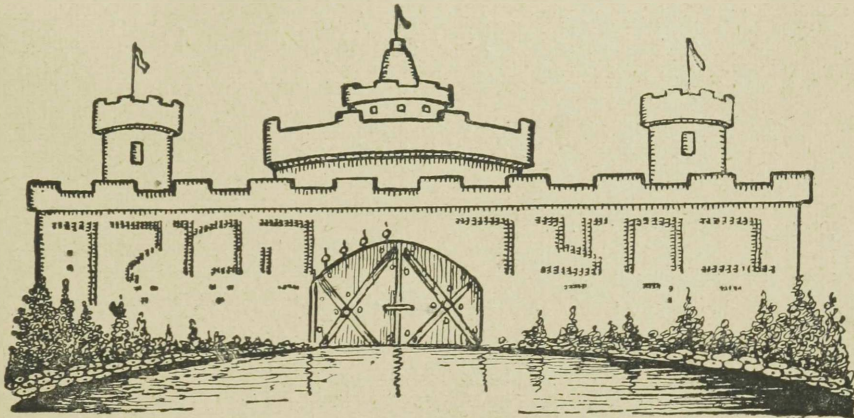
יָצָא אֵלָיו רַבִּי שְׁמֹחָה חָרָשׁ בְּעַד הַחֲלוֹן. סִפֵּר לוֹ הָאִישׁ:

— אָנִי גִנְבְּתִי אֶת הַקֶּפֶסָא . בָּאתִי לְהַתְנוּדוֹת לְפָנֶיךָ וּלְבִמְשָׁךְ
שֶׁתְּסַלֵּחַ לִי וְלֹא תַגְלֶה לְגֵרָה אֶת אֲשַׁמְתִּי . כֵּן יִהְיֶה גִנְי .
הַבְּטִיחַ לֹא שְׁמַחָה , שֶׁלֹּא יִגִּיד לְגֵרָה , וְהַגִּנֵּב הִרְאָה לֹא אֶת
הַמָּקוֹם . שֶׁשָּׁם הִסְתִּיר אֶת הַגִּנְבָּה .
כִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּא הַגֵּרָה אֶל רַבִּי שְׁמַחָה , שֶׁיִּגִּיד לֹא מִי הַגִּנֵּב .
אָמַר לֹא רַבִּי שְׁמַחָה :
— לֹא מַעֲשֶׂה בְּנֵי אָדָם הוּא , כִּי אִם יָדֵי הַשָּׂדִים הָיוּ בַּגִּנְבָּה .
אֵךְ אֶת מָקוֹם הַקֶּפֶסָא יָדַעְתִּי . בָּא אַחֲרֵי וּקְרָא לְעַבְדֶּךָ , שֶׁיֵּלְכוּ גַם
הֵם אִתָּנוּ .
הָלְכוּ אַחֲרֵי שְׁמַחָה פְּלֶאכְטִי . הֵבִיא אוֹתָם אֶל הַמָּקוֹם הַיְדוּעַ
לֹא נִצְוָה לַחֲפֹר שָׁם בְּאֲדָמָה . חָפְרוּ עַבְדֵי הַגֵּרָה וּמָצְאוּ אֶת הַקֶּפֶסָא .

יא.

אחר הדברים האלה גדל עוד יותר כבודו של רבי שמחה
בעיני הגרף. גם רבים מהיהודים התחילו מכבדים אותו כבעל-
מופת, כי המוכסן שלא ידע על דבר בא הגנב בליקה העיד
ונשבע שהוא ראה בעיניו כיצד גלה רבי שמחה את הגנבה.
והגרף ספר לכל מכיריו על אדות האיש הקדוש הגר בעירו.
נודע הדבר גם בחצר המלך. בקש המלך את הגרף שיביא אליו
את רבי שמחה כדי לנסותו, הבאמת יודע נסתרות הוא.
הביא הגרף את רבי שמחה אל חצר המלך, והציג אותו
לפני המלך.

אמר המלך אליו:

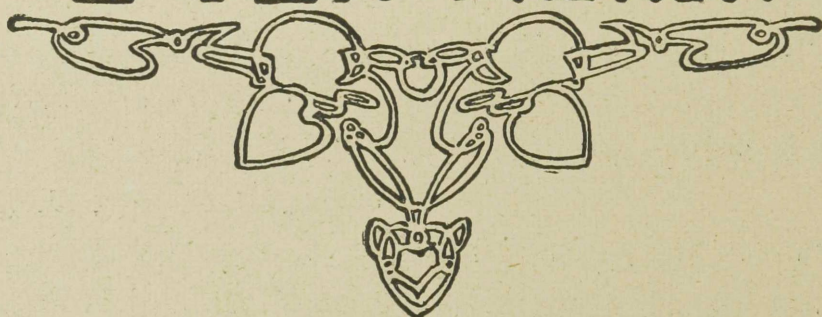
— מחר תבא אלי ואנסה אותך הבאמת יודע אתה כל נסתר.
שמע רבי שמחה את הדבר ונבהל:
”כלום נביא אנכי שאדע כל נסתר?” חשב בלבו, ניתעצב

מאז: "עתה ודאי שִׁיגְלָה כָּל הַדָּבָר, וְהַמֶּלֶךְ יָשִׁים עָלַי עוֹנֶשׁ כְּבֹד".
 יֵצֵא רַבִּי שִׁמְחָה מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ עָצוּב וְנוֹאֵשׁ. לֹא יָכַל לֶאֱכֹל
 וְלִשְׁתּוֹת מִחֶמֶת דָּאגָּה רַבָּה. יָשָׁב כָּל הַדְּלִילָה וְחָשַׁב מַה עָלָיו
 לַעֲשׂוֹת. הִחְלִיט, שִׁיתְּנֶה לִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ עַל כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, כְּדִי
 שִׁתְּיָה עֲנֹשׁוֹ קָל.

יב.

הַמְּוֹפֶת הַשְּׂוֹקִינִי

וְהַמֶּלֶךְ אָסַף אֵלָיו בַּבֶּקֶר מִמַּחֲרַת אֶת כָּל שָׂרָיו לְטַכֵּס עֲצָה
 בָּמָּה יִנְסוּ אֶת בַּעַל־הַמְּוֹפֶת. הִחְלִיטוּ לָשִׁים צִפּוֹר קִטְנָה בְּכָלֹב
 וְלִסְגֹר אֶת הַכָּלֹב בְּאֶרֶז, וְהִבִּיאוּ אֶת רַבִּי שִׁמְחָה, שִׁיגִיד מַה
 עָשָׂה פֹה.

הִבִּיאוּ צִפּוֹר קִטְנָה וְחִפְצוֹ לָשִׁים אוֹתָהּ בְּכָלֹב, גִּשְׁמָטָה הַצִּפּוֹר
 מִיְדֵיהֶם וַעֲפָה לָּהּ. חֲטָפוּ אוֹתָהּ בְּפֶעַם שְׁלִישִׁית, וְהַפְּעַם לֹא יָכְלָה
 לְהִשְׁמֹט עוֹד, שָׁמוּ אוֹתָהּ בְּכָלֹב, וְאֶת הַכָּלֹב סָגְרוּ בְּאֶרֶז. וַיִּקְרָאוּ

לְרַבִּי שְׁמֻחָה שִׁיכָנַס. וַיִּגִּיד מָה עָשָׂה פֹה.

נִכְנַס רַבִּי שְׁמֻחָה וַיַּעֲמֵד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר :

— אֵל תִּשְׁאַל אוֹתִי כָלוּם, אֲדוֹנֵי הַמֶּלֶךְ. אֲנִי בַעֲצָמֵי אֲגִיד
אֶת הַכֹּל: שְׁתִּי פְעָמִים נִחְלָצָה הַצָּפוֹר מִיָּד, וּבְפַעַם הַשְּׁלִישִׁית הִנֵּה
נִלְכְּדָה.

מִחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמֻחָה הִיָּתָה: שְׁתִּי פְעָמִים עָלָה בְּיָדוֹ
לְהוֹלִיךְ שׂוֹרֵל אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וַעֲתָה בְּפַעַם הַשְּׁלִישִׁית לֹא יִנָּצֵל
עוֹד מֵעַנֶשׂ.

אֲךֹ הַמֶּלֶךְ לֹא נָתַן לוֹ לְגַמּוֹר אֶת דְּבָרָיו, כִּי חָשַׁב, שֶׁרַבִּי
שְׁמֻחָה מְדַבֵּר עַל אֲדוֹת הַצָּפוֹר שֶׁשָּׁמוּ בְּכָלֹב, וּבִכֵּן הִלָּא יָדַע אֶת
הַנִּסְתָּר, וּבַעַל-מוֹפֵת הוּא וְאִישׁ קָדוֹשׁ בְּאַמָּתוֹ.
חָלַק לוֹ הַמֶּלֶךְ כְּבוֹד גָּדוֹל, נָתַן לוֹ אוֹצְרוֹת זָהָב וְכֶסֶף,
וַיִּשְׁלַחְהוּ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם.

וּמִגֵּי אֲזִי יָדְעוּ כָּל בְּנֵי הַמְּדִינָה, שֶׁרַבִּי שְׁמֻחָה פָּלֵאכְטִי אִישׁ
אַלֵּהִים קָדוֹשׁ וּבַעַל-מוֹפֵת הוּא.

נִשְׂא רַבִּי שְׁמֻחָה כָּל יָמָיו זִמְפִּיצָה לְבָנָה, וּשְׁטְרִימִיל שֶׁל עוֹר-
תְּחָשִׁים, וּמִטָּה בַּעַל גְּלָגֶלֶת שֶׁל כֶּסֶף, וַיִּתְּנַעֲנַע עַל גְּבֵי הַסִּדּוֹר
הַגָּדוֹל. וְהִרְקָחוֹת וְהַטְבָּחוֹת בְּשָׁלוֹ לוֹ קְדֻרוֹת רַבּוֹת גְּדוֹלוֹת. עָשָׂה
הוּא וְאִשְׁתּוֹ סַעֲדוֹת רַבּוֹת יוֹם עַד יוֹם מוֹתָם.

בְּנֵי טִפְשׁ.

I

בְּנֵי וְהַתְּרַנְּגָלִית.

בְּנֵי טִפְשׁ הָיָה מְשַׁרְת בְּבֵית אָדוֹנוֹ. אָמְרָה לוֹ גְּבֵרְתּוֹ פַּעַם
אַחַת :

— יֵדָה, בְּנֵי, אֵל הָאֲטָלִיז וְקָנָה לִי תְּרַנְּגָלִית.
לָקַח בְּנֵי אֶת הַכֶּסֶף בְּיָדוֹ וְהֵלֵךְ אֶל הָאֲטָלִיז. הִתְחִיל בְּנֵי בּוֹרֵר
לוֹ תְּרַנְּגָלִית יָפָה וְשִׁמְנָה. אָמְרָה לוֹ הַקְצִיבִית:
— לָחֶנֶם אֵתָּה בּוֹרֵר, כֹּל הַתְּרַנְּגָלוֹת יָפוֹת הֵן, כָּלֵן כָּמוֹ שׁוֹמֵן
טָהוֹר.

אָמַר בְּנֵי בְּלָבוֹ: אִם הַקְצִיבִית אוֹמְרָת שֶׁהַתְּרַנְּגָלִית דּוֹמָה
לְשׁוֹמֵן, שְׁמַע-מִינָה שׁוֹמֵן יָפָה מִתְּרַנְּגָלִית, אֵלֶּךְ אִפְּיָא וְאָקְנָה שׁוֹמֵן.
הֵלֵךְ בְּנֵי אֶל הַחֲנוּת וּבִקֵּשׁ לָתֵת לוֹ שׁוֹמֵן. הִרְאָה לוֹ הַחֲנוּנִי
אֶת הַשׁוֹמֵן וְאָמַר:

— ראה שומן מִשְׁבַּח זֶה, שֶׁהוּא בְּהִיר כְּשֶׁמֶן.
אָמַר בְּנֵי בָלְבֹ: הַחֲנוּנִי מִשְׁבַּח אֶת שׁוּמְנוּ וְאֹמַר, שֶׁהוּא
בְּהִיר כְּשֶׁמֶן, שְׁמַע־מִינָה שֶׁהֶשֶׁמֶן יָפֵה מִן הַשֹּׁמֶן. אֵלֶּךְ אֲפֹא
וְאֶקְנֶה שֶׁמֶן.

הֵלֶךְ בְּנֵי אֶל חֲנוּת שֶׁל שֶׁמֶן וּבִקֵּשׁ לָתֵת לוֹ שֶׁמֶן. הַתְּחִיל
הַחֲנוּנִי לְשַׁבַּח אֶת הַשֶּׁמֶן וְאָמַר:

— הֲרִי לִפְנֵיךְ שֶׁמֶן יָפֵה, שֶׁהוּא צָלוּל כַּמִּים.
אָמַר בְּנֵי בָלְבֹ: הַחֲנוּנִי אֹמַר שֶׁהֶשֶׁמֶן צָלוּל כַּמִּים, שְׁמַע־
מִינָה שֶׁהַמִּים יָפִים מִן הַשֶּׁמֶן.
הֵלֶךְ אֶל הַבָּאָר, שָׁאֵב וְהִבִּיא לְגִבְרָתוֹ דְּדִי מֵלֵא מִים.

II

בְּנֵי וְהַגְּפֹרֹרִים.

שׁוּב אָמְרָה הַגְּבֵרֶת לְבְנֵי:
— לֵךְ, בְּנִי, אֶל הַחֲנוּת וּקְנֶה לִי גִפְרֹרִים, אֲלֵא שְׁתַּבָּחַן אוֹתָם
אִם הֵם נִצְתִים הֵיטֵב.

לָקַח בְּנֵי אֶת הַכֶּסֶף וְהֵלֶךְ אֶל הַחֲנוּת וּקְנֶה צְרוּר שֶׁל גִּפְרֹרִים.
הַתְּחִיל בּוֹחֵן אוֹתָם, אִם הֵם נִצְתִים הֵיטֵב. הוֹצִיא גִפְרֹר אֶחָד
וְהִצִּיתוֹ; גִּפְרֹר שְׁנִי וְהִצִּיתוֹ; גִּפְרֹר שְׁלִישִׁי וְהִצִּיתוֹ, וְכֵן הִצִּיתָ
אֶת כָּל הַגִּפְרֹרִים וְשָׁם אֶת הַמְקֻלָּוֹת בְּצְרוּר וְהִבִּיא לְגִבְרָתוֹ.
הוֹצִיָּאָה גִבְרָתוֹ גִּפְרֹר אֶחָד, חִפְכָּה אוֹתוֹ וְחִפְכָּה אוֹתוֹ וְלֹא נִצְתָ.
וְרָקָה אוֹתוֹ לְאֶרֶץ וְהַתְּחִילָה מַצִּיתָה גִּפְרֹרִים אֲחֵרִים. לֹא נִצְתוּ גַם
הֵם. אָמְרָה הַגְּבֵרֶת לְבְנֵי בְכַעַס:

— שוטה, כלום לא אמרתי לך, שתבחן את הגפרורים תחלה!
ענה בני:
— אני כך עשיתי. בחנתי את כל הגפרורים. כלם היו
נצתים היטב.

III

בני מדיק במשלחתו.

פעם אחת צריך היה אדונו של בני לצאת לדרך בבקר
השכם. אמר לבני:
— ראה, בני, שתעירני בשעה החמשית. כדי שלא אאחר את
הנסע.

— טוב, — ענה בני, — אעירך.
עלה האדון על מטתו וישכב וישן.
בשעה השלישית נגש בני למטתו של אדונו והתחיל מושך
אותו בשרול בתנתו:
— קומה, בל-הבית, קומה...
הקיץ האדון וקפץ מעל מטתו. השקיף על השעון וראה,
שרק השעה השלישית הגיעה. קצף על בני ואמר לו:
— שוטה, הלא אמרתי לך, שתעירני בשעה החמשית ולא
בשעה השלישית. למה זה העירות אותי?
אמר לו בני:

— אל נא תכעס בעל-הבית, אני בכיוון העירותי אותך כדי
להגיד לך, שלא הגיעה עוד השעה החמשית ויכל תוכל לישון
עוד.

VI

בְּנֵי וְהַסְנֵדִלִּים.

שוב אָמר בעל-הבית לְבִנּוֹ :
— לך, בְּנִי וְהִבֵּא לִי אֶת סְנֵדֵי מַחְדֵּר הַמְּטוֹת.
הֵלֶךְ בְּנִי וְהִבִּיא סְנֵדֶל אֶחָד וְנַעַל אַחַת.
קִצֵּף בַּעַל-הַבַּיִת וְאָמַר לוֹ :
— שׁוּטָה! הֲרִי סְנֵדֶל וְנַעַל — כָּלוּם זֹג הוּא ?
הֵלֶךְ בְּנִי אֶל חֹדֶר הַמְּטוֹת, וְתַכָּף שָׁב וַיֹּאמֶר :
— גַּם שָׁם נִשְׁאַר סְנֵדֶל אֶחָד וְנַעַל אַחַת. זֹג אֵין לְךָ כָּלֵל,
בַּעַל-הַבַּיִת.

V

בְּנֵי מֵאַחֲרֵי הַדִּלָּת.

פַּעַם אַחַת חָזַר בְּנִי לְבַיִת אָדוֹנָיו בַּשָּׁעָה מְאַחֲרֵת. הַדִּלָּת הָיְתָה
כְּכֹר סְגוּרָה וְלֹא יָכַל לְהִכָּנֵס. הִתְחִיל בְּנִי מִתְדַּפֵּק עַל הַדִּלָּת. הַקִּיצָה
הַמְבִשֶּׁלֶת, נִגְשָׁה אֶל הַדִּלָּת מִבְּפָנִים וְשָׁאַלָה :
— הָאֵתָה זֶה, בְּנִי ?
נָעַנַע בְּנִי בְּרָאשׁוֹ עַל הֵן.
'אֵתָה הַמְבִשֶּׁלֶת שָׁאִין עוֹנָה, חֲזָרָה וְשֹׁכְבָה עַל מִטָּתָה. רָאָה
בְּנִי שָׁאִין פּוֹתְחִים אֶת הַדִּלָּת, הִתְחִיל מִתְדַּפֵּק עוֹד הַפַּעַם. יָרְדָה
הַמְבִשֶּׁלֶת שׁוֹב מֵעַל מִטָּתָה, נִגְשָׁה אֶל הַדִּלָּת וְשָׁאַלָה :
— מִי זֶה דּוֹפֵק? הָאֵתָה, בְּנִי ?

נִינֵעַ בְּנִי שׁוֹב בְּרָאשׁוֹ עַל הָן.
רָאָתָה הַמְבִשְׁלֶת שְׁאִין עֹנָה. חֲזָרָה וְשִׁכְבָּה עַל מִטָּתָה.
רָאָה בְּנִי שְׁאִין פּוֹתָחִים לוֹ, יֵשֵׁב עַל הַמִּפְתָּן וְהַתְּנֻמָּנִים.
בְּבִקְרֵי פִתְחָה הַמְבִשְׁלֶת אֶת הַדָּלֶת, רָאָתָה וְהִגָּה בְּנִי מִתְּנֻמָּנִים
עַל הַמִּפְתָּן. שְׁאַלָה אוֹתוֹ:

— מַדּוּעַ לֹא נִכְנַסְתָּ הַבַּיְתָה?

אָמַר לָהּ:

— הַתְּדַפַּקְתִּי וְלֹא פָתַחְתִּי לִי.

אָמְרָה הַמְבִשְׁלֶת:

— מַדּוּעַ זֶה לֹא עָנִיתָ, כְּשֶׁשְּׁאַלְתִּי מִי הַמְתְּדַפֵּק?

עָנָה בְּנִי:

— כְּלוּם לֹא עָנִיתִי? הֲלֹא נִעְנַעְתִּי בְּרָאשִׁי.

ישוביים מן הכפר

הסדר.

הגיע ערב פסח. בבית היהודי הישובי היה הכל מוכן לחג וכשר לפסח. הכלים מצחצחים, המנורות על השלחן, וגרות דולקים בהן. גם מצות מונחות מתחת למפה לבנה, וגם יין אדם מזהיר בבקבוק לפני האש. גם בעל-הבית ואשתו מלבשים בגדים חדשים, אלא שאין הם יושבים אל השלחן, כי לא ידעו כיצד עורכים את הסדר.

בשנה שעברה היה אצלם אורח, בחור מן הישיבה, שהורה להם מה לעשות, ובשנה זו אין מי שיוורה להם. קמט הישובי את מצחו, חשב מחשבות, הביט בהגדה כה וכה, הפך עלה לבאן ועלה לבאן—ומאום לא הבין ומאום לא ידע. שאר הישובי את אשתו.

— אוילי ווכרת את, כיצד גערך הסדר בשנה שעברה ?

עֲנֶתָה הַיְשׁוּבִית : שְׁכַחְתִּי גַם אֲנִי.
הִתְיַעֲצוּ מֶה לַעֲשׂוֹת וְהִחְלִיטוּ שְׁתֵּלֶךְ הָאִשָּׁה וְתַעֲמֹד מֵאַחֲרֵי
חֵלוֹן בֵּית הַיְהוּדִי הַיְשׁוּבִי הַשָּׁנִי הָגַר בְּכָפָר , וְתַתּוֹר מֶה שֶׁהָזוּ
עוֹשֶׂה , וַיַּעֲשׂוּ כַמוֹהוּ.

הִלְכָה הַיְשׁוּבִית וַעֲמָדָה מֵאַחֲרֵי חֵלוֹן הַיְשׁוּבִי הַשָּׁבֵן , וְהִסְתַּכְּלָה
לְרֹאוֹת מֶה שֶׁנַּעֲשֶׂה בַּבַּיִת פְּנִימָה.
רֵאתָה וְהִגֵּה הַיְשׁוּבִית הַשְּׁכֵנָה עוֹמֶדֶת בּוֹכָה לִפְנֵי בַעֲלָהּ ,
וְהָלְזוּ מִצְדִּיף עַל גְּבֶהָ בְּחִבָּלִים שֶׁל מוֹשְׁכוֹת הָעֵגְלָה , אַחַת וְאַחַת ,
אַחַת וְשֵׁתִים . אַחֲר־כֵּךְ הִתְחַזֵּק בְּשַׁעַר מַחֲלְפוֹתֶיהָ וַיִּסְחַב אוֹתָהּ עַל
הָאָרֶץ בְּכָל הַחֹדֶר הַזֶּה וְהַהֵנָּה . וּבַעֲשׂוֹתוֹ כֵּכָה הִרְיֵהוּ מְלֹוָה כָּל מִכָּה
וּמִכָּה בְּמֵאמָר :

— הֲרִי לָךְ פֶּסֶח , וְהֲרִי לָךְ סֹדֶר , וְהֲרִי לָךְ חֵג .
אַחֲר־כֵּךְ יָשְׁבוּ שְׁנֵיהֶם אֶל הַשֻּׁלְחָן אֲכָלוּ , כִּדּוּרִים וְהִלְכוּ
לִישָׁן . חֲשֻׁבָה הַיְשׁוּבִית שֶׁכָּךְ עוֹרְכִים הַסֹּדֶר

שָׁבָה הַיְשׁוּבִית אֶל בֵּיתָהּ אֲבִלָה וַעֲצוּבָה . עֲמָדָה בְּקֶרֶן זֹוִית
וְלֹא אָמְרָה כְּלוּם , כִּי יִרְאֶה מִפְּנֵי הַמַּכּוֹת .
הִתְחִיל הַיְשׁוּבִי שׁוֹאֵל אוֹתָהּ : מֶה רֵאִית אֲצֶל הַשָּׁבֵן ?
שְׁתָּקָה הָאִשָּׁה וְלֹא אָמְרָה .
שָׁאֵל הַיְשׁוּבִי שֵׁנִית : הֲלֹא תִגִּידִי מֶה רֵאִית עוֹשִׂים שָׁם ?
שְׁתָּקָה הָאִשָּׁה וְלֹא אָמְרָה .
קִצַּף הַיְשׁוּבִי עַל אִשְׁתּוֹ , שֶׁהִיא שׁוֹתֶקֶת וְאֵינָה עוֹנָה , אָמַר לָהּ :
אִם לֹא תַעֲנִי אַחֲרֵיתְךָ רָעָה .

הָלַךְ וַהֲבִיֵּא אֶת מוֹשְׁכוֹת הַעֲגֻלָּה מִן הָרֶפֶת. רָאִתָּה הָאִשָּׁה אֶת
הַמוֹשְׁכוֹת בִּידוֹ, וַהֲתַחֲיִלָּה בּוֹכָה, אָבֵל דָּבָר לֹא הִגִּידָה.
הִתְחִיל הַיִּשׁוּבִי מְצַלִּיף עַל גִּבָּהּ בְּחֻבָּלִים וְסוֹחֲבָה בְּשַׁעֲרוֹת
רֹאשָׁה עַל הָאָרֶץ. וְעַל כָּל מָכָה וּמָכָה שֶׁהוּא מָכָה אוֹתָהּ, הוּא
מוֹסִיף:

— גְּרִי לָךְ פֶּסֶחַ, וְהָרִי לָךְ סֹדֶר, וְהָרִי לָךְ חֵן.

כְּשֶׁנִּלְאָה הַיִּשׁוּבִי לְהַכּוֹתָהּ וְעֹזֵב אוֹתָהּ, נִגְבָּה הַיִּשׁוּבִית אֶת
הַדְּמָעוֹת מֵעַל עֵינֶיהָ וַתֹּאמֶר:
— הֲלֹא יָדַעְתָּ בְּעֶצְמְךָ בִּיצֵד עוֹרְכִים אֶת הַסֹּדֶר, וְלָמָּה זֶה
שָׁלַחְתָּ אוֹתִי עוֹד שְׁאֻכַּחַת אֶת רַגְלִי בְּרֶפֶשׁ וְלִרְאוֹת מַה שֶּׁעוֹשֶׂה
הַשָּׁכֵן?

II

הַיִּשׁוּבִי וַחֲתָנּוֹ.

יִשׁוּבִי אֶחָד חָפֵץ לְהִשָּׂא אֶת בָּתוּ לְתַלְמִיד־חֹכֶם. הֵלֶךְ הָעִירָה,
בָּא לְפָנָי רֹאשׁ הַיִּשְׁיבָה וְאָמַר לוֹ:
— תֵּן לִי חֲתָן לְבָתִּי שֶׁיְהִיָּה לְמִדּוֹן וּמִשְׁלֵם בְּכָל הַמַּעֲלוֹת.
וְרֹאשׁ הַיִּשְׁיבָה יָדַע שֶׁהַיִּשׁוּבִי עָשִׂיר גָּדוֹל, וַהֲבַחֲרוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה
לוֹ לְחֲתָן יִתְעַנֵּג בְּבֵיתוֹ עַל כָּל טוֹב. הֵלֶךְ וּבָחַר מִכָּל בְּנֵי הַיִּשְׁיבָה
אֶת הַגָּדוֹל שֶׁבְּדַמְדָּמִים וּבַמִּתְמִידִים וַהֲוֹעִיד אוֹתוֹ לְחֲתָן לְבַת הַיִּשׁוּבִי.
הַזְמִין הַיִּשׁוּבִי אֶת הַחֲתָן לְבֵיתוֹ. יָשַׁב הַבָּחֹר בְּכֶפֶר וְלָמַד אֶת
הַתּוֹרָה בְּנִגּוּן יִפְהָ כָּל הַיּוֹם מִצָּא הַדָּבָר חֵן בְּעֵינֵי הַיִּשׁוּבִי.

הָיָה מְנַהֵג נְהוּג בְּכֹפֶר שֶׁהַחֲתָנִים שֶׁל הַיְּשׁוּבִים יָבִיאוּ דוֹרוֹן
לְפָרִיץ. אֲדוֹן הַכֹּפֶר. וְמִן הַיְּהוּדִי בִידֵי הַחֲתָן חָצִי גּוּפוֹ שֶׁל עֶגְלָה
שְׁחוּט וְשָׁלַח אוֹתוֹ אֶל הָאֶרְמוֹן שֶׁל הַפָּרִיץ.
בְּדֶרֶךְ סָבְבוּ כְּלָבִים אֶת הַחֲתָן. נִפְחַד הַבָּחוּר. וְרַק מִידוֹ אֶת
הַבֶּשֶׁר וּבִרְחָה. אָכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת הַבֶּשֶׁר. וְהַחֲתָן הִתְיַצֵּב לִפְנֵי הַפָּרִיץ
בְּיָדָיו רִיקוֹת.

שָׁאֵל אוֹתוֹ הַפָּרִיץ:

— אֵיךְ הַדּוֹרוֹן שֶׁהֵבֵאתָ?

אָמַר לוֹ הַבָּחוּר, וּשְׁפַתָּיו רָעֵדוּ מִפֶּחַד:

— הַכְּלָבִים אָכְלוּ אֶת הַדּוֹרוֹן בְּדֶרֶךְ.

קִצַּף הַפָּרִיץ עַל הַחֲתָן וַיִּגְרָשֶׁהוּ.

כְּשֶׁנִּזְדַּע הַדֹּבֵר לַיְּשׁוּבִי, כְּעַם עַל רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה:

— הֲרִי לְמִדּוֹן יָפֶה זֶה, שֶׁאֵל יָדַע לְגַרֵּשׁ אֶת הַכְּלָבִים!

צִוָּה לָרְתֹם אֶת הָעֶגְלָה, הוֹשִׁיב בָּהּ אֶת הַבָּחוּר וַיְבִיאָהּ הָעִירָה

אֶל רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה:

— לֹא טוֹב הַבָּחוּר הַזֶּה בְּעֵינַי, — אָמַר הַיְּשׁוּבִי אֶל רֹאשׁ

הַיְּשִׁיבָה. — תֵּן לִי חֲתָן אַחֵר טוֹב מִזֶּה.

הַשְׁתוֹמֵם רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה, הִתְחִיל לְחַקוֹר, מָה הַדֹּבֵר. סִפֵּר לוֹ

הַיְּשׁוּבִי מַה שֶׁקָּרָה, וַיֹּסֶף:

— רוּצָה אֲנִי בְּלִמְדוֹ, שֶׁאֵל יִירָא מִפְּנֵי הַכְּלָבִים.

הִלָּךְ רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה וַהֲבִיא אֶת הַבָּחוּר סָגֵן-הַשְּׂמֵשׁ, שֶׁהָיָה עִם-

הָאֶרֶץ וַהֲעֵמִיד אוֹתוֹ לִפְנֵי הַיְּשׁוּבִי וְאָמַר לוֹ:

— הֲרִי לָךְ חֲתָן שֶׁלֹּא יִירָא מִפְּנֵי הַכְּלָבִים.

הזמין הישובי את החתן החדש לביתו. שלח אותו שיביא
דורון חצי גופו של עגל לפריץ. העמים הבחור את הבשר על
שכמו, לקח בידו מטה עב וילך.
בדרך פגעו בו כלבים. הכה אותם הבחור במטהו שוק על
גבו. ברחו מפניו. בא הבחור אל הארמון ומסר את הדורון לפריץ.
נתן לו הפריץ מתנה שק חטים. הביא הבחור את החטים
אל בית הישובי. ראה הישובי שחתן זה אינו ירא מפני הכלבים,
נידע שזה למדן אמתי. שמח עליו מאד, עשה חפה והשיא לו את
בתו ונתן לו נדוניא כסף רב.

II

בשעת "כורעים".

ישובי אחד נתקשה כל ימיו: מה עושים ביום הכפורים
בשעת כורעים? שאל את כל מכיריו בעיר. ואין מגיד לו, רק
שצוחקים עליו ועונים: לא כדום. הבין שסוד הוא, ואין רוצים
לגלות אותו לפניו.

פעם אחת עבר הלך תלמיד-חכם דרך הכפר. סר אל בית
הישובי לבקש נדבה. אמר לו הישובי:

— הריני נותן לך כמה שתבקש ובלבד שתגלה לי את
הסוד הזה: מה עושים ביום הכפורים בשעת "כורעים"?

אמר לו ההלך: ביום הכפורים בשעת כורעים אוכלים פורים,
שמכנים מבעוד יום בכנפות הטלית.

שמח הישובי, שסוד הכורעים גלוי לפניו. וכשהגיע ערב
יום הכפורים צוה לאשתו לבשל לו פורים.

ובָּיֹם הַכַּפּוּרִים. כְּשֶׁכָּרְעוּ כָּל הַמִּתְפַּלְלִים, כָּרַע גַּם הַיִּשׁוּבִי
עִמָּהֶם, שָׁכַב שְׁטוּחַ עַל הָאָרֶץ וְלָעַס. כָּל הַמִּתְפַּלְלִים קָמוּ כִּבָּר,
וְהוּא שׁוֹכֵב עוֹד.

הַתְּחִילוּ מוֹשְׁכִים אוֹתוֹ הַמִּתְפַּלְלִים בְּטִלְיָתוֹ:
— רַבִּי יְהוּדִי, קוּם, לָמָּה תִּשְׁכַּב עוֹד? זֵי.
הַפֶּךְ הַיִּשׁוּבִי אֶת פָּנָיו אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר:
— אֲשֶׁרִיכֶם שְׁשֻׁנֵיכֶם טוֹבוֹת וּפְזִיכֶם רַבִּים, וְאֲנִי שְׁנֵי רָעוֹת
וּפְזִי קָשִׁים...

VI

ה ז ו ל ל .

יִשׁוּבִית אַחַת, שֶׁהִחֲזִיקָה פּוֹנֵדֵק בַּכֶּפֶר, יִשְׁבָּה בּוֹנֵדֵק שָׁלָה.
נָכַנס אֲוֶרַח וּבִקֵּשׁ לְסֻעוֹד. שָׁאַלָה אוֹתוֹ הַיִּשׁוּבִית:
— בְּמָה אַתָּה רוֹצֶה לְסֻעוֹד?
הַשִּׁיב הָאוֶרַח:
— בְּבִשָּׁר וְדָגִים.
= אֵין לָנוּ דָגִים—עָנְתָה הַיִּשׁוּבִית.—כִּי אֵין נֶהָר עוֹבֵר בַּמָּקוֹם
הַזֶּה. וְגַם בִּשָּׁר אֵין לָנוּ פֶה, כִּי שׁוֹחֵט אֵין לָנוּ בַּכֶּפֶר
אָמַר הָאוֶרַח:
— אִם-כֵּן, תִּנֵּי לִי חֲמָאָה, וְכִדָּה, גְּבִינָה.
נֶאֱנַחָה הַיִּשׁוּבִית:
— אֵין, הַפְּרוֹת חִדְלוּ מִמֶּת חֶלֶב.

— בְּדִלְכָּא שְׂאֲנִי*— אָמַר הָאוֹרַח. — תָּנִי לִי אִיפּוּא דְּג מְלוּחַ.
— אוֹי, גַּם דְּג מְלוּחַ אֵין — עֲנִתָּה הַיְשׁוּבִית. — בְּעָלִי צְרִיךְ
לְהֵבִיא דָּגִים מְלוּחִים מִן הָעִיר, אֲלֵא שְׂזָה רַק עֲתָה נָסַע לְשָׁם,
וְלֹא בְּמַהֲרָה יָשׁוּב.

רָאָה הָאוֹרַח שְׂאֵין בְּדוּם, שָׂאָל:

— וְלָחֶם יֵשׁ לָךְ?

הַבִּיטָה הַיְשׁוּבִית עָלָיו מִשְׁתוּמְמֶת וְאָמְרָה:

— הַכֹּל הוּא מִבְּקָשׁ: בָּשָׂר וְדָגִים, חֲמָאָה וְחֻבְדָּה וְגִבְיָנָה.

דָּגִים מְלוּחִים וְלָחֶם. מַעוּדִי לֹא רָאִיתִי יְהוּדִי זוֹלֵל כָּזֶה!

---

* כְּשֶׂאֵין — עֲבִין אַחֵר.

חֲלִיפֵינָּ שֶׁל אֲבָנִים בַּעֲצָמוֹת.

בַּעַת וּבַעוֹנָה אַחַת חָיו שְׁנֵי בְנֵי-אָדָם בְּשָׂתֵי עָרִים רְחוֹקוֹת
זו מִזוֹ, שְׁבִיגִיהֶן נִמְצְאָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה, אֲשֶׁר בָּהּ הִנְרִיד הַגְּדוֹל.
בְּאַחַת מֵהֶן חָי אֲבִרָה צָעִיר, וּבַשֵּׁנִית—מֶלֶמֶד דִּרְדָּקִי.
הָאֲבִירָה הָיָה בְּחוּר מִן הַיְּשִׁיבָה. לָקַח אוֹתוֹ אִישׁ אֶחָד לְבֵתוֹ.
נָתַן לוֹ נְדוּנָיָא וְדִירָה בְּבֵיתוֹ וּמִזֹּן עַל שְׁלָחָנוֹ כָּל הַיָּמִים, עַד
שֶׁיְהִיָּה לָרֶב.

וְהַמֶּלֶמֶד הָיָה קוֹדֵם רִישׁ-דּוֹכְנָא בְּעִירוֹ. לָקַח אוֹתוֹ הַגָּבִיר
לְאִישׁ לְרִקְקָתוֹ, נָתַן לוֹ אֶת הַקְּפוּטָה הַיִּשְׁנָה וַעֲשֶׂה אוֹתוֹ לְמֶלֶמֶד.
חָיו שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים זֶה בְּעִירוֹ, וְזֶה בְּעִירוֹ, בְּדֶרֶךְ שְׁחִיִּים בְּנֵי-
אָדָם: הָאֲבִירָה אָכַל בָּשָׂר וְשֵׁתָה יַיִן, עֵין בְּסִפֵּר וְסִלְסַל בְּשַׁעְרוֹ.
וְהַמֶּלֶמֶד—מֶלֶמֶד לְתִינוּקוֹת, אוֹכַל עֲצָמוֹת וְשׁוֹתָה מִיָּם, וּמִתְאַוָּה
לְהִיּוֹת עֹשִׂיר.

II

פעם אחת אמר חותנו של האברך אליו:
— עֲשֵׂר שָׁנִים הָיִיתִי מִפְּרָגַם אוֹתְךָ וְאֶת אִשְׁתְּךָ וְאֶת יִלְדֶיךָ;
עַתָּה הִנֵּה הַגִּיעָה הַשָּׁעָה שֶׁתִּהְיֶה לָּרֹב. וְאִם לֹא—צֵא וַעֲשֵׂה בְעֶצְמְךָ
לְבֵיתְךָ.

אָמַר הָאֲבִירָךְ בְּלִבּוֹ: לֹא דָבָר גָּדוֹל הוּא. אֶעֱשֶׂה בְעֶצְמִי
לְבֵיתִי. אֵלֶּךְ וְאַעֲסֹק בְּפָרָק־מַטְיָא. שֶׁהִיא מְלָאכָה קִלְיָה: קוֹנִים בְּזוּל
וּמוֹכְרִים בְּיוֹקָר.

יָצָא לְשׁוּק וְרָאָה חֲנוּת שֶׁל אֲבָנִים טוֹבוֹת. שָׁאַל לְמַחִיר אֶבֶן
טוֹבָה. אָמְרוּ לוֹ: בְּאַלְף שֶׁקֶל. הִלָּךְ הִלָּאָה. רָאָה חֲנוּת שֶׁל מְשִׁי
וְאַרְגָּמָן. שָׁאַל לְמַחִיר הָאֶמֶת. אָמְרוּ לוֹ: מֵאָה שֶׁקֶל. הִלָּךְ וְחָשַׁב:
אֵלֶּף שֶׁקֶל סְכּוּם עֲצוּם, גַּם מֵאָה שֶׁקֶל סְכּוּם רֹב. אֵלֶּךְ וְאֶתוֹר לִי
סְחוּרָה אַחֲרֵת בְּזוּל. הִלָּךְ וְקָנָה עֲגֻלָּה מְלֵאָה אֲבָנִים בְּשֶׁקֶל אֶחָד.

III

וְהַמֶּלֶמֶד גַּם הוּא הִחְלִיט בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְהִיוֹחַ עוֹסֵק
בְּפָרָק־מַטְיָא. שֶׁהַמְלָמְדוֹת אֵינָה נוֹתֶנֶת עֶשֶׂר — אָמַר בְּלִבּוֹ: לָמָּה
אֲשֹׁב עִם הַתִּינוּקוֹת וְאִשְׁתְּכֶר פְּרוּטוֹת? הִכָּה אֵצָא לְסִחּוּר. כִּי
הַמְסִחָר שֶׁכָּרוּ בְּצִדּוֹ וּמְלָאכָה קִלְיָה, שֶׁאֵינָה דוֹרֶשֶׁת כְּלוּם, אֵלָּא
מַעֲט עֶרְמוּמִית וּמַעֲט הִצְלָחָה.

הַתַּחֲוִיל מִחֲפֵשׁ בְּבֵיתוֹ דְּבָרִים שֶׁיִּהְיוּ עוֹבְרִים לְסִחּוּר, שֶׁהָרִי
בְּדִי סְחוּרָה אִי-אֶפְשָׁר לְסִחּוּר. חֲפֵשׁ וְחֲפֵשׁ, עַד שֶׁמָּצָא בִּקְרֹן זֹוִית

גל של עצמות. שנצבר אצלו במשך הימים שהיה מלמד, ואשתו
המלמדית לא השיגה ידה אלא לקנות עצמות לארחה.
שמח המלמד על המציאה, והתחיל מתישב בדעתו כיצד
יתחיל במסחר. אמר אל לבו:
— איזה מחיר יתנו לי בעד העצמות היבשות האלה?— שטות
צריך למכור אותן באופן שלא ידע הקונה מה הוא לוקח—
כלי ראיה וכלי דעת.

IV

אף האברך התחיל מתישב בדעתו מה יעשה עם האבנים
אשר קנה. אמר אל לבו:
— בעד האבנים יתנו לי מחיר מועט, שלא ימצא לפרנסת
ביתי. צריך למכור אותן באופן, שלא ידעו הלקוחות מה הם
קונים— כלי ראיה וכלי דעת.
הלך וטען עגלה מלאה אבנים, פסה את האבנים במחצלות
ובסדינים, קשר אותן בחבלים ויסע אל העיר הגדולה ליריד הגדול
למכרן שם כלי ראיה וכלי דעת מצד הקונה.

V

והמלמד שם את העצמות שלו אף הוא בעגלה, חבש אותן
במחצלות ובסמרטוטים, וקשר אותן בחבלים, ויסע אל העיר
הגדולה ליריד הגדול למכרן שם כלי ראיה וכלי דעת מצד
הקונה.

וְשֵׁם עַל הַיָּרִיד הַגָּדוֹל שֶׁבָּעִיר הַגְּדוֹלָה נִפְגְּשׁוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים
 עִם הַסְּחוּרָה שֶׁבַּעֲגֻלוֹתֶיהֶם, — הָאֲבִיר בַּעַל הָאֲבָנִים וְהַמְּלָמֵד בַּעַל
 הָעֵצָמוֹת. עָמְדוּ שְׁנֵיהֶם בְּמָקוֹם אֶחָד עַל כֹּפֶר הַשּׁוּק. וְגוֹרֵל אֶחָד
 הָיָה לְשְׁנֵיהֶם בַּשּׁוּק: בְּנֵי הָאָדָם הִנִּיעוּ כַּתְּפֵיהֶם וְצִחְקוּ, בְּשִׂמְעֵם
 שֶׁהַסְּחוּרִים אֵינָם חִפְצִים לְהַגִּיד וּלְהִרְאוֹת אֶת סְחוּרָתָם.
 עָמְדוּ שְׁנֵיהֶם וְחִכּוּ לְקוֹנִים — וְאִין קוֹנָה!

VI

לֹא נִפְלַע עָלָיו לֵב הַמְּלָמֵד. הִתְבּוֹנֵן עַל כֹּל סְבִיבָיו. רָאָה אֶת
 הָאֲבִיר הַעוֹמֵד עַל-יַד עֲגָלָתוֹ, שֶׁהוּא מְלַבֵּשׁ יָפָה. אָמַר בְּלִבּוֹ: וְדַאי
 עֲשִׂיר הוּא. פָּנָה אָלָיו וְאָמַר:

— אֲבִירָךְ, צָעִיר, אוֹלֵי תִקְנָה אַתָּה אֶת סְחוּרָתִי כְּמוֹת שֶׁהִיא —
 בְּלִי רְאִיָּה וּבְלִי דַעַת מָה הִיא!
 הִשִּׁיב לוֹ הָאֲבִיר:

— אַף אַתָּה קִנְיָה אֶת הַסְּחוּרָה שְׁלִי בְּלִי רְאִיָּה וּבְלִי דַעַת
 מָה הִיא.

הִרְהַר הַמְּלָמֵד בְּלִבּוֹ: כָּלוּם אֶפְשָׁר שֶׁצָּעִיר זֶה יִהְיֶה עָרוּם
 כְּמוֹנִי? וְדַאי לֹא. נִגִּיט שֶׁסְּחוּרָתוֹ פְּחוּתָה — לְמַשָּׁל: קָמַח דָּגָן. הִרְי
 גַם עֲגָלָה מְלֵאָה קָמַח שְׁוִיָּה גְּדוֹלָה פִּי כַּמָּה מַעֲצָמוֹתִי.
 אָמַר לָאֲבִיר:

— הִבֵּה נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין בְּסְחוּרָתֵנוּ, אִם רְצוֹנְךָ כֵּכָה.
 הִרְהַר הָאֲבִיר בְּלִבּוֹ: וְדַאי מְלָמֵד זֶה שׁוֹטֵה הוּא, וְלֹא יַעֲרִים
 כְּמוֹנִי. וְנִגִּיט שֶׁסְּחוּרָתוֹ פְּחוּתָה, לְמַשָּׁל: צִמּוּקִים כְּבוֹשִׁים. הִרְי גַם

עגלה מלאה צמיוקים שויה גדול פי כמה מאבני.

השיב למלמד :

— מסכים.

VII

החליפו שני האנשים המלמד והאברך את עגלותיהם זו בזו, ונסעו לבתיהם זה לעירו וזה לעירו, שמחים וטובי-לב על העסקים שעשו; ורק כשהתיר המלמד את אסורי העגלה ומצא בתוכה את אבנים, אמר לאשתו :

— וי, וי. ערמומית היתה לי, אלא שהצלחה חסרה לי.

אף האברך כשהתיר את חבלי עגלתו ומצא בתוכה את העצמות, אמר לאשתו :

— לא עלה הדבר בידי הפעם. בזול קניתי, אך ביוקר לא מכרתי.

ומאז יאמרו המושלים : חליפין של אבנים בעצמות.

הַרְשָׁלִי מֵאַסְטֶרְפוֹלִי.

I

אֶבֶן-שׁוֹהֵם כְּבִיצַת-תִּרְנַגְלָת.

אִיזִיק הַגִּבִּיר וְאַשְׁתּוֹ רַחֵל הַגִּבִּירָה הָיוּ קִמְצָנִים שְׂאִין דְּגֻמָּתָם.
עַל עֲצָמָם הָיוּ מְבֻזְזִים מִמּוֹן הַרְבֵּה: יָשְׁבוּ בְּדִירָה נְאָה, אָכְלוּ
מִמֶּתְקִים וּמִעֲדָנִים, לָבְשׁוּ מַחֲלָצוֹת וְשָׁכְרוּ לָהֶם מִשְׁרָתִים וּמִשְׁרָתוֹת.
אֵלָּא שְׁלֹא נִתְּנוּ מִימֵיהֶם פְּרוּטָה אוֹ פְּרוֹסַת לֶחֶם לְעָנִי.
פַּעַם אַחַת בָּא הַרְשָׁלִי מֵאַסְטֶרְפוֹלִי לְעִיר, שָׁיֵשְׁבוּ בָּהּ
אִיזִיק וְאַשְׁתּוֹ. שָׁמַע הַרְשָׁלִי עַל-דְּבַר עֲשָׂרָם וְעַל-דְּבַר קִמְצָנוּתָם.
אָמַר אֵל לְבוֹ:

— הִבֵּה אֲנִסָּה אֲנִי אֶת כַּחֲטִי. אֶפְשָׁר שִׁיעֲלָה בְּיָדִי לְהַשִּׁיג מֵהֶם
דְּבַר-מָה.

וְהַגִּבִּיר עוֹבֵר תָּמִיד בְּדֶרֶכִים, לְרַגְלֵי עֲסָקָיו הַמְּרָפִים, בְּמַרְכָּבָה
רְתוּמָה לְשָׁנָי סוּסִים אֲבִירִים, וְרֹכֵב בַּעַל זָקֵן עֵב וּמִגְדָּל וּבַעַל
כַּתְפִּים רַחְבּוֹת, שֹׁכֵפְתָרִי כֶסֶף נוֹצְצִים עֲלֵיהֶן. נוֹהֵג אֶת הַסּוּסִים.

רָאָה הָרֶשֶׁלִי שֶׁהַגִּבִּיר יָשָׁב בַּמֶּרְכָּבָה, וְהַסּוֹסִים טָשׁוּ כְּנִשְׁרִים לְאַרְךָ
הַחֹב, הַמּוֹבִיל אֶל מַחוּץ לְעִיר; מֵהֵר וַיִּלְבַּשׁ קַפּוֹטָה שֶׁל שִׁבְתָּה,
סָלַסַל אֶת פְּאוֹתָיו, וְשָׂרַק אֶת זִקְנוֹ, וַיָּבֵא אֶל בֵּית הַגִּבִּיר.

— מַה חֲפָצְךָ? — שָׁאַלָה אוֹתוֹ הַגִּבִּירָה, שֶׁיֵּצֵאָה לְקִרְאָתוֹ אֶל
הַמְסֻדְרוֹן עֲדוּיָה אֲבָנִים יְקָרוֹת וּבְגָדֵי מָשִׁי

אָמַר הָרֶשֶׁלִי: אֶת הָאֲדוֹן הַגִּבִּיר חֲפָצְתִּי לְרֹאוֹת. דִּבֶּר לִי אֱלֹיו.
אָמְרָה הַגִּבִּירָה: יָכֹל תּוֹכֵל לְהַגִּיד לִי אֶת מִטְרַת בּוֹאָךְ, כִּי
כְּמוֹנִי כְּבֻעֲלִי. אֵין הוּא מַעֲלִים סוֹד מִמֶּנִּי.

אָמַר הָרֶשֶׁלִי: לֹא, רַק אֶת הַגִּבִּיר חֲפָצְתִּי לְדַבֵּר, כִּי עֵסֶק
חֲשׁוֹב יֵשׁ לִי בְּשִׁבְלִי.

אָמְרָה הָאִשָּׁה: כְּשֶׁאֵין בְּעָלִי בְּבֵית, מְנַהֶלֶת אֲנִי אֶת הָעֵסָקִים
פֹּה. תּוֹכֵל לְהִרְצוֹת אֶת הָעֲנָן לְפָנַי, כִּי בְעָלִי זֶה עֲתָה יֵצֵא לְדֶרֶךְ
וְלֹא יָשׁוּב עַד עָרֵב שִׁבְתָּה.

עָוָה הָרֶשֶׁלִי אֶת פָּנָיו בְּצַעַר וָאֵמַר:

— חֲבֵל, חֲבֵל, שֶׁהַגִּבִּיר אֵינְנוּ. שָׁמַעְתִּי שֶׁהוּא מּוֹמְחָה בְּעֲנִינִי
אֲבָנִים טוֹבוֹת. וְהַעֲיָקָר שֶׁאִישׁ יִשְׂרָאֵל הוּא וְאִפְשָׁר לְסִמּוֹךְ עָלָיו, שֶׁדֹּא
יִרְמָה. עַל־כֵּן חֲפָצְתִּי לְהַצִּיעַ לְפָנָיו אֶת הָעֵסֶק שֶׁיֵּשׁ לִי. מוֹבְטָחְנִי
שֶׁהָעֵסֶק יִכְנִים רְחוּמִים רַבִּים. אָבֵל הָרִי אֵין הַגִּבִּיר בְּבֵיתוֹ. חֲבֵל.

וַיִּפֶן אֶל הַדֶּלֶת וַיֹּאמֶר:

— שְׁלוֹם, גִּבְרָתִי.

וַיֹּאמֶר לְצֵאתָ.

וְהַגִּבִּירָה, כְּשֶׁמָּעָה שֶׁיֵּשׁ עֵסֶק בְּאֲבָנִים טוֹבוֹת, הַמְבִטִּיחַ רְחוּמִים
רַבִּים, הַבִּיָּאָה אֶת הָאִישׁ הַזֶּה אֶל בֵּיתָה, גִּתְּלָהֶטוּ עֵינֶיהָ וַתִּקְרָא:

— אל נא רבי יהודי. למה זה אתה נחפז ככה? הפנס נא
לחדר, תנוח מן הדרך ושוחחנו.
והרשלי עשה את עצמו כמפרפק:
— צריך לי שאדבר על אדות העסק רק עם הגביו לבדו.
והוא איננו
— בכך זאת. — הפצירה בו הגבירה — הלא תבנס. אָנָא.
אָנָא..

ותפתח את דלת האולם לרוחה ותצחק אליו בֶּחֶן.
הֶרְשֵׁלִי נכנס. בקשה אותו הגבירה לשבת, נישב. קראה
הגבירה למשרתת ותצו לשים על השלֶחן לחמניות ומשקה.
— אָנָא, טעם נא. — הפצירה הגבירה.
הֶרְשֵׁלִי שתה ואכל; ובאותה שעה התחילה הגבירה מפצירה
בו שיגלה לפניה את סוד העסק.
אמר לה הֶרְשֵׁלִי:

— השבתי לי, שלא תגלי לאיש זר.
נשבעה הגבירה. אז גֶּחֶן אליה הֶרְשֵׁלִי ולחש:
— הראית מימך אֶבֶן שוהם גדולה כביצת תרנגולת? היודעת
את, מה שויה של אֶבֶן שוהם גדולה כביצת תרנגולת?
האשה נפעמה, בשמעה את הדברים האלה: אֶבֶן שוהם
גדולה כביצת תרנגולת, הרי זה הון עצום!
והֶרְשֵׁלִי הוסיף:

— אמרו לי שיש פה בעיר איש אחר, שגם הוא ישר ואכֶּשֶׁר
לסמוך עליו, אלא שבעלך יש לו הבנה יותר, והוא ישר יותר

מהלזו. מאד מאד חפצתי שיהיה לי עסק עם בעלך... אלא שצריך
בנראה ללכת לאיש ההוא... חבל.
ויקם מעל הכסא באומר לצאת.

האשה נפחדה מאד. היא היתה דהוטה כל-כך אחרי הון.
יראה שמא יעבר העסק המשבח הזה באבן השם לאיש אחר,
והרויח הגדול ולא בעלה. ותחלט בלבה, לבלי תת להרשלי לעזוב
את ביתה, ויהי מה. אמרה לו:

— יודע אתה חביבי רעיון עלי על לבי: הן בייתי רחב-
ידיים. די מקום ימצא בו בשבילך. שב איפא בביתי עד שוב בעלי
מן הדרך.

ענה לה הרשלי:

— תודה רבה לך, גברתי. אפס עלי למהר לגמור את העסק.
כי הרי אשה ובנים לי. צריך לפרנסם, והכסף נחוצ לי תכף
לשדוח לאשתי.

אמרה האשה:

— הגה אני אתן לך קצת כסף לשדוח לאשתי.
נתנה לו חמשה שקלים. הלך אל הפוסטה ושלח את הכסף
לביתו וישב אל בית הגביר וישב בו שבוע תמים. אכל ושתה
והתענג על כל טוב. מטה הציעו לו בתדר מיוחד. והמשרתים
עמדו תמיד הכן לשרתו. והגבירה באה תמיד לשוחח עמו, שלא
תארוך לו העת במכותו לשוב הגביר. בקצור, הרשלי מאכטורפולי
מי כאחד הגבירים.

בְּעֶרְבַּ שְׁבַת עִם שְׁקִיעַת הַחֶמֶה שָׁב הַגָּבִיר רַבִּי אִיזִיק מִדֶּרֶפּוֹ.
סִפְּרָה לוֹ הַגָּבִירָה עַל אֲדוֹת הָאוֹרֶחַ שֶׁבִּבֵּיתָ, וְעַל אֲדוֹת הָעֶסֶק
הַחֲשׁוּב, שֵׁשׁ לוֹ. שָׂמַח הַגָּבִיר שִׂמְחָה רַבָּה. אָמַר לַגָּבִירָה:

— אַל תִּסְפְּרִי לְאִישׁ. בְּמוֹצָאֵי שְׁבַת אֲדַבֵּר עִמּוֹ.
עָרַךְ אֶת הַשְׁבֶּת בְּרוֹב פָּאָר. אֶת הָרָשָׁלַי הָאֲכִילּוּ וְהִשְׁקוּ
בְּכַבּוּד מְכֻכּוֹת. כְּשֶׁהִגִּיעַ מוֹצָאֵי שְׁבַת, הִצִּיגוּ אֶת הַמִּיחָם עַל הַשְׁלָחַן.
שָׂמוּ עָלָיו מִיָּנִי מִתִּיקָה. הַגָּבִיר רַבִּי אִיזִיק הִדְלִיק כִּיגָרָה מִפִּיצָה
רֵיחַ נְעִים, וְסִיגָרָה שְׁנִיָּה נָתַן לְהָרָשָׁלַי עֲשָׂנוּ שְׁנִיָּהֶם, שְׁתּוּ וְהִטִּיבוּ
אֶת לֶבָם, וַיִּשְׁוּחָחוּ. מִעֲנִין לְעֲנִין הִגִּיעוּ לְעֲנִין אֲבָנִים טוֹבוֹת. אָמַר
הַגָּבִיר:

— הִרְאָה נָא לִי אֶת אֲבֹן הַשֹּׁהַם אֲשֶׁר לָךְ.
אָמַר הָרָשָׁלַי: כְּלוֹם אִמְרָתִי, שֵׁשׁ לִי אֲבֹן שֹׁהַם?
נִפְעַמּוּ הַגָּבִיר וְהַגָּבִירָה וְקָרְאוּ:
— וּמָה אֵיפּוֹא אִמְרָתִי?

— אֲנִי לֹא אִמְרָתִי, שֵׁשׁ לִי אֲבֹן שֹׁהַם. הָעֲנִין כֹּף הוּא: אֲנִי
סוֹבֵב בְּכַפְרִים וְקוֹנֶה כָּל הַבָּא לְיָדִי. וְאִפְשָׁר אֵיפּא שְׁתַּבָּא לְיָדִי
אֲבֹן שֹׁהַם גְּדוֹלָה כְּבִיצַת תְּרֻנְגָלָת, וְהִבֵּאתִי אוֹתָהּ בְּלִי גֶדֶר, לְרַבִּי
אִיזִיק, וְלֹא לְאַחֵר. אָדָּא שִׁיגִיד לִי רַבִּי אִיזִיק כַּמָּה אֲשֶׁרֶם בַּעֲדָהּ.

מִבֶּן מֵאָלָיו, שֶׁהַגָּבִיר כָּעַס עַל הָרָשָׁלַי, עַל אֲשֶׁתּוֹ וְעַל עֲצָמוֹ,
וְכָל הַשִּׂמְחָה שֶׁבִּבֵּיתָ נִהְפְּכָה לְעֵצָב. אִךְ הָרָשָׁלַי עָשָׂה אֶת שְׁלוֹ
וְקִבֵּל כֶּסֶף וּמִזֻּנוֹת שְׁבוּעַת תָּמִים בְּבֵית הַגָּבִיר הַכִּילִי רַבִּי אִיזִיק.

מה עשה אבא

עוד מעשה בעשירים קמצנים. הדבר היה בימי החורף. הרשלי מאסטרפולי הלך כל היום בדרך. הקר היה גדול, ותרמילו של הרשלי ביק, אין בו שום דבר ראוי למאכל. ואכסניה אין בדרך. היה הרשלי קפוא מקר ורעב ככלב.

לעת-ערב הגיע הרשלי עד אכסניה יהודית שעמדה בפפר. שמח הרשלי מאד, נכנס הביתה. התחמם קצת ליד התנור. בקש שיתנו לו לאכל. הביטו האכסנאים על בגדיו הקרועים, והבינו שאיש עני הוא ולא ישגם. אמרו לו:

— אין אכל אתנו

אמר הרשלי:

— תנו פרוסת לחם, כי רעב אנכי מאד.

ענו לו:

— גם לחם אין בבית.

ראה הרשלי מאסטרפולי, שהבית אינו דומה לבית עניים, אדא שיושביו אנשים רעים קמצנים. אמר בלבו: "המתינו ואלמד אתכם ביה". התחיל מתהלך בחדר הלך ושוב ומביט בפנים הזעפים, ומדבר בקול לעצמו:

— אם-כן, הרי מוכרח אהיה לעשות כמו שעשה אבא. אם-

כן, הרי מוכרח אהיה לעשות כמו שעשה אבא.

נפחדו האכסנאים. מבטו הזועם של האורח ודבריו הסתומים

עוררו חשד בלבם: מי יודע מי האיש הזה, ומי יודע מה שעשה
על דעתו לעשות.

והרשלי לא ישים לב אליהם, אלא שהוא מודד בפסיעותיו
את החדר, רצוא ושוב, ומדבר בנעף:

— ודאי שאהיה מוכרח לעשות כמו שעשה אבא. כמו שעשה

אבא!

נגשה האכסנאית אליו ואמרה לו:

— ר' יהודי, הואל נא להגיד לי, מה עשה אבא שלך.

הביט עליה הרשלי מאסטרפולי בכעס וענה:

— איני יכול לדבר, כשאני רעב. ודאי, שאהיה מוכרח לעשות

כמו שעשה אבא!

מהרה האכסנאית, ערכה את השלחן, ותשם עליו לחם וגבינה

וובדה ועוד מאכלים, והזמינה את הרשלי לסעוד.

כשסעד הרשלי, אמרה אליו האכסנאית:

— עכשו תאמר לי, ר' יהודי, מה עשה אבא שלך, ומה

תהיה מוכרח אתה לעשות כמוהו?

ענה הרשלי ואמר לה:

— אף אבא שלי איש עני היה, וכשלא היה לו מה לאכל

בערב, היה שוכב לישן כשהוא רעב. אלמלא נמתם לי עכשו

לאכל, והייתי מוכרח לעשות כמוהו.

חֲבִית הַיֵּין .

רַבִּי הֵרְשֵׁלִי מֵאֶסְטֶרְפּוֹלִי עָיַף מְגֻדוּדָיו, חָפֵץ לְשֹׁבֵת בְּבֵיתוֹ
כָּכָל בְּעַלְי־הַבָּתִּים שְׁבָעִירוֹ, וְלֹא הָיָה לוֹ בָּמָה לְפָרֶגֶס אֶת בֵּיתוֹ.
וְלִהְרֵשֵׁלִי מִכָּר, אִישׁ עָשִׂיר סוֹחֵר בָּיֵין. בָּא הֵרְשֵׁלִי אֶל הַסּוֹחֵר
וְאָמַר לוֹ:

— תָּן לִי בְּהִקְפָּה חֲבִית־יֵין וְאֶמְכּוֹר קִמְעָא, קִמְעָא, כְּדִי
שְׂאֲרוּיִחַ לְפָרֶגֶסָה, וְאֶת הַחֹב אֲשֶׁלֶם לָךְ מִן הַפְּדִיּוֹן.
נָחַן לוֹ הַסּוֹחֵר חֲבִית־יֵין קִטְנָה וְאָמַר לוֹ:

— רַק הַזֶּה־רַק שֶׁלֹּא תִתֵּן אֶת הַיֵּין לְקוֹנִים, אִם לֹא יִתְּנוּ כֶסֶף
תְּכָף, שְׂמָא לֹא יִשְׁלְמוּ לָךְ אֶת הַחֹבוֹת, וְלֹא תוּכַל לְשַׁלֵּם לִי, וְגַם
לְפָרֶגֶסְתָּךְ לֹא תִרְוִיחַ.

לָקַח הֵרְשֵׁלִי אֶת הַיֵּין וְהִלָּךְ אֶל בֵּיתוֹ.

— הִגָּה יֵשׁ לָנוּ עֹכָשׁוֹ עֶסֶק, בְּרוּךְ־הַשֵּׁם, — אָמַר אֶל אִשְׁתּוֹ
שְׂמַח, — רַק הַזֶּה־רַק שֶׁלֹּא תִתְּנִי יֵין לְאִישׁ, אִם לֹא יִשְׁלַם תְּכָף אֶת
מִחִירוֹ, כְּדִי שְׂנוּכַל לְשַׁלֵּם לַסּוֹחֵר וְגַם לְפָרֶגֶסְתָּנוּ נִרְוִיחַ.

בַּבֹּקֶר הִלָּךְ הֵרְשֵׁלִי לְבֵית־הַכֶּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל. אַחֵר הַתְּפִלָּה שָׁב
הַבֵּיתָה וְאָמַר לְאִשְׁתּוֹ:

— מִכֵּיּוֹן שֶׁהִגְעָנוּ, בְּעִזְרַת־הַשֵּׁם, לְפָרֶגֶסָה יָפָה, הָרִי לֹא לְחֻטָּא
יִחָשֵׁב לִי, אִם אֲשֶׁתָּה כּוֹס יֵין לְפָנֵי הַסֵּעֲדָה. מִזְּגִי לִי.
אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ:

— הָרִי אֲתָה בְּעֶצְמְךָ הַזֶּה־רַק אוֹתִי, שֶׁלֹּא אֲתָן יֵין לְאִישׁ, אִם
לֹא יִשְׁלַם תְּכָף אֶת מִחִירוֹ.

אמר לָהּ הָרָשָׁלִי :

— תִּיתִי לָךְ, שֶׁהִזְכַּרְתִּי אֶת אֲזֻהַרְת הַסּוּחִי. צִדְקָת, אֲשֶׁתִּי,
עַל-בֶּן אֲשֶׁלָם לָךְ אֶת מְחִיר הַיֵּין תִּכְבֶּה.
הוֹצִיא מִכִּסּוֹ מִטְבָּע שֶׁל שְׁלֹשׁ אֲגוּרוֹת וְנָתַן לְאֲשֶׁתּוֹ. מִזְגָּה
לוֹ כּוֹס יֵין וְשָׁתָה. וְהָאִשָּׁה הִתְאַוְתָּה גַם הִיא לְטַעַם מִן הַיֵּין, לְקַחְהָ
אֶת הַמִּטְבָּע שֶׁנָּתַן לָהּ הָרָשָׁלִי וְאָמְרָה :
— הֲרִי, הָרָשָׁלִי כֶסֶף וּמִזְוֹג לִי כּוֹס יֵין.
מִזְג לָהּ הָרָשָׁלִי, וְשָׁתָתָה.

וְהַיֵּין הָיָה בְּאֻמַּת טוֹב מְאֹד. הִתְחִילּוּ מִזְגִּים שְׁגִיחָם : הָרָשָׁלִי
לְאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה לְהָרָשָׁלִי. פְּעָמִים רַבּוֹת בַּיּוֹם הָיָה הָרָשָׁלִי נֹתֵן לָהּ
אֶת הַמִּטְבָּע, וְהִיא נֹתֶנֶת לוֹ כּוֹס יֵין. אַחֲר־כֵּךְ הִיא חוֹנֶרֶת וְנוֹתֶנֶת
אֶת הַמִּטְבָּע לוֹ, וְהוּא נֹתֵן לָהּ כּוֹס יֵין.
לֹא עָבְרוּ יָמִים מוֹעָטִים וְהַחֲבִית הִתְרוֹקְנָה. לְקַח הָרָשָׁלִי אֶת
הַחֲבִית וְאֶת הַמִּטְבָּע שֶׁל שְׁלֹשׁ פְּרוּטוֹת, הֵבִיא אֶל הַסּוּחִי וְאָמַר :
— הֲרִי הַחֲבִית הֲרִיקָה וְהֲרִי כֶסֶף הַפְּדִיּוֹן.
הַשְׁתוּמָם הַסּוּחִי :

— וְכִי רַק שְׁלֹשׁ פְּרוּטוֹת כָּל הַפְּדִיּוֹן שָׂבָא לְיָדְךָ בְּעַד הַיֵּין ?
וְדַאי שֶׁנָּתַתְּ לְקוֹנִים בְּדִי כֶסֶף וְלֹא שָׁלְמוּ ?
אָמַר לוֹ הָרָשָׁלִי :

— נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ עַל הַן צִדְקָה, שֶׁלֹא נָתַתִּי אֲנִי, אִף אֲשֶׁתִּי לֹא
נָתְנָה אֶפִּילוֹ כּוֹס אַחַת לְאִישׁ בְּלִי קִבְּלָה אֶת הַמְּחִיר לְמַפְרַע. וְשִׁדַּע
הַפְּרוּטוֹת כָּל הַפְּדִיּוֹן הוּא.

ו

הַגְבִּימִים .

בְּלִילָה בָּאוּ גִבִּימִים אֶל בֵּיתוֹ שֶׁל רַבִּי הֲרֵשֶׁלִי מֵאֶסְטֶרְפּוֹלִי .
פָּתְחוּ אֶת הַדֶּלֶת בְּלֹאט וְנִכְנְסוּ לַתּוֹךְ הַחֲדָרִים . הִתְחִילוּ מְחַפְּשִׁים
כָּלִים לַגִּבְיָהּ . בִּקְשׁוּ בָּאֲרוֹן וּבְאֲרֻזֹּ וְלֹא מָצְאוּ . הִתְחִילוּ מְמַשְׁמְשִׁים
אוֹלֵי יִמְצְאוּ עַל הַקִּירוֹת תְּלוּיִם בְּגָדִים אוֹ מְנוֹרוֹת . וְלֹא מָצְאוּ
וְעַד שֶׁהֵם מְחַפְּשִׁים בַּחֲשָׁד , הִקִּיצָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל הֲרֵשֶׁלִי .
שָׁמְעָה שְׂאוֹן , שִׁבְגִּי-אָדָם מִתְהַלְכִּים בַּחֲדָרִים . נִפְתְּחָה מְאֹד וְהִתְחִילָה
מַעֲוֶרֶת אֶת בַּעֲלָהּ :

— הֲרֵשֶׁלִי, הֲרֵשֶׁלִי! — אָמְרָה בְּלִחַשׁ, — שׁוּמַע אֲתָהּ גִבִּימִים בְּבֵיתוֹ
אָמַר לָהּ הֲרֵשֶׁלִי חֲרַשׁ :

— שְׁתַּקִּי, שְׁתַּקִּי, אִשְׁתִּי, אֵף אֲנִי שׁוּמַע, אֲלֹא שְׂאֲנִי רוּצָה
לַעֲשׂוֹת אֶת עֲצָמִי כְּאֵלּוֹ אֲנִי שׁוּמַע . כִּי בּוֹשָׁה מְכַסֶּה אֶת פָּנָי ,
שִׁבְגִּי-אָדָם טָרְחוּ בְּשִׁבְלֵי כָל-כֶּף , וְעָכְשׁוּ יֵצְאוּ מִבֵּיתִי בְּיָדֵים
רִיקוֹת...

ו

רֹאשׁ-חֹדֶשׁ יוֹם-טוֹב .

פַּעַם אַחַת נָסַע רַבִּי הֲרֵשֶׁלִי אֶסְטֶרְפּוֹלִי רַעַם סִיעָה שֶׁל חֲסִידִים .
הַחֲסִידִים נָסְעוּ אֶל הָרַבִּי, עַל-כֵּן הָיוּ שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי-לֵב, וְלֹא פָּסְחוּ
עַל שׁוּם פּוֹנֵדֵק שֶׁבִּדְרֹךְ, עָמְדוּ בּוֹ לְשִׁתּוֹת כּוֹס גִּין לְחֵי הָרַבִּי .
מִתּוֹךְ חֲדָוָה אָמְרוּ הַחֲסִידִים : תָּמִיד מִשְׁטָה הֲרֵשֶׁלִי בָנוּ . הִבֵּה
נִשְׁטָה בּוֹ הַיּוֹם . כִּיּוֹן עָבְאוּ לְאַכְסִנְיָא, עָמְדוּ לְהִתְפַּגֵּל תְּפִלַּת מְנַחָה .

בִּקְשׁוּ אֶת הָרָשָׁי שִׁיעֲבֹר לִפְנֵי הַתְּכָה. כְּשֶׁהִגִּיעַ הָרָשָׁי בַּחֲזֶרֶת
הִשָּׁן לַתְּפִלָּה, רָצָה, הִתְחִילוּ הַחֲסִידִים סוֹטְרִים עַל הַשִּׁלְחָן: יַעֲלֶה
וְיָבֹא! יַעֲלֶה וְיָבֹא!

הַפֶּה הָרָשָׁי אֶת פָּנָיו אֲלֵיהֶם בְּזִמְמָה. הִתְחִילוּ כֻלָּם צוֹעֲקִים:
הֲלֹא רֹאשׁ-חֹדֶשׁ הַיּוֹם, רֹאשׁ-חֹדֶשׁ! כָּלוּם שְׂכַחְתָּ?
נִבּוֹךְ הָרָשָׁי וְאָמַר, יַעֲלֶה וְיָבֹא. הִתְפָּרֵץ צָחוּק אֲדִיר מִפְּוִית
כָּל הַחֲסִידִים וְהִלְעִיגוּ עָלָיו.

חָרָה לְהָרָשָׁי מְאֹד, שֶׁשָּׂמוּ אוֹתוֹ לְדַעַג. אָמַר בְּלִבּוֹ: הִנֵּה
אֲשִׁיב לָכֶם כְּגִמּוּלְכֶם. שָׁלֹם תִּשְׁלְמוּ בְּעַד לִיצְנוּתְכֶם. עֹזֵב אֶת
הַחֲסִידִים וְהַלֵּךְ יְחִידִי.

עַד שֶׁהַחֲסִידִים הָיוּ נְכוֹנִים לְצִאת, עָבַר כְּבֹד הָרָשָׁי כְּבֶרֶת
אֶרֶץ גְּדוּלָּה וְהִגִּיעַ אֶל פּוֹנֵדֵק אַחֵר. וְהוּא יָדַע שֶׁלֹּא יִפְסְחוּ הַחֲסִידִים
גַּם עַל פּוֹנֵדֵק זֶה. נִכְנַס הַבֵּיתָה וְאָמַר לְפוֹנֵדֵקִי:

— הִנֵּה סִיעָה שֶׁל חֲסִידִים נוֹסַעַת, עוֹד מְעֻט וְבָאוּ הִנֵּה. וְהֵם
שֹׁמְחִים מְאֹד, כִּי גַם אֶרֶץ לָהֶם: גְּדוּד שֶׁל שׂוֹדְדִים נִפְלָא עֲלֵיהֶם
בְּדֶרֶךְ. חִפְצוֹ הַשׂוֹדְדִים לְהָרֵג אוֹתָם, הָיוּ הַשֵּׁם בְּעֶזְרָתָם, וְהֵם
נִצְלוּ. עַכְשָׁיו הֵם חִפְצִים לַחַג אֶת הַצִּלָּתָם בְּיַד רַחֲבָה בְּפוֹנֵדֵק זֶה.
אוֹתִי שָׁלְחוּ לְפָנֵיהֶם לְהַגִּיד לָךְ שֶׁתִּכְיֶן אֶת כָּל הַדְּרוֹשׁ: בֶּשֶׁר,
דָּגִים, יֵין וְכָל מִינֵי מֵאֲכָל וּמִשְׁקָה. אֵךְ מִהֵרָ, אֵל תַּעֲמֹד, שֶׁהַחֲסִידִים
אֵינָם אוֹבִים לְחֻכּוֹת. וְהֵם יִשְׁמְּוּ בְּמִיטֵב כִּסְפָם

שָׁמַע הַפוֹנֵדֵקִי אֶת הַדְּבָר, נִישָׁמַח עַל הַרוּחַ הַנִּכּוֹן לוֹ
נִימְהָר וַיֵּצֵא לְאַשְׁתּוֹ לְהַסִּיק אֶת הַתְּנוּרָה וְהוּא וּבָנָיו וּבָנוֹתָיו עוֹזְרִים

על ידה. מהרה ערכו שלחן בחדר הגדול. כסו אותו במפה לבנה. וישימו על השלחן לחם סלת וכל מיני לחמניות. יין ושכר וכל מיני משקה. ובבית המבשלים בשלו. צלו ונאפו וטגנו כל מיני מטעמים.

ורבי הרשלי שב בינתיים בדרך שבא בה. לקבל את פני החסידים. כשפגש אותם. אמר להם:

האח רבתי. מהר דפקו את הסוסים! בזכות הרבי ארע גם לפונדקי. שאל ביתו אתם קרבים עכשו. שודדים כמו עזיו להרג אותו ואת כל בני ביתו ולקחת את כל רכושו. בדרך גם נצול מידם. עכשו הוא שמח ומכבד את כל עוברי הדרך בארחות תנם. מהרו. השלחן ערוך וכל טוב מלא בבית.

כשמע החסידים את הדברים האלה. שמחו מאד. התחיל דופקים את הסוסים ומזמרים בקול. ובתועות שמחה קרבו אל הפונדקי. נכנסו הביתה. והפונדקי והפונדקית קבלו את האורחים בסבר פנים יפות. ויבקשו אותם לשבת אל השלחן הערוך. החסידים לא סרבו. מהרה נטלו את ידיהם. ישבו מסביב לשלחן. והתחילו אוכלים ושותים ומטיבים את לבם. והפונדקי משרת לפנייהם ומפציר בהם:

— אכלו. שתו לחייכם! אוכלי רוצים אתם עוד דבר מה?

הם שואלים עוד והוא נותן.

כשאכלו. התחילו מזמרים. אחר-כך יצאו במחולות. וישתו. ויחוללו עד חצות הדילה. ששון ושמחה היה בפונדקי.

ורבי הַרְשֵׁלִי התגבב בלֵאט ויצא מן הפונדק ויָלֵךְ בַּדֶּרֶךְ
ויגיע עד הפונדק הקרוב ויבגס. הִיוּ שָׁם הַכֹּל יְשָׁנִים כְּבָר. עוֹרֵר
אֶת הַמְשָׁרֶתֶת, גּוֹיָה זָהָה, שִׁישְׁנָה עַל הַתְּנוּרָה עֲטוּפָה בַּפְּרוּהָ
יְשָׁנָה, וְאָמַר לָהּ: הִרְאִי לִי מָקוֹם לָלוֹן. אָמְרָה לוֹ: אֵין מָקוֹם
אַחֵר, שֶׁכֵּב עַל הַשֵּׁלֶחָן. אָמַר לָהּ: בְּמָה אֶתְכַסֶּה? אָמְרָה לוֹ: אֵין
שְׂמִיכָה, הַתְּכַסֶּה בְּבִגְדֶךָ.

אָמַר לָהּ הַרְשֵׁלִי: רִצּוֹנְךָ לְהַנִּיחַ לִי אֶת מְקוֹמִי עַל הַתְּנוּרָה
וּלְתֵת לִי אֶת הַפְּרוּהָ שְׁלֶךְ, וְאֶת תְּשׁוּבָתִי עַל הַשֵּׁלֶחָן וְתַתְּכֵסִי
בְּבִגְדִי? — אִם תִּסְכְּמִי, אֲשַׁקֵּם לָךְ עֶשֶׂר פְּרוּטוֹת.
הִסְכִּימָה הַמְשָׁרֶתֶת וּתְשַׁכֵּב עַל הַשֵּׁלֶחָן וּתְתַכֵּס בְּבִגְדוֹ שֶׁל
הַרְשֵׁלִי. הַרְשֵׁלִי שָׁכַב עַל הַתְּנוּרָה עֲטוּף בַּפְּרוּהָ שֶׁל הַגּוֹיָה.

וְהַחֲסִידִים גָּמְרוּ לְשִׁתּוֹת וּלְחוּלָל וּחִפְצוֹ לִלְכֹּת לְדִרְכָּם
הַלָּאָה. אָמַר לָהֶם הַפּוֹנְדֵקִי: שְׁגֵם תִּשְׁקְמוּ לִי. אָמְרוּ לוֹ הַחֲסִידִים:
הִרִי הַרְשֵׁלִי סֵפֶר עַל אֲדוּת גַּם שְׁאַרְעָהּ, שֶׁבִשְׁבִּילוֹ אֵתָה מְאָכִיד
וּמְשָׁקָה חֲנֹם? אָמַר דָּהֶם הַפּוֹנְדֵקִי: אֵף לִי סֵפֶר הַרְשֵׁלִי עַל
אֲדוּת גַּם שְׁאַרְעָה לָכֶם, וְשֶׁבִשְׁבִּילוֹ אֵתָם חִפְצִים לְעֶרֶךְ מִשְׁתֵּה כִיד
הַמֶּלֶךְ.

הִבִּינוּ הַחֲסִידִים, שֶׁהַרְשֵׁלִי הִתְעַלָּל בָּהֶם. לֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת
מְאוּמָה. שָׁלְמוּ לַפּוֹנְדֵקִי כְּמָה שֶׁבִקֵּשׁ וַיִּסְעוּ הַלָּאָה לְדִרְכָּם, מִלֵּאֵי
חֶרֶן וּתְאוּהָ דִּהְגָּקָם מִהַרְשֵׁלִי, שֶׁבִשְׁבִּילוֹ הוֹצִיאוּ סָכּוֹם בְּסָף רַב.

כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעוּ לַפּוֹנְדֵק הַשְּׁנִי, אָמְרוּ: צְרִיךְ דִּהְכַנֵּס וּדְקֵאוֹת
אוֹזֵי הַרְשֵׁלִי פוֹה, וְנָשִׁיב לוֹ כְּגִמּוּלוֹ. נִכְנְסוּ וַרְאוּ גּוֹף שֶׁל בֶּן-אָדָם

מִתוֹחַ עַל הַשְּׁלָחַן. מִכְסָּה בְּבִגְדוֹ שֶׁל הָרֶשֶׁלִי. קָרְאוּ בְּשִׁמְחָה :

— הִנֵּה הוּא ! הִכּוּ בְּלִי חֲמָלָה !

הִסִּירוּ אֶת סִנְדְּלֵיהֶם מֵעַל רִגְלֵיהֶם וְהִתְחִילוּ מְכִים אֶת הַגּוֹזִיהַ

בְּסִנְדָּדִים. הָרִימָה הַגּוֹזִיהַ קוֹל צִעָקָה. נִבְהָלוּ הַחֲסִידִים מְאֹד, בְּרֹאוֹתָם

שֶׁהֵם מְכִים אֶת הַגּוֹזִיהַ וְחָדְלוּ מִהַכּוֹת.

קָרָא לָהֶם הָרֶשֶׁלִי מֵעַל הַתֵּנוּר :

— הִכּוּ עוֹד, בְּשֹׁכֵר עֲשֹׂר הַפְּרוּטוֹת שֶׁנָּתַתִּי לָהּ.

אָמְרוּ לוֹ הַחֲסִידִים :

— מָה עֲשִׂיתָ לָנוּ ?

אָמַר לָהֶם :

— אַתֶּם עֲשִׂיתֶם לִי רֹאשׁ-תָּדֵשׁ, שֶׁלַּמָּתִי לָכֶם בְּיוֹם-טוֹב.

שיקה פיפר.

בשכנותו של שיקה פיפר חי איש עשיר אחד. והיה האיש הזה רע עין. מעולם לא השאיל לשכניו שום חפץ. פעם אחת בא שיקה פיפר לבקש ממנו שישאיל לו קדרה. לא נתן לו העשיר. בא שיקה פיפר מביתו בידים ריקות. שוב פעם אחת בא לבקש ממנו שישאיל לו כף — לא נתן העשיר.

חרה לשיקה פיפר מאד. התחיל בא אל בית העשיר בפעם שלישית ורביעית עד שהשאיל לו העשיר פעם אחת כטוב לבו מטאטא.

למחרת השיב לו שיקה את המטאטא אשר לקח ועוד מטאטא אחד קטן. שאל העשיר: מה המטאטא השני שהבאת לי? ענה לו שיקה: מטאטאך ילד בביתי מטאטא קטן. לקח העשיר את שני המטאטים ולא הגיד מאומה. לאחר ימיים בא שיקה פיפר שוב אל העשיר ובקש שישאיל לו קערה.

אמר העשיר בלבו: נסים יקרו בביתו של זה. מטאטא יוליד מטאטא. אזלי תלד גם הקערה בביתו. הבה אמתן לו. נתן העשיר לשיקה פיפר את הקערה, אשר בקש.

לְמַחֲרַת הַשִּׁיב שִׁיקָה אֶת הַקְּעָרָה, וְאַתָּה יַחֲדוֹ הֵבִיא עוֹד
שְׁתֵּי פָנֹכוֹת קִטְנוֹת.

שָׁאֵל הָעֶשִׂיר : שְׁתֵּי פָנֹכוֹת אֵלֶּה מָה הֵן ?
אָמַר לוֹ שִׁיקָה :

— הַקְּעָרָה יִלְדָּה בְּבֵיתִי אֶת הַפָּנֹכוֹת וְהָרִי שֶׁלָּהּ הֵן.
שָׁמַח הָעֶשִׂיר עַל הָרֹחַ שֶׁהָיָה לוֹ. לָקַח אֶת הַקְּעָרָה וְאֶת
הַפָּנֹכוֹת וְלֹא אָמַר כְּלוּם.

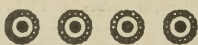
לְאַחַר זָמַן מוֹעֵט בָּא שִׁיקָה פִּיפֶּר אֶל בֵּית הָעֶשִׂיר שׁוֹב.
— אֲנִי — אָמַר אֶל הָעֶשִׂיר, — יְהִי גַּם בְּטוֹבָה לְהִשְׁאִיל לִי אֶת
הָאֲדָרֶת הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר לָךְ, כִּי קָרוֹא אֲנִכִּי אֶל בֵּית עֲשִׂירִים לְשִׁמְחָה,
וְאֵין לִי מָה לְבָבוֹשׁ. מָחָר אֲשִׁיבָנָה לָּךְ כְּדֹרְכִי.
אָמַר הָעֶשִׂיר בְּלִבּוֹ : קִזָּה מוֹתֵר לְהִשְׁאִיל, שֶׁתִּמִּיד הוּא מְבִיא
רְנָתִים. נָתַן לְשִׁיקָה אֶת הָאֲדָרֶת.

עָבְרוּ יָמִים אֲחֵרִים, עָבַר שְׁבוּעַת תָּמִים וְשִׁיקָה לֹא הֵשִׁיב אֶת
הָאֲדָרֶת. בָּא הָעֶשִׂיר אֶל בֵּיתוֹ מְלֹא חֲרוֹן :

— כִּי־צַד לֹא תְבוֹשׁ : זֶה שְׁבוּעַת תָּמִים שֶׁזָּקַחְתָּ אֶת אֲדָרְתִּי
הַחֲדָשָׁה וְלֹא הִשְׁיבָתָּ אֵלָי.
אָמַר לוֹ שִׁיקָה עֲצוּב :

— סֵלַח נָא לִי, אֲדוֹנִי, לֹא בִי הָאֵשׁ. אֲדָרְתְּךָ חֲלָתָה וְתָמַת.
קִצַּף הָעֶשִׂיר וַיִּקְרָא : שִׁקְרָן ! אֵיפֹה רְאִיתָ, שֶׁאֲדָרֶת תָּמוּת ?
אָמַר לוֹ שִׁיקָה :

— וְאַתָּה אֵיפֹה רְאִיתָ שֶׁמִּטְאָטָא וְקָעָרָה יִלְדוּ. כָּשֶׁם שֶׁיִּלְדָּה
הַקְּעָרָה, כִּךְ מֵתָה הָאֲדָרֶת.

הַיּוֹרֵשׁ הַחֶכֶם.

I

אִישׁ אֶחָד הֵלֵךְ לְאֶרֶץ זָרָה, נַעֲשֶׂה שָׁם חוֹלָה. רָאָה, שֶׁהוּא יָמוּת. קָרָא לְבַעַל אֶכְסִנְיָה שָׂדֵה וְאָמַר: קַח מְעוֹתַי לְפָקְדוֹן, עַד שִׁיבָא בְּנִי. וּכְשִׁיבָא, אֵל תַּתֵּן לוֹ אֶת הַיְּרוּשָׁה, עַד שֶׁתִּרְאֶה שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי חֻקָּה נַעֲשִׂים עַל-יָדוֹ.

וְהָאִישׁ מָת. וּבַעַל הָאֶכְסִנְיָא אָמַר לְבְנֵי עִירוֹ: אֵל תִּרְאוּ לְאִישׁ זֶר אֶת בֵּיתִי.

אֲחֵר-כֵּךְ בָּא בֶן הַמֵּת. שָׁאַל אֶת בְּנֵי הָעִיר: אֵיזָה בֵּיתוֹ שֶׁל בַּעַל הָאֶכְסִנְיָה? — לֹא הָרְאוּ לוֹ.

מָה עָשָׂה? הֵלֵךְ וְקָנָה עֲצִים וְאָמַר: הִבִּיאוּ לְבֵית בַּעַל הָאֶכְסִנְיָה.

הֵלֵךְ אַחֲרֵי הָעֲצִים וּבָא לְאֶכְסִנְיָה. אָמַר: אֲנִי בֶן הַמֵּת, בָּאתִי לְקַחַת יְרוּשַׁת אָבִי. אָמַר לוֹ בַּעַל הָאֶכְסִנְיָה: מִי הָרָאָה לָךְ אֶת בֵּיתִי? סֵפֶר לוֹ הַנֶּזֶר. אָמַר בַּעַל הָאֶכְסִנְיָה בְּלִבּוֹ: הִרִי דְּבַר חֻקָּה אֶחָד.

II

אמר לו בעל האכסניה: עמי תאכל סעדת הצהרים.
ישבו אל השלחן: בעל האכסניה, אשתו, שני בניה ושתי
בנותיו. והנער הזר עמם. שמו על השלחן חמש תרנגלות צליות.
אמר בעל האכסניה לאורח: חלוק בין המסבים שתהא החלוקה
יפה.

לקח האורח תרנגלת אחת, נתן לבעל-הבית ולאשתו ואמר
הרי אתם בשלשה עם התרנגלת.
נתן תרנגלת לשני הבנים ואמר: הרי גם אתם בשלשה עם
התרנגלת.

נתן תרנגלת לשתי הבנות ואמר: הרי גם אתן בשלש.
ולעצמו לקח שתי תרנגלות ואמר: הרי גם אני בשלשה
עם התרנגלות.

צחק בעל האכסניה בלבד ואמר: הרי דבר חכמה שני.

III

אחר הסעדה אמר האורח: עכשו תן ירושתי ואלך.
אמר בעל-האכסניה: עוד תאכל עמי בערב.
ולסעדת הערב שמו על השלחן אוזה צויה אחת. אמר בעל
הבית לנער: חלוק, שתהא החלוקה יפה.
לרח האורח את ראש האוזה, נתן לבעל-הבית ואמר: הרי
אתה ראש הבית – קך הראש. לקח את קרבי האוזה, נתן לבעלת-

הבית ואמר: הרי את אם הבית, מקרבך יצאו הבנים והבנות —
לך הקרבים.

נתן את רגלי האוזה לשני הבנים ואמר: ילכו הבנים בדרכי
אביהם--לכם הרגלים. נתן את הכנפים לשתי הבנות ואמר: תעפנה
הבנות לבתי בעליהן -- לכן הכנפים. ולעצמו לזח את גוף האוזה.
אמר: דומה גוף זה לספינה, בספינה באתי, ובספינה אשוב אל
ביתי — לי הגוף.

ראה בעל האכסניה, כי הנער הוא היורש האמתי, שהראה
שלשה דברי חכמה, נתן לו את המעות, אשר היו בידו ונפרד
ממנו בשלום.

אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם.

I

הָיְתָה בְּסֻדּוֹם מִטָּה לְאַרְחִימִם, וְהָיוּ מִשְׁכִּיבִים בָּהּ כָּל אִישׁ
וְהָיָה הָבֹא לְעִירָם. וְכִךְ עָשׂוּ לוֹ: אִם הוּא אֶרֶץ מִן הַמִּטָּה – וַעֲשׂוּ
אוֹתוֹ קָצֵר. וְאִם הוּא קָצֵר מִן הַמִּטָּה – וּמִתְחוּ אוֹתוֹ, שִׁיְהִיָּה אֶרֶץ
בְּמִטָּה.

כְּשֶׁבֶא אֲלִיעֶזֶר, עֶבֶד אַבְרָהָם, לְסֻדּוֹם, אָמְרוּ לוֹ: שָׁכֵב בְּמִטָּה.
אָמַר לָהֶם אֲלִיעֶזֶר:
– מִיּוֹם שִׁמַּתָּה אִמִּי, נִדְרָתִי שֶׁלֹּא אֶשְׁכֵּב בְּמִטָּה.

II

וַאֲנָשֵׁי סֻדּוֹם רָעִים וְחַטָּאִים מְאֹד. וְהָיוּ אוֹמְרִים לְאִישׁ שֶׁפָּצַע
אוֹתוֹ חֲבֵרוֹ:
– מִן לוֹ שָׂכָר, שֶׁהִקִּיז לָךְ דָּם.

בֹּא אֱלִיעֶזֶר עֲבֹד אֲבֹרָהֶם לְסָדוֹם. הִתְנַפֵּל עָלָיו אִישׁ סְדוֹמִי
אֶחָד וּפָצַע אוֹתוֹ. הֵבִיא אוֹתוֹ אֱלִיעֶזֶר לְפָנָי הַדִּין. אָמַר הַדִּין
לְאֱלִיעֶזֶר:

— תֵּן לוֹ שָׂכָר, שֶׁהִקִּיז לְךָ דָּם.

כְּשִׁמְעַה אֱלִיעֶזֶר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, לָקַח אֶבֶן וּפָצַע אֶת הַדִּין
וְאָמַר לוֹ:

— שָׂכָר שֵׁשׁ דִּי בִידֶךָ, תִּגְהֹוּ קִזְתָּ.

הוצאת "ספר" סֵפֶר הָאָדָם

מבחר מחשבה ושירה לשעורי ערב ולגדולים
מאת יעקב פיכמן

מתוך הקדמת המחבר:

"זה שנים אחדות, שקבוצות שינוי ומורים עברים בודדים מארצות שונות פונים אלי פעם בפעם בבקשה נמרצה לערוך ספר למוד ומקרא לשעורי-ערב. הצורך הגדול בספר זה, המורגש ביותר בשנה האחרונה, כשמספר עצום של אנשים נחוצין לגיל ביה"ס התחיל לומד את הלשון והספרות העברית, הכריחני סוף-סוף לגשת לעבודה קשה ואהראית זו, ופרי נסיוני זה אני מציע היום למורה העברי. הספר נערך לפי פרינציפ אחד כללי: לתת חומר מחשבתי ואמנותי חשוב, שיהיה בו כדי להעסיק את הגזענים, ושהסגנון והלשון יהיו יחד עם זה קלים ופשטניים במדה האפשרית. אין צורך להטעים, עד כמה קשה היה, ביחוד בספרותנו, שהפשטות בה היא עדיין מנוגדת יחידים ומעטים, למצוא את החומר המתאים. מטעם זה, וגם מתוך רצון להרחיב את התוכן, הייתי אנוס להכניס חומר עצום גם מתוך הספרות הכללית בתרגומים מועילים. מטעמי היתה לתת לא רק חומר מנופה, כי אם יחד עם זה, גם ספר אורגני מסודר, שיקוק את רוב הפרובלמות האנושיות של זמננו. ספר חנוכי לבני נעורינו ולסתם קורא עברי. מטעם זה המעטתי בחומר הרגיל, שמשתמשים בו ברוב ספרי-המקרא, והרבותי בדברי מחשבה ושירה כאלה, שבהם מתגלמים רוח האדם, חלונותיו ושאיפותיו לחיים חדשים. התמונות הקלאסיות נהנו בכדי לשפר את השעם הטוב וגם בכדי להעמיק בלב ההמור את הרעיונות, שהונחו בתור יסוד לספר זה".

הספר כולל י"ב מחלקות אלה:

(א) בָּאֵל בֵּית.	(ז) שִׁיבַת הָאָדָם.
(ב) אֶהְיֶה.	(ח) בְּגֵלֵב הַיָּם.
(ג) נִשְׁמַת־אָדָם.	(ט) בַּהֲמַר.
(ד) שְׁתִּירֵי הָאָדָם.	(י) אֶרֶץ וְגִבְיֶיהָ.
(ה) מִלְחָמָה.	(יא) תְּרַפִּית וְשִׁקְלָהּ.
(ו) נָצַר לֵב הָאָדָם.	(יב) סוֹפְרִים וּמְסֻדָּרִים.

הספר יחזיק כעשרים וששה גליונות בפורמט גדול.

הספר כולל מנויך ומבואר.

הספר נדפס בתכלית ההידור ומקושט בתמונות קלאסיות מרובות ויוכל לשמש גם ספר-תשורה לבני הנעורים.

..... המכירה אצל חברת "צנטרל" .....
.....

חברת „אחיספר" ורשה

כפרי הרמוד של יעקב פיכמו

במהדורות חדשות

— (ל"לשון וספר) —

פרוידור

ספר למוד אחרי האלף-בית

הספר מצטיין בחומר ספרותי מנופה. תמונות גדולות ובהירות מחיות את התוכן. המון שירי-עם וספורי-עם. השירים הם ברובם בהברה הנכונה. חלק השיחות והעבודות-בכתב מצויר בתמונות מן הטבע וחיי העבודה. הבקרת ציינה את הספר הזה כאחת העבודות הפדגוגיות הכי-מצוינות של המחבר.

המחיר 2.40 בכריכה קלה 2.65

חלקי א'—ה'

לשון וספר

במהדורות החדשות, כמו באלה שקדמו להן, הוסיף המחבר לשכלל את ספריו, להעשיר אותם בחומר מחיי המולדת ולתקן בהם כל פגם ניצד החומר והצורה. ביחוד חשובים התקונים, שהכניס המחבר במהדורה זו שלישית של חלק חמישי, שבו הוכנס חומר ספרותי רב מתקופת ימי הבינים וכו'.

המחיר: חלק א' לשנות הלמודים השניה	3—	השלישית	3.30	בכריכה קלה
חלק ב'	:	השלישית הרביעית	3.75	4.
חלק ג'	:	הרביעית — החמיטית	5.50	בכריכה טובה 6.25
חלק ד'	:	החמיטית — הששית	7.—	8.—
חלק ה'	:	כריסטומטיה ספרותית	9.50	10.50

מבחר שירה

ספר = האדם

ומחשבה לגדולים

בכריסטומטיה זו מלא המחבר חסרון מורגש בספרותנו החנוכית לגדולים בתתו ספר מלא וגדוש דברי שירה ומחשבה קלי-סגנון וחשובי-תוכן. ביאורים רבים. התמונות והציורים עושים את הכריסטומטיה הזאת לספר חמודות.

כל הספר מנוקד.

המחיר 7.50 בכריכה 8.50

הכחבת: Tow. Wyd. „CENTRAL“, Warszawa, Nowolipki 7.

ביבליותיקה ספרי-המופת

(ספרי-מקרא לבני-הנעורים מנוקדים)

לפי שעה יצאו לאור

I כתבי אברהם מאמו ה"ח

מעובדים עם מבוא לכל ספר ותולדות חייו מאת יעקב פייכמן

(א) אהבת ציון (ג) עיט צבוע חלקים א-ב

(ב) אשמת שומרון (ד) עיט צבוע ג-ה

(ה) חוזי חזיונות, הטוב והרע

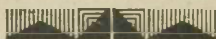
מכתבים ותולדות חייו.

II כתבי מרץ סמולנסקין

מעובדים עם מבוא ותולדות חייו מאת ראובן בריינין

(א) התועה בדרכי החיים כרך א'

(ב) התועה בדרכי החיים כרך ב'

הוצאת „אחיספר“, ורשה

ספרי מקרא לבני-זנעורים (כלם מנקדים).

I ביבליותיקה „ספרי-המופת“

כתבי אברהם מאפו מעובד בה' חלקים (עם מבוא לכל ספר ותולדות חייו מאת יעקב פייכמן)

(ה) חזוי חזיונות, הטוב והרע, מכתבים ותולדות חייו	(ג) עיט צבוע חלקים א-ב	(ט) אהבת ציון
	(ד) עיט צבוע חלקים ג-ה	(נ) אשמת שומרון

כתבי פרץ סמולנסקין מעובד, עם מבוא ותולדות חייו מאת ראובן בריינין

(ו) התועה בדרכי החיים כרך א' ||| (ז) התועה בדרכי החיים כרך ב'

II ביבליותיקה „ברקאי“

(כט) בין ילדים וחיות ספורי וואלוגיה עם ציורים מתורגמים ומעובדים ע"י ח. צרניבסקי — 2.00 ז.

(ל) בני תקופת האבן ספור מימי האדם הקדמון מאת סטנלי וטרלו תר' ע. רוזנבוים — 1.25 ז.

(לא) התירים הראשונים חיהם, מסעיהם ומאורעותיהם ג. רובקין — 2.00 ז.

(לב) התירים האחרונים פרשת מסעיהם, מאורעותיהם ותגליותיהם 4.50 ז.

(לג) ומירך ועילם ספור מחיי האדם הקדמון, תרגום פ. הלפרין — 3.00 ז.

(לד) מעולם החי ספורי וואלוגיה עם 25 ציורים מעובדים ע"י ח. צרניבסקי — 3.25 ז.

(לה) מחשבת הדורות קורות חשתלמות האדם עם ציורים מאת ג. רובקין — 3.25 ז.

(לו) מסלת הברזל המצאתה והתפתחותה, עם ציור מכונת הקיטור הראשונה מאת י. פרנק — 2.25 ז.

(לז) רודפים ונרדפים ספורים מעולם החי מאת סומפסון סיטון — 2.50 ז.

ד) ספרותית

(לח) ילדי הגיטו ספורים מאת י. זננביץ — 8.00 ז.

(לט) חכמי חלם בדיחות והלצות עממיות, מעובדות ע"י פ. הלפרין עם ציורים רבים — 4.00 ז.

(מ) יורם ספור מאת א. מונסנומרי — 3.00 ז.

(מא) מחמדים קבץ ספורים, מחזות ושירים מאת י. קצנלסון — 4.25 ז.

(מב) מאורעות פין ספור, מרק טוין — 5.00 ז.

(מג) מעשה בעורך שבועון מ. טוין — 1.25 ז.

(מד) משלי המגיד מדובנא מעובדים ע"י ש. קנטורוביץ — 2.50 ז.

(מה) פרש בלי ראש מאת מין-ריד — 7.00 ז.

(מו) שיחות ואגדות מאת א. פראנק — 1.25 ז.

א) היסטורית

(ח) בית הלל ספור על פי מ. רינג — 3.00 ז.

(ט) בן-חור ספור היסט. מאת י. אואלס — 5.50 ז.

(י) בוסתנאי ספור היסט. ד"ר מ. ליהמן — 3.00 ז.

(יא) בר-כוכבא ספור מאת י. ב. לבנר — 2.50 ז.

(יב) דוד אלראי ספור מאת ב. דיזרעאלי — 3.25 ז.

(יג) האנוסים ספור מימי האינקויזיציה בספרד — 5.50 ז.

(יד) הבן האובד ספור מימי הבינים, — 1.50 ז.

(טו) טנקרד ספור היסט. מאת דיזרעאלי — 5.50 ז.

(טז) גר דוד ספור ע"פ ד"ר מ. ליהמן — 2.00 ז.

(יז) ספר הישר מעובד ע"י א. רובושיצקי — 3.75 ז.

(יח) ספורי פראג אגדות עם, מעובדות ע"י פ. הלפרין — 2.25 ז.

(יט) רבי עקיבא ספור מאת ד"ר מ. ליהמן — 4.00 ז.

ב) אגדית

(נ) אגדות החסידים ע. נ. פרענק — 4.00 ז.

(נא) אגדות הבלקנים א. מיטרופוליטנסקי — 3.00 ז.

(נב) אגדות היהודים תרג' דוד צמח — 3.00 ז.

(נג) אגדות הכושים תרג' א. בן-אורי — 1.75 ז.

(נד) אגדות משוררים ת' פ. הלפרין — 3.50 ז.

(נה) אגדות ומעשיות מאת האחים גרים — 6.50 ז.

(נו) מסעי גוליבר אל ארץ הגמדים והענקים מעובד ע"פ ספרו של סופיסט ע"י פ. הלפרין — 1.50 ז.

ג) מדעית

(נז) בארץ היהלומים ספור מחיי שוודיה-הים מאת ע. ברפוס תרגום ד. לחובר — 3.00 ז.

(נח) בארצות רחוקות ספורי נוסעים — 1.75 ז.